

Vergaderjaar 2001–2002

28 034

Wijziging van belastingwetten c.a. (Belastingplan 2002 II – Economische infrastructuur)

Nr. 5

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 5 november 2001

1. Algemeen

Het heeft mij verheugd dat de leden van verschillende fracties met interesse kennis genomen hebben van het onderhavige wetsvoorstel. In deze nota naar aanleiding van het verslag is getracht de bij de leden van de verschillende fracties gerezen vragen te beantwoorden. Hierbij is ervoor gekozen om zo veel als mogelijk de volgorde van het verslag aan te houden.

De leden van de fractie van de PvdA geven aan de prioriteitskeuze van het kabinet binnen het fiscale pakket 2002 betreffende de verbetering van de arbeidsparticipatie, de aanpak van de armoedeval en verbetering van het ondernemersklimaat te delen. De uitwerking van de lastenverlichting in de sfeer van de ondernemingen vergt naar de mening van de leden een nadere beschouwing. In het bijzonder vragen zij zich af of de gekozen uitwerking in voldoende mate de innovativiteit en het concurrentievermogen van het bedrijfsleven effectief bevordert.

Het kabinet is van mening dat het pakket maatregelen in het Belastingplan 2002 in voldoende mate bijdraagt aan de bevordering van de innovativiteit en het concurrentievermogen van het bedrijfsleven. Het Centraal Planbureau heeft in de Macro Economische Verkenningen 2002 (hierna: MEV2002) als speciaal onderwerp aandacht besteed aan de economische effecten van een verlaging van de vennootschapsbelasting. Daarin beschrijft het CPB dat een verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting invloed heeft op de prikkel om te investeren. Indien de kapitaalkosten dalen als gevolg van een verlaging van de vennootschapsbelasting nemen de investeringen toe. De vennootschapsbelasting kan de kapitaalkosten op verschillende manieren beïnvloeden, afhankelijk van de financieringswijze van de investering. Een modelmatige doorrekening van het CPB wijst uit dat de investeringen inderdaad toenemen. De concurrentiepositie verbetert eveneens, nu als gevolg van de lagere kapitaalkosten de export, via de doorwerking in lagere prijzen, toeneemt. Eveneens volgt uit de analyse van het CPB dat de verlaging van de vennootschapsbelasting ook een positieve invloed heeft op de locatiebeslissing van multinationale ondernemingen. De daling van het tarief van de vennoot-

schapsbelasting leidt tot een verbetering van het vestigingsklimaat, waardoor de instroom van buitenlands kapitaal toeneemt.

De leden van de fractie van de PvdA vragen zich tevens af of het noodzakelijk en wenselijk is om enkele in uitwerking en effecten zeer complexe maatregelen in het kader van het Belastingplan te behandelen. De leden van de fractie van de PvdA vragen het kabinet nader in te gaan op het nut en de noodzaak van de afhandeling van deze voorstellen in het kader van het Belastingplan. Tevens vragen zij op welke wijze en in welke mate de voorstellen beleidsmatig en budgettair samenhangen met overige voorstellen.

Het kabinet wijst erop dat het de thematische verdeling van het Belastingplan 2002 over vijf afzonderlijke wetsvoorstellen niets afdoet aan het feit dat er een grote budgettaire en beleidsmatige samenhang tussen de verschillende wetsvoorstellen en de daarin opgenomen afzonderlijke voorstellen bestaat. Over dit samenhangende geheel aan maatregelen is door het kabinet overeenstemming bereikt. De afzonderlijke wetsvoorstellen dienen dan ook zoveel mogelijk in hun onderlinge samenhang te worden beoordeeld.

Ook de in het onderhavige wetsvoorstel voorgenomen maatregelen hangen allen nauw met elkaar samen. Alle voorgestelde maatregelen zien – in meer of mindere – mate op het versterken van de Nederlandse infrastructuur. Deze maatregelen zijn mede het gevolg van de discussie in Europa over de Nederlandse rullingpraktijk, een discussie waarin ook kritiek is geuit op de wijze waarop Nederland omgaat met een aantal internationale zaken. Het kabinet heeft gemeend om in het belang van het Nederlandse vestigingsklimaat deze aspecten nog nadrukkelijker af te stemmen op de OESO-standaarden. Het kabinet is van mening dat deze afstemming kan zonder materiële benadeling van de Nederlandse concurrentiepositie, maar acht ook in dit verband de voorgestelde verlaging van het vennootschapsbelastingtarief van betekenis.

Het heeft mij verheugd dat de leden van de fracties van de VVD, CDA en ChristenUnie allen met belangstelling kennis genomen van de wetsvoorstellen. In het bijzonder heb ik met genoegen kennis genomen van de instemming van de leden van de fractie van D66 omtrent de opzet van het fiscale pakket rond vijf thema's en de tevredenheid van deze leden over het vroege tijdstip waarop het geheel aan de kamer is aangeboden. De bij deze fracties gerezen vragen worden in de navolgende paragrafen per onderwerp behandeld.

Ik betreur het dat de leden van de fracties van GroenLinks en de SP met teleurstelling kennis hebben genomen van dit wetsvoorstel. In deze nota is getracht de bij hun gerezen twijfels en kritiekpunten bij de beantwoording van hun vragen zoveel mogelijk weg te nemen.

2. Inhoud

2.1 Tariefverlaging vennootschapsbelasting

Vennootschapsverlaging vestigingsklimaat – effectieve druk

De leden van de fracties van het CDA, D66 en de ChristenUnie hebben gemengd gereageerd op de voorgenomen tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting. De leden van de fractie van D66 geven aan verheugd te zijn dat het kabinet met de voorgestelde lastenverlichting(en) de fiscale concurrentiekracht van Nederland wil vergroten. Zij zich wel af of het verlagen van de vennootschapsbelasting met 0,5%-punt de meest effectieve inzet is van beschikbare middelen. In dit licht zijn de leden van

de fractie van GroenLinks van mening dat een forse lastenverlichting wordt gegeven aan vooral het grote bedrijfsleven, zonder dat deze keuze goed gefundeerd wordt. Ook de leden van de SP zijn van mening dat de voorgenomen verlaging van weinig betekenis is en alleen maar ten goede komt aan het grote bedrijfsleven. Kleine bedrijven betalen immers het 30 procent tarief.

De leden van de fracties van het CDA en de ChristenUnie vragen het kabinet nader te beargumenteren waarom een aanzienlijke lastenverlichting voor het bedrijfsleven noodzakelijk is als extra impuls aan het Nederlands fiscale vestigings- en ondernemingsklimaat en in welke mate het vestigingsklimaat door de voorgenomen verlaging wordt verbeterd, dit mede in het licht van het VBTB-proces. Daarbij wijzen de leden van de fracties van het CDA en de SP op het feit dat het vestigingsklimaat in het algemeen niet alleen afhankelijk is van de fiscale omgeving, maar ook van andere aspecten als gematigde loonstijgingen in het verleden, een goed opgeleide bevolking, een gunstige ligging, een goede infrastructuur, sociale voorzieningen en een goed werkende overheid.

Het kabinet is van mening dat de voorgenomen maatregel past in de huidige economische situatie en bijdraagt aan het op peil houden van investeringen, werkgelegenheid en productiviteitsgroei. De voorgenomen verlaging van de vennootschapsbelasting verruimt de mogelijkheden voor zowel nationaal als internationaal opererende bedrijven om te investeren. Dit heeft een positieve invloed op de werkgelegenheid en de productiviteitsgroei. Cijfers van het CPB ondersteunen dit. Een verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting heeft een gunstige invloed op de locatiebeslissing van multinationals. Een verlaging van de vennootschapsbelasting leidt tot een toename van investeringen. De verlaging van het tarief verruimt niet alleen de mogelijkheden om te investeren van internationale bedrijven, maar ook die van nationaal opererende bedrijven. Dit heeft een positieve invloed op de werkgelegenheid en de productiviteitsgroei. Cijfers van het CPB ondersteunen dit. De voorgestelde verlaging van de vennootschapsbelasting met 0,5%-punt betekent een toename van 4 000 arbeidsjaren¹.

Het door het kabinet gevoerde fiscale beleid gericht op onder meer een verbetering van de werking van de arbeidsmarkt, met als gevolg een toename van de investeringen en de werkgelegenheid, heeft voor de huidige Nederlandse concurrentiepositie zijn vruchten afgeworpen. Om deze concurrentiepositie te kunnen behouden en te verbeteren, is het echter noodzakelijk dat de in het verleden ingezette beleidsmatige inspanning ter bevordering van de werkgelegenheid en het investeringsklimaat, mede in het licht van internationale ontwikkelingen, ook in de toekomst voortgezet wordt. Een tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting past op dit moment, mede gelet op de uitkomsten van recente onderzoeken in dit beleid.

Het kabinet wil tevens graag van de mogelijkheid gebruik maken enkele misverstanden bij de leden van de fractie van de SP weg te nemen inzake de verdeling van het tariefsverlaging over de verschillende bedrijven. Het verlaagde tarief van 30% voor de eerste € 22 689 (f 50 000) winst geldt niet alleen voor de kleine bedrijven maar ook voor grotere bedrijven. Overigens komt de verdeling van de voorgenomen tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting niet alleen ten goede aan de grote bedrijven. Zij slaat voor het grootste gedeelte (58%) neer bij het MKB (€ 127 miljoen, f 280 miljoen) en voor 42% bij het grootbedrijf (€ 95 miljoen, f 210 miljoen).

De leden van de fractie van D66 vragen het kabinet of het van mening is dat Nederland wat betreft effectieve druk van de vennootschapsbelasting sterk afwijkt van wat internationaal gezien gemiddeld is en of met een

---

¹ Op basis van tabel 6.3 van de MEV2002.

verlaging van deze belasting met 0,5%-punt Nederland zich (voldoende) profileert als land met een fiscaal gunstig vestigingsklimaat. In dit kader vragen de leden van de fractie van de SP zich ook af hoe het in het verleden gevoerde pleidooi voor vergelijking van de effectieve druk zich verhoudt tot de voorgenomen verlaging van het marginale tarief.

Het kabinet is van mening dat de discussie over het (marginale) tarief en de effectieve druk verschillende invalshoeken belicht die ieder op hun eigen merites bezien moeten worden. Met betrekking tot de effectieve druk beweegt Nederland zich rond het Europese gemiddelde, terwijl Nederland zich met het niveau van het tarief duidelijk aan de bovenkant bevindt. Zoals ook door de studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief» in haar rapport is beschreven is het tarief de meest zichtbare indicator voor het fiscale klimaat van een land. Een verlaging van het tarief wordt over het algemeen positief gewaardeerd door potentiële investeerders en heeft op deze wijze een gunstig uitstralings-effect op het vestigingsklimaat. Daarnaast heeft een verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting ook positieve effecten op de binnenlandse economische dynamiek. Een tariefverlaging verlaagt de marginale druk en daarmee de kosten van het eigen vermogen. Omdat de (marginale) effectieve druk, die in belangrijke mate afhangt van het tarief, bepaalt welk deel van de extra winst door een nieuwe investering netto overblijft, wordt het investeringsgedrag – bij financiering met eigen vermogen – gestimuleerd. Empirisch onderzoek bevestigt dat de hoogte van het tarief mede bepalend is voor de omvang van de activiteiten van buitenlandse bedrijven in een land gegeven hun beslissing om in dat land te produceren. Het kabinet is dan ook van mening dat de voorgenomen tariefsverlaging van 0,5%-punt past in de huidige economische situatie en bijdraagt aan het op peil houden van investeringen, werkgelegenheid en productiviteitsgroei. Een 0,5%-punts verlaging van de vennootschapsbelasting gaat, ondanks het ogenschijnlijk bescheiden karakter, gepaard met een forse lastenverlichting van € 222 miljoen (f 490 miljoen) waarmee structureel een extra impuls wordt gegeven aan het Nederlandse fiscale vestigings- en ondernemingsklimaat. De voorgenomen verlaging van de vennootschapsbelasting verruimt de mogelijkheden voor zowel nationaal als internationaal opererende bedrijven om te investeren. Dit heeft een positieve invloed op de werkgelegenheid en de productiviteitsgroei.

Grondslagverbreding

De leden van de fracties van de PvdA en de ChristenUnie vragen of er voldoende aanleiding bestaat voor enkel een verlaging van de vennootschapsbelasting zonder dat er wordt gesproken over een grondslagverbreding. De leden van de fractie van GroenLinks vragen het kabinet om in de beantwoording hier gefundeerder dan de studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief» op in te gaan. Daarnaast vragen de leden van de fractie van GroenLinks of, met het oog op invoering van een «Common Base Taxation», de route van een tariefsverlaging niet gepaard had moeten gaan met grondslagverbreding.

De voorgestelde tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting houdt nauw verband met de overige maatregelen in onderhavig wetsvoorstel welke grotendeels betrekking hebben op de wijze waarop Nederland zijn fiscale vestigingsklimaat heeft georganiseerd. Deze aanpassingen brengen voor het Nederlandse bedrijfsleven op onderdelen (administratieve) lastenverzwaring met zich mee. De voorgestelde tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting dient dan ook als een onderdeel van het gehele pakket aan maatregelen te worden bezien. De studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief» heeft een aantal grondslagverbredende maatregelen ten behoeve van de

financiering van een tariefverlaging in de vennootschapsbelasting geïnventariseerd. Het kabinet heeft dit rapport doorgezonden naar de Kamer. Voor 2002 zouden, gegeven de complexiteit van de daarmee gepaard gaande afweging alsmede de daarvoor benodigde wetgeving, deze maatregelen geen onderdeel meer kunnen vormen van het Belastingplan. Het kabinet is wel een voorstander van een verder onderzoek naar grondslagharmenisatie in Europa aangezien dit kan leiden tot een verlaging van de administratieve lasten van het Europees opererende bedrijfsleven. In dit kader echter is het wel van mening dat in de discussie over harmonisatie van grondslagen de problematiek over coördinatie van tarieven ook onder ogen moet worden gezien. Het één is een logisch gevolg van het ander. Het kabinet zal de Europese discussie dan ook nauwgezet volgen en ziet een voorstel met meer dan gebruikelijke belangstelling tegemoet.

Regulerende Energiebelasting

Leden van de fracties van GroenLinks, de ChristenUnie en de SP hebben allen vragen gesteld over de wenselijkheid van een uitruil tussen een heffing op het grootverbruik van energie en een verlaging van de vennootschapsbelasting. Hierbij wordt door de leden van GroenLinks tevens gevraagd of met een dergelijke uitruil juist het door Nederland gewenste, relatief schone en weinig vervuilende bedrijfsleven wordt aangetrokken. De leden van de fractie van de SP wijzen in dit kader ook op rapportages van het CPB waaruit blijkt dat er geen betekenisvol effect op de economie bestaat en juist grote milieuwinst kan worden geboekt.

Een uitruil van een heffing op het grootverbruik en een verlaging van de effectieve druk van de vennootschapsbelasting zal op sectoraal niveau uiteenlopende verdelingseffecten teweeg brengen. Zo zal de sector industrie een substantieel deel van de verhoging van de regulerende energiebelasting dragen – zeker indien de verhoogde regulerende energiebelasting een verbreding naar grootverbruik inhoudt – terwijl de sector tertiaire diensten het meest van een tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting profiteert. Indien naast een heffing op het grootverbruik andere financieringsbronnen worden aangewend voor een tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting, kan een uitruil voor de sector industrie gunstiger uitwerken.

Ook in de studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief» en in de werkgroep Vergroening van het fiscale stelsel II is de mogelijkheid van verhoging en verbreding van de regulerende energiebelasting aan de orde geweest. Deze rapporten bieden in dit kader bouwstenen voor een volgend regeerakkoord.

Ombuiging lastenverlichting

De leden van de fractie van de PvdA vragen het kabinet commentaar te leveren op de stellingname van de FNV dat er geen aanleiding is om de vennootschapsbelasting te verlagen. De FNV is van mening dat deze lastenverlichting beter besteed kan worden aan het verlichten van de lasten op arbeid en het faciliteren van scholing en ontwikkeling van werknemers via het vormgeven van een persoonlijke ontwikkelingsregeling (hierna: POR).

Het merendeel van de netto lastenverlichting die tot nu toe in deze kabinetsperiode heeft plaatsgevonden, is niet bij werkgevers terechtgekomen maar bij werknemers. Zonder de nu voorgestelde lastenverlichting voor ondernemers zal de lastendruk voor werkgevers per saldo licht negatief of rond de nul zijn. Het kabinet benadrukt in dit licht ook dat de voorgestelde lastenverlichting voor ondernemers onderdeel is van het

meeromvattende Belastingplan 2002 waarin voor verschillende groepen, met name voor werknemers, maatregelen worden getroffen.

Tevens vragen de leden PvdA om een vergelijking van de economische effecten tussen het voorstel om de vennootschapsbelasting te verlagen en de voorstellen van de FNV inzake de POR. Een en ander mede in het licht van de mogelijkheden om verlaging van de vennootschapsbelasting primair te financieren uit grondslagverbreding.

Ten aanzien van de POR is het kabinet van mening dat het niet verstandig is om op de besluitvorming vooruit te lopen. In het komende najaars-overleg zal met de sociale partners gesproken worden over de mogelijk verdere ontwikkeling van een POR. Het kabinet wacht dit overleg af. Daar komt bij dat de discussie omtrent de POR nog onvoldoende uitgekristaliseerd is om uit te kunnen gaan van een specifieke vormgeving hiervan. Om deze reden is het op dit moment dan ook niet mogelijk een vergelijking van de economische effecten te geven.

«Race to the Bottom»

De leden van de fractie van de SP zijn van mening dat de regering zich in moet zetten voor een Europees minimumtarief op het gebied van de vennootschapsbelasting in plaats van mee te doen aan de Europese race naar de bodem.

Zoals uit o.a. het rapport van de studiegroep «Vennootschapsbelasting in Internationaal perspectief» blijkt is er nog geen sprake van een Europese «race to the bottom». Het procentuele aandeel van de vennootschapsbelasting in de totale belastingopbrengst is juist toegenomen (tabel 2, p. 10). Uit recent onderzoek¹ blijkt tevens dat hoewel de statutaire tarieven in Europa een geleidelijke daling laten zien over het afgelopen decennium, de effectieve druk gemiddeld genomen stabiel is gebleven.

Kapitaalsbelasting

De leden van de fractie van de VVD vragen zich af hoeveel de gederfde belastingopbrengsten bedragen als de kapitaalsbelasting wordt afgeschaft, c.q. het tarief wordt gehalveerd. De leden van de fractie van D66 verzoeken het kabinet in dit kader toe te lichten waarom zij, gelet op de bevindingen van de studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief», toch gekozen heeft voor een verlaging van de vennootschapsbelasting met 0,5%-punt en niet voor het afschaffen van de kapitaalsbelasting.

De omvang van de lastenverlichting voor ondernemers bij de verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting met 0,5%-punt bedraagt € 222 miljoen (f 490 miljoen) en het verwachte budgettaire beslag van afschaffing van de kapitaalsbelasting in 2002 is € 447 miljoen (f 985 miljoen). Met de beoogde lastenverlichting voor ondernemers van € 222 miljoen (f 490 miljoen) zou de kapitaalsbelasting verlaagd kunnen worden van 0,55% naar 0,275%. Dit is een halvering van het huidige tarief van de kapitaalsbelasting.

Daarnaast wijst het kabinet erop dat de voorgenomen lastenverlichting voor ondernemers in de vorm van een tariefsverlaging, in tegenstelling tot een verlaging van de kapitaalsbelasting, neerslaat bij veel meer bedrijven. De kapitaalsbelasting wordt immers alleen betaald door bedrijven die nieuw kapitaal aantrekken. Mede gezien de huidige economische situatie is dit voor het kabinet reden een verlaging van de vennootschapsbelasting met 0,5%-punt te prefereren boven een verlaging

---

¹ J. Gorter en R. de Mooij, 2001, Capital income taxation in Europe: trends and trade-offs, Den Haag: Sdu Uitgevers.

van de kapitaalsbelasting. Daarbij is ook van belang dat het kabinet de kapitaalsbelasting recent al in twee stappen heeft verlaagd van 1% naar 0,55%.

Gebroken boekjaar

De leden van de fractie van de PvdA vragen of de beoogde lastenverlichting voor ondernemers die ingang vindt per 1 januari 2002 kan leiden tot fiscaal geïntendeerde tijdelijke boekjaarijzigiingen en daarmee samenhangende hogere administratieve lasten. Tevens vragen de leden van de fractie van de PvdA of het kabinet heeft overwogen om voor ondernemingen met een gebroken boekjaar het lagere vennootschapsbelastingtarief naar tijdgelang toe te passen.

Gelet op de verplichtingen en de kosten die het wijzigen van een boekjaar met zich meebrengen voor een onderneming acht het kabinet het niet aannemelijk dat fiscaal geïntendeerde tijdelijke wijzigiingen ontstaan. Wijzigiingen van een boekjaar om louter fiscale redenen zijn ook niet toegestaan. Hogere administratieve lasten worden dan ook niet verwacht. Gelet op de omvang van de tariefsmutatie heeft het kabinet om pragmatische redenen niet gekozen voor deze mogelijkheid.

Budgettair

De leden van de fractie van de PvdA vragen hoe de voorgestelde € 222 miljoen lastenverlichting verdeeld is over bedrijfstakken en bedrijfsgrootte. Onderstaande tabel geeft het gevraagde overzicht.

Tabel Verdelingseffecten van een verlaging van het algemene tarief van de vennootschapsbelasting van 35% met 0,5%-punt

	<i>Tariefsverlaging vennootschapsbelasting voor belastbare winsten > € 22 689 (f 50 000)</i>	
	Miljoen euro	Miljoen gulden
Landbouw visserij bosbouw	1	3
Overige delfstoffenwinning	0	0
Voeding en genotmiddelenindustrie	7	14
Overige industrie	10	22
Chemische industrie	9	19
Metaalindustrie	11	24
Totale industrie	36	80
<i>w.v. kleinbedrijf</i>	5	12
<i>w.v. middenbedrijf</i>	15	34
<i>w.v. grootbedrijf</i>	16	34
Openbare nutsvoorziening	0	0
Bouwnijverheid	6	13
Handel	50	110
Andere tertiaire diensten	24	52
Vervoer en communicatie	7	15
Bank- en verzekeringswezen	77	171
Woningbezit	18	40
Tertiaire dienstensector	176	387
<i>w.v. kleinbedrijf</i>	33	72
<i>w.v. middenbedrijf</i>	69	151
<i>w.v. grootbedrijf</i>	74	164

Tariefsverlaging vennootschapsbelasting voor belastbare winsten > € 22 689 (f 50 000)

	Miljoen euro	Miljoen gulden
Kwartaire dienstensector	1	3
TOTAAL BEDRIJVEN	220	485
w.v. kleinbedrijf	39	87
w.v. middenbedrijf	87	192
w.v. grootbedrijf	94	207
Overheid en onderwijs	0	0
Non-profit instellingen	2	4
TOTAAL	222	490
w.v. kleinbedrijf	40	87
w.v. middenbedrijf	89	195
w.v. grootbedrijf	94	208

Daarnaast vragen de leden van de fractie van de PvdA welk effect van deze maatregel wordt verwacht met betrekking tot de kostprijs per eenheid produkt, het investeringsgedrag, en werkgelegenheid per sector.

Uit de CPB-analyse van de effecten van een verlaging van de vennootschapsbelasting blijkt dat bij een verlaging van het tarief ter grootte van 0,5%-punt de kapitaalkosten dalen, waardoor de investeringen toenemen met 0,2%. Bij een daling van het vennootschapsbelastingtarief van 0,5%-punt nemen de investeringen hierdoor met 0,1% toe. De totale werkgelegenheid stijgt met 4000 arbeidsjaren.

De leden van de fractie van de VVD vragen in dit kader aan te geven wat het budgettaire beslag is als het tariefopstapje wordt verhoogd van f 50 000 naar respectievelijk f 75 000, f 100 000, f 125 000 en f 150 000. Tevens vragen deze leden het budgettaire beslag aan te geven indien het tarief van de vennootschapsbelasting van 30% voor het opstapje wordt verlaagd naar 29%, 28%, of 27%. Deze leden vragen tevens of aangegeven kan worden wat reële alternatieven zijn indien ongeveer f 100 miljoen beschikbaar zou zijn voor een tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting.

Onderstaande tabel geeft een overzicht, waarin de gecumuleerde budgettaire effecten worden getoond. De tabel laat zich als volgt lezen. Verlenging van het tariefopstapje tot belastbare winsten van € 45 390 (f 100 000), waardoor tot die grens een vennootschapsbelastingtarief van 30% zou gelden, leidt tot een belastingderving van € 82 miljoen (f 180 miljoen). Indien daarnaast tot het tariefopstapje het vennootschapsbelastingtarief met 1% extra wordt verlaagd van 30% naar 29%, bedraagt de additionele derving € 41 miljoen (f 90 miljoen). Een extra tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting met 3%-punt leidt dan tot een additionele derving van € 123 miljoen (f 270 miljoen).

	Tariefopstapje	Additionele tariefsverlaging met 1%-punt		
	Miljoen euro	Miljoen gulden	Miljoen euro	Miljoen gulden
Cumulatieve budgettaire effecten				
Belastbare winst tot:	Miljoen euro	Miljoen gulden	Miljoen euro	Miljoen gulden
€ 22 690 (f 50 000)	0	0	25	55
€ 34 035 (f 75 000)	41	90	33	72
€ 45 390 (f 100 000)	82	180	41	90
€ 56 725 (f 125 000)	113	250	48	105
€ 68 065 (f 150 000)	147	325	54	120

Zoals uit bovenstaande tabel valt af te lezen, zou, louter kijkend naar het budgettaire kader, het tariefopstapje verlengd kunnen worden naar belastbare winsten tot € 34 035 (f 75 000).

Een generieke tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting voor winsten boven f 50 000 – zoals voorgesteld in het Belastingplan 2002 – heeft echter de voorkeur van het kabinet.

De leden van de fractie van de PvdA vragen wat de economische en budgettaire gevolgen zijn van:

- a) het verhogen van de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek met 1%-punt;
- b) het verhogen van de zelfstandigenaftrek met € 1000;
- c) het invoeren van een continueringsvrijstelling van € 10 000;
- d) het verruimen van de doorschuifregeling door verkorting van de driejaars termijn, verbreden van de toegang met werknemers met een dienstverband van tenminste 5 jaar;
- e) het verlagen van de eerste stap in de vennootschapsbelasting met 5%-punten;
- f) het verhogen van de WBSO voor starters en verhogen van het WBSO-plafond met 10%;
- g) S&O heffingskorting ondernemingsbelasting (inkomstenbelastingsfeer en vennootschapbelastingsfeer). Voor elke gulden S&O premie 50 cent winstaftek.

Voor het bepalen van de economische gevolgen van beleidsvarianten wordt gebruik gemaakt van modelmatige doorrekening van modellen door het CPB. Deze zijn echter niet voor alle denkbare beleidsvarianten beschikbaar. Voor de economische doorwerking van een generieke verlaging van de vennootschapsbelasting kan worden verwezen naar de MEV 2002 waarin deze variant als speciaal onderwerp wordt behandeld. Daarnaast zijn varianten beschikbaar voor een generieke verlaging van de sociale lasten werkgevers. Voor de gevraagde specifieke beleidsvarianten zijn geen berekeningen beschikbaar.

Wat betreft de budgettaire gevolgen van de gevraagde varianten merk ik het volgende op.

- a) Als voor alle onderdelen van de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek het aftrekpercentage met 1%-punt wordt verhoogd, zal dit circa € 15 mln. kosten.
- b) Het verhogen van de zelfstandigenaftrek met € 1000 kost circa € 150 mln.
- c + d) Het onderwerp continueringsvrijstelling zal evenals de doorschuifregeling aan de orde komen in de notitie, die ik over dit onderwerp heb toegezegd. In de Nota naar aanleiding van het Verslag bij het Belastingplan deel I is opgemerkt dat deze notitie voor het einde van het jaar naar uw Kamer zal worden gezonden.
- e) Het verlagen van de eerste stap in de vennootschapsbelasting met 5%-punten kost circa € 120 mln.
- f) Het verhogen van de afdrachtkorting in de Loonbelasting voor tech-nostarters van (stel) 60% naar 70% van de loonkosten in verband met Speur- en Ontwikkelingswerk en het tegelijkertijd verhogen van de schijfgrens van f 200 000 (€ 90 756) tot f 220 000 (€ 99 831) kost in totaal circa € 18 mln.
- g) Het invoeren van een heffingskorting voor Speur- en Ontwikkelingskosten in de vennootschapsbelasting en de inkomstenbelasting betreft een nieuwe regeling. Met name het invoeren van een heffingskorting in de vennootschapsbelasting zou een breuk inhouden met de huidige systematiek. Het invoeren van een heffingskorting van 50% over alle S&O-loonkosten, waarvoor nu al de afdrachtkorting in de Loonbelasting geldt, zou circa € 215 mln. kosten.

De leden van de fractie van de PVDA vragen wat de economische effecten zijn, ook in termen van beheerste loonkostenontwikkeling, indien deze lastenverlichting voor werkgevers geheel in de premiesfeer zou plaatsvinden.

Uit analyses van het CPB is af te leiden dat de macro economische effecten van een verlaging van de vennootschapsbelasting op middellange termijn weinig afwijken van effecten van een verlaging van sociale verzekeringspremies voor werkgevers. Het mechanisme en het tijdpad waarlangs deze effecten zullen optreden verschillen wel, doordat een verlaging van de sociale verzekeringspremies in eerste instantie aangrijpt bij verlaging van de loonkosten en de verlaging van de vennootschapsbelasting op verbetering van de winst en dus op verbetering van het rendement op investeringen (in zowel arbeid als kapitaal).

De leden van de fractie van de PvdA vragen hoe een verlaging van de AWF-premies voor werkgevers met € 222 mln zou neerslaan over bedrijfstakken en grootteklassen.

Onderstaande tabel geeft de verdeling van een AWF-premieverlaging voor werkgevers met 0,4%-punt. Daarbij moet bedacht worden dat van een AWF-premieverlaging zowel vennootschapsbelasting- als inkomstenbelastingplichtige bedrijven profiteren. Een tweede notie is dat de AWF-premieverlaging voor werkgevers de belastinggrondslag voor de vennootschapsbelasting en de inkomstenbelasting verhoogt. Dit is in onderstaande tabel niet verwerkt. Netto beschouwd is de budgettaire derving minder dan f 490 mln. Bedrijven profiteren netto dus ook minder. Een AWF-premieverlaging voor werkgevers zal meer dan een verlaging van de vennootschapsbelasting ten gunste komen aan het grootbedrijf. De loonsom is in het grootbedrijf relatief van groter belang dan in het MKB.

Tabel verdelingseffecten van een AWF-premieverlaging voor werkgevers met 0,4%-punt

<i>Verlaging AWF-premie werkgevers met 0,4%-punt</i>		
	Mln euro	Mln gld
Landbouw visserij bosbouw	4	9
Overige delfstoffenwinning	0	0
Voeding en genotmiddelenindustrie	5	10
Overige industrie	19	41
Chemische industrie	0	1
Metaalindustrie	13	29
Totale industrie	37	81
Openbare nutsvoorziening	1	3
Bouwnijverheid	15	34
Tertiaire dienstensector	121	266
Kwartaire dienstensector	34	76
TOTAAL BEDRIJVEN	213	469
<i>w.v. kleinbedrijf</i>	<i>36</i>	<i>79</i>
<i>w.v. middenbedrijf</i>	<i>60</i>	<i>132</i>
<i>w.v. grootbedrijf</i>	<i>117</i>	<i>258</i>
Overheid en onderwijs	0	0
Non-profit instellingen	10	21

	Mln euro	Mln gld
Totaal	222	490
<i>w.v. MKB</i>	<i>102</i>	<i>225</i>
<i>w.v. grootbedrijf</i>	<i>120</i>	<i>265</i>

De leden van de fractie van GroenLinks komen tot de conclusie dat met het oog op de verslechterde economische situatie in 2001 en 2002 tot heroverweging van dit onderdeel van het belastingplan moet worden overgegaan. Het EMU-saldo in 2002 zal verslechteren ten opzichte van de prognoses van begin september, waardoor de verhouding lastenverlichting en staatsschuldreductie opnieuw zou moeten worden bezien. Minstens zo belangrijk is dat de lastenverlichting die wel doorgaat in 2002 een substantiële bijdrage aan de werkgelegenheid en de internationale concurrentiepositie zou moeten leveren. GroenLinks merkt op dat zij in haar tegenbegroting heeft laten zien dat zelfs met een lastenneutraal beeld (gerichte lastenverlichting gecompenseerd met een lastenverzwaring op onderdelen) de werkgelegenheid kan stijgen en de uitkeringsafhankelijkheid zal dalen. Zonder deze heroverweging zal GroenLinks tegen dit deel van de Belastingplannen stemmen.

Een van de verworvenheden van het huidige structurele begrotingsbeleid is dat veranderende inzichten in het economisch beeld niet leiden tot tussentijdse aanpassingen in de begroting. Dit gold de afgelopen jaren, toen de economie zich vaak gunstiger ontwikkelde dan bij het opstellen van de begroting werd verwacht. De kracht van het begrotingsbeleid is evenwel dat dit uitgangspunt ook van toepassing is nu voor het eerst sinds jaren sprake is van een minder gunstige ontwikkeling dan werd aangenomen bij het opstellen van de begroting voor 2002. Het kabinet ziet dan ook geen aanleiding om het lastenverlichtingspakket van € 1,3 miljard aan te passen.

Het belastingplan deel II gaat over de maatregelen met betrekking tot economische infrastructuur en bevat onder andere maatregelen in de VpB-sfeer. Ook het kabinet vindt het van belang om de internationale concurrentiepositie te verbeteren en onder andere het verlagen van de VpB levert daar een bijdrage aan. Het voorstel van GroenLinks leidt echter tot een forse lastenverzwaring voor bedrijven van 1,8 miljard euro. Het leidt niet tot een verbetering van de concurrentiepositie en mede gezien de huidige ontwikkeling van de economie vindt het kabinet een dergelijke lastenverzwaring voor bedrijven niet verantwoord.

2.2 Film investeringsaftrek

De leden van de fractie van de PvdA hebben met instemming hebben kennisgenomen van de voorstellen om filmactiviteiten fiscaal te blijven bevorderen. Deze leden vragen of er naast deze voorstellen verdere bijzondere activiteiten van de belastingdienst in het kader van de bevordering van de filmindustrie te verwachten zijn. Het antwoord hierop luidt dat nu en ook in de toekomst geen sprake zal zijn van andere activiteiten van de belastingdienst dan gebruikelijk. Naar het oordeel van deze leden worden box III-activiteiten gelet op de specifieke doelstelling om filmactiviteiten fiscaal te bevorderen om pragmatische redenen onder box I gebracht. In dit verband vragen deze leden of in de toekomst ook voor andere doeleinden vergelijkbare voorstellen zijn te verwachten en welke criteria daarvoor gehanteerd zullen worden. Deze leden kan worden geantwoord dat dit geenszins voor de hand zou liggen. De redenen om beleggingen in film fiscaal te bevorderen via de film-cv in box I zijn

gelegen in de historie. De regering heeft in 1998 een geïntegreerd pakket maatregelen voor 5 jaar ontwikkeld om de Nederlandse filmindustrie te versterken. Centraal bij deze maatregelen waaronder fiscale maatregelen, staat het genereren van productievolume door het aantrekken van durfkapitaal. Dit vond en vindt plaats via het vehikel van de film-cv (commanditaire vennootschap). Gelet op het voorgaande heeft het kabinet besloten dat een passende maatregel voor de komende 2 jaar de invoering van een filminvesteringaftrek (hierna: FIA) voor beleggers in een film-cv is. Dit instrument in box 1 is voor het gestelde doel veel effectiever dan enig ander instrument in box 3.

Gesteld dat het aantal aanvragen om in aanmerking te komen voor de FIA zodanig is dat het beschikbare bedrag van EUR 32 mln (f 50 mln) wordt overschreden, treedt dan rantsoenering op, en zo ja, op welke wijze wordt deze dan uitgevoerd, zo vragen de leden van de fractie van het CDA. De leden van de fractie van D66 wijzen erop dat op grond van het gebudgetteerde karakter van de FIA in de filmwereld de vrees bestaat dat het effect in de zin «wie het eerst komt, wie het eerst maalt» zal optreden. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen in dit verband of het mogelijk is voor de overheid om deze maximumderving van f 50 mln te handhaven. Het antwoord op deze vragen van de fracties van het CDA, D66 en de ChristenUnie is dat de FIA een gebudgetteerde regeling is waarvoor per jaar € 23 mln (f 50 mln) beschikbaar is. De budgettaire bewaking ligt in de handen van de Minister van Economische Zaken. In artikel 3.42b van de Wet IB 2001 is daartoe opgenomen dat de Minister van Economische Zaken dient te verklaren dat toekenning van de FIA past binnen dit budget. Het beroep op de regeling zal worden gevolgd aan de hand van de verklaringen van de Minister van Economische Zaken. Voorts kan erop worden gewezen dat, zoals aangekondigd in de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van 29 oktober jongstleden, de FIA per film zal worden gemaximeerd. Bij nota van wijziging wordt hierin voorzien. De FIA werkt in principe volgens het beginsel «die het eerst komt, die het eerst maalt». Op dit moment wordt in overleg met de andere betrokken departementen en de sector gezien of dit nog aanpassing behoeft en wordt de wijze van maximering per film gezien. Voorts is het budget voor de regeling ruim voldoende voor het thans verwachte productievolume. Als het bedrag van € 23 mln dreigt te worden overschreden, wordt de regeling in beginsel gesloten. Op deze wijze kan worden voorkomen dat de budgettaire derving, net als in de voorbije jaren, aanzienlijk hoger uitpakt dan van te voren ingeschat. Het is dus mogelijk voor de overheid om de maximumderving te handhaven. Hiermee is ook de vraag van de leden van de fractie van het CDA beantwoord of het niet beter is – ook de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (hierna: de Orde) wijst daarop – om deze budgettaire limitering te schrappen.

Voorts vragen de leden van de fractie van het CDA hoe deze maatregel zich verhoudt met de verantwoordelijkheid van de publiek-private samenwerking bij OCW en de budgettaire verantwoordelijkheid van EZ. Naar aanleiding van deze vraag kan worden opgemerkt dat belastingplichtigen in aanmerking kunnen komen voor de FIA als zij beschikken over een verklaring van de Minister van Economische Zaken dat sprake is van filminvesteringen die aan bij ministeriële regeling gestelde voorwaarden voldoen. Uit de verklaring vloeit voort dat toekenning van de aftrek past binnen het beschikbare budget. Gelet op de verantwoordelijkheid voor toetsing aan de voorwaarden en in ogenschouw nemend dat het om een specifieke regeling voor film-cv's gaat, lag het voor de hand om ook de budgettaire bewaking bij de Minister van Economische Zaken te leggen. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen is primair verantwoordelijk voor de aanvullende maatregel. Het concept van het

Uitvoeringsreglement voor Nederlandse publieksfilms is de Tweede Kamer bij brief van 29 oktober jongstleden toegezonden. Deze regeling is de uitwerking van de eerder aangekondigde PPS. Een bijdrage op grond van deze regeling wordt alleen verstrekt aan Nederlandse publieksfilms die op grond van eerdergenoemde verklaring van de Minister van Economische Zaken in aanmerking komen voor FIA.

De leden van de fractie van het CDA zijn van mening dat de inwerkingtredingsregeling teveel rechtsonzekerheid te weeg brengt. De reden die hiervoor wordt aangedragen, namelijk de onzekerheid omtrent de goedkeuring door de Europese Commissie, snijdt naar het oordeel van deze leden geen hout. Als de overheid al niet zeker is van de aanvaardbaarheid van een regeling, hoe kan dan van de burgers verwacht worden daarover een gefundeerd oordeel te hebben, zo vragen deze leden. Deze vraag – zo luidt het antwoord – is niet onbegrijpelijk: ook de Raad van State vraagt hiervoor de aandacht. Zoals in de Memorie van Toelichting bij het Belastingplan deel I is vermeld, is de FIA een maatregel waarvan het aannemelijk is dat het een steunmaatregel betreft, die op grond van artikel 88 EG-verdrag moet worden aangemeld bij de Europese Commissie. Pas na goedkeuring van de Commissie kan de maatregel ten uitvoer worden gebracht. Daarom treedt de FIA in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen datum nadat deze goedkeuring is verkregen, indien nodig met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2002. Naar ons oordeel past de regeling binnen de door de Commissie toegestane kaders. Er is dan ook geen reden om aan te nemen dat we geen (tijds) goedkeuring zullen ontvangen.

De rechtszekerheid is, aldus de leden van de fractie van het CDA, meer ten principale aan de orde bij de naar hun oordeel warrige vormgeving van de regelgeving inzake filmfaciliteiten. Hier spelen onder andere mee de tijdelijke tegemoetkoming film 2001 (hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel Dd, Invoeringswet Wet IB 2001), de tijdelijke FIA en filmdesinvesteringsbijtelling (artikel 3.42b en 3.47a Wet IB 2001), de tijdelijke willekeurige afschrijving film (artikel 3.33 Wet IB 2001), de maximumverliesbepaling (artikel 3.9 wet IB 2001) en het overgangsrecht dat ziet op de aansluiting tussen het overgangsregime voor investeringen in films voor het kalenderjaar 2001 en het voorgestelde regime voor investeringen in films voor de kalenderjaren 2002 en 2003 (artikel VI overgangsrecht). Het is te betwijfelen, zo stellen zij, of de filmsector en belastingplichtigen gebaat zijn bij dit soort ad-hoc wetgeving. Daar komt bij dat de onderhavige faciliteit alleen geldt voor de periode tot 1 januari 2004. De leden van de fractie van het CDA vragen zich af of aan het einde van de thans gegeven periode de onzekerheid niet zodanig zal toenemen dat de filmindustrie in Nederland schade zal ondervinden en vragen of een eenvoudige, doorzichtige regeling die voor een langere periode geldt, niet te prefereren is.

Naar aanleiding van het voorgaande kan worden opgemerkt dat de rechtszekerheid bij de verschillende regelingen niet in het geding is. Het is duidelijk welke regeling van kracht is en welke regeling nog op komst is. De tegemoetkoming film voor het jaar 2001 geldt logischerwijs alleen voor het jaar 2001. De FIA en filmdesinvesteringsbijtelling zullen van kracht worden per 1 januari 2002, ervan uitgaande dat de regeling door de Europese Commissie dan is goedgekeurd. Het overgangsrecht in artikel VI is daarbij nodig aangezien het in de praktijk immers vaak zal voorkomen dat bij films waarvan de eerste investering in 2001 plaatsvindt, ook in 2002 nog sprake is van voortbrengingskosten. De willekeurige afschrijving op films gold al vanaf 1998. De maximumverliesbepaling die in het kader van de belastingherziening is ingevoerd, is een bepaling die voor alle commanditaire vennoten geldt. Mede in ogenschouw nemend dat de aanpassingen in de wetgeving een uitvloeisel zijn van een evaluatie en de aanpassingen noodzakelijk waren als gevolg van de belastingherziening is

van ad-hoc wetgeving geen sprake, hoewel niet ontkend kan worden dat de noodzakelijk voor verschillende jaren verschillende regimes een complex geheel vormen. Met de invoering van de FIA en een filmdeinvesteringbijtelling wordt het pakket filmmaatregelen conform de afspraak gecontinueerd tot 2004. Het is nu, dit in antwoord op de vraag van deze leden daarnaar, niet aan te geven of aan het einde van de thans gegeven periode de onzekerheid niet zodanig zal toenemen dat de filmindustrie in Nederland schade zal ondervinden. Dit zal ook afhangen van de mate waarin de filmindustrie meer in staat is «op eigen benen» te staan. Sterker nog, het proces naar «op eigen benen» staan, zou negatief worden beïnvloed als nu al een regeling voor een langere periode in het vooruitzicht zou worden gesteld. Een eenvoudige, doorzichtige regeling die voor een langere periode geldt, zou een nieuwe afweging op alle fronten vergen.

De leden van de fractie van het CDA vragen of het concept van de ministeriële regeling waarin de criteria worden opgesomd waaraan een film moet voldoen voor de faciliteit van de FIA en de willekeurige afschrijving zo spoedig mogelijk aan de Tweede Kamer kan worden voorgelegd, zodat deze regeling in de beoordeling omtrent de faciliteit kan meewegen. Ook de leden van de fractie van GroenLinks willen voor een goede plenaire behandeling van tevoren inzicht hebben in de zaken die nog middels amvb's danwel ministeriële regeling geregeld gaan worden met betrekking tot de FIA.

Naar aanleiding van de vragen van deze fracties merk ik op dat er sprake is van één ministeriële regeling voor de FIA. Gelet op de wens van verschillende fracties om het concept van de regeling aan de Tweede Kamer te zenden, ben ik uiteraard bereid om deze, zodra deze gereed is, zo spoedig mogelijk ter informatie toe te zenden. Voorshands is het niet de bedoeling dat in de regeling allerlei beperkingen ten aanzien van de films zelf worden opgenomen met uitzondering van de reeds aangekondigde maximering van de FIA per film. Wel zal een aantal criteria worden gesteld in het kader van de ontwikkeling van een commercieel levensvatbare filmindustrie, bij voorbeeld eisen met betrekking tot het marketing- en distributieplan en de exploitatiestrategie. Daarbij gelden voor de FIA en de willekeurige afschrijving dezelfde eisen zodat kan worden volstaan met één verklaring van de Minister van Economische Zaken. Voor alle duidelijkheid kan worden opgemerkt dat het concept van het Uitvoeringsreglement voor Nederlandse publieksfilms bij brief van 29 oktober aan de Tweede Kamer is gezonden. Dit uitvoeringsreglement vormt de uitwerking van de eerder door het kabinet aangekondigde PPS-regeling.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de fractie van het CDA op welke wijze kan worden gecontroleerd of de productiekosten voor meer dan 50% in Nederland plaatsvinden en of deze controle ex ante of ex post plaatsvindt, kan worden opgemerkt dat de belastingdienst hiermee in de afgelopen jaren al ervaring heeft opgedaan en dat de controle zowel ex ante als ex post plaats vindt. Zo dient vooraf een gespecificeerd budget overlegd te worden waaruit blijkt welk percentage van de productiekosten aan Nederland kan worden toegerekend. De ex post toetsing bestaat uit de reguliere controlemogelijkheden alsmede de verplichting om jaarstukken te overleggen.

De leden van de fractie van D66 staan positief ten aanzien van maatregelen die ten doel hebben om de Nederlandse filmindustrie te stimuleren. De leden van de fractie van D66 betreuren evenwel de veelheid van regelingen, overgangsregelingen en nieuwe faciliteiten, die in het kader van de fiscale stimulering van de film in een relatief korte periode de revue zijn gepasseerd. De leden van D66 wijzen erop het belangrijk te vinden dat filmprojecten van de grond komen en vragen zo snel mogelijk zekerheid

en duidelijkheid te bieden over de duur en werkingskracht van de overgangsmatregelen die beogen de filmindustrie te steunen. Potentiële beleggers en daarmee de filmindustrie zouden hierbij zijn gebaat. Voorts willen deze leden graag van het kabinet vernemen of het bereid is de huidige overgangsregeling aan te houden als de FIA nog niet op 1 januari door de Europese Commissie is goedgekeurd.

Naar aanleiding hiervan kan worden opgemerkt dat, zoals elders in deze nota aangegeven, de aanpassingen in de wetgeving mede een uitvloeisel zijn van de evaluatie. Inherent aan de belastingherziening is dat er een aantal overgangsmatregelen is geweest. Ook voor de Nederlandse film is voor het jaar 2001 een overgangsmatregel van toepassing verklaard. In deze tussenliggende periode heeft een evaluatie van de eerdere regelingen, op basis daarvan, de vormgeving van de nieuwe maatregelen plaats gevonden. Het kabinet onderstreept het belang van zo snel mogelijk zekerheid en duidelijkheid te bieden over de duur en werkingskracht van de maatregelen volledig. Om de gewenste duidelijkheid te bieden worden thans nieuwe maatregelen voorgelegd die gelden voor de jaren 2002 en 2003. Zoals hiervoor reeds opgemerkt is het voornemen erop gericht om de voorgestelde regeling per 1 januari 2002 te doen ingaan. Het is daarbij uitdrukkelijk niet de bedoeling, zoals ook verwoord in de brief van de Minister van Economische Zaken aan de Kamer van 10 oktober jongstleden (kamerstukken II, 2000/2001, 25 434, nr. 6) een gat te laten ontstaan tussen de huidige overgangsregeling en de voorgestelde nieuwe regeling. In verband hiermee is ten aanzien van de FIA dan ook bepaald dat deze zonodig met terugwerkende kracht per 1 januari 2002 zal worden ingevoerd. Met het oog op inwerkingtreding per 1 januari aanstaande heeft inmiddels verzending van de benodigde aanmelding aan de Europese Commissie plaats gevonden. Zoals aangegeven door de Minister van Economische Zaken in het voortgezet algemeen overleg over de subsidie-regeling voor de filmindustrie d.d. 1 november jongstleden, is het kabinet zeer positief gestemd over de kansen tot goedkeuring door de Commissie. Ook heeft het kabinet vertrouwen in een goedkeuring vòòr 1 januari 2002, zodat de uitvoering van reeds in gang gezette filmprojecten geen vertraging hoeft op te lopen.

De leden van de fractie van D66 vragen naar het percentage dekking dat benodigd is om succesvol van de FIA gebruik te kunnen maken. Vanuit de filmwereld wordt, aldus deze leden, de vrees geuit dat door een beperkte werking van de FIA een groter dekkingsbudget noodzakelijk zou zijn teneinde succesvol beleggers over de streep te trekken.

Allereerst hecht ik eraan op te merken dat van een beperkte werking van de FIA naar mijn mening geen sprake kan zijn, nu de facilititeit neerkomt op een substantiële bijdrage in de vorm van een investeringsaftrek van 47% die – uitgaande van een marginaal tarief van 52% – een nettowaarde heeft van 25% van de inleg, naast de al bestaande willekeurige afschrijving van (maximaal) 100%.

In verband met het begrip dekkingspercentage kan het volgende worden opgemerkt. Het is bekend dat in de filmsector in verband met de financiering van speelfilms het begrip dekking wordt gebruikt. Volgens de door de filmsector aangeleverde informatie betreft het hier alle gelden die de producent vooraf bij de productiefinanciering kan betrekken. In concreto komt dit neer op presales, minimumgarantie-opbrengsten, achtergestelde leningen, coproductiebijdragen, et cetera, uitgedrukt als percentage van de productiekosten. Een van de uitgangspunten bij de voorgestelde FIA is te komen tot een meer marktgerichte oriëntatie in plaats van een fiscale oriëntatie. Deze meer marktgerichte werking van de FIA betekent in de praktijk dat er voor een producent een grotere nadruk dan voorheen zal komen te liggen op het verkrijgen van voldoende gegarandeerde minimumopbrengsten/ presales. Deze elementen zijn derhalve meer dan voorheen benodigd om een belegger/ medegerechtigde een zodanig

minimumrendement te bieden, dat voldoende durfkapitaal uit de markt kan worden aangetrokken. Als gevolg hiervan zal het dekkingspercentage naar verwachting inderdaad toenemen. Het exacte dekkingspercentage dat benodigd is, zal echter primair afhangen van de mate waarin een film met opbrengsten dan wel vreemd vermogen, in de vorm van achtergestelde leningen, wordt gefinancierd. Zonder rekening te houden met de beheers- en oprichtingskosten die aan een CV verbonden zijn, kan worden gesteld dat zelfs zonder gebruik van achtergestelde leningen reeds bij een opbrengst van 50% van de productiekosten een voor de belegger positief rendement wordt bereikt. Daarbij kan worden opgemerkt dat de financieringsstructuur van de CV-vorm met zich mee brengt dat niet alle elementen die vallen onder het begrip dekking op dezelfde manier doorwerken in het (minimum)rendement dat vooraf aan een belegger/medegerechtigde kan worden gegarandeerd. Een opbrengst heeft hierop een veel grotere invloed dan een achtergestelde lening. Dit is het gevolg van het mechanisme dat de verstreking van een achtergestelde lening de behoefte aan eigen vermogen doet afnemen, waardoor er minder participanten in de film C.V. nodig zijn. Omdat de FIA is beperkt tot het ingelegde bedrag per participatie profiteert de film als geheel dus minder van de fiscale faciliteit, niet omdat het belang per belegger afneemt, maar omdat er minder beleggers zijn. Aan de hand van het begrip dekking kan dus niet eenduidig worden vastgesteld in hoeverre een in de vorm van een C.V. gefinancierde/ opgezette filmproductie in staat zal zijn succesvol durfkapitaal uit de markt aan te trekken. De werking van de FIA kan dan ook niet zonder meer rechtstreeks aan dit percentage worden afgemeten. In dit verband kan erop worden gewezen dat, omdat het kabinet zich realiseerde dat de lat van de FIA hoger wordt gelegd, er voor de Nederlandse filmsector een aanvullende maatregel is getroffen, namelijk de eerdergenoemde bijdrage uit hoofde van het Uitvoeringsreglement voor Nederlandse publieksfilms voor de Beneluxmarkt.

Overigens vragen de leden van de fractie van D66 of het dekkingspercentage mede verhoogd zou kunnen zijn door de lagere IB-tarieven zoals die gelden na de belastingherziening 2001. Het antwoord op deze vraag kan niet eenduidig worden gegeven. De belastingherziening 2001 maakte het noodzakelijk een nieuw instrument ter bevordering van beleggen in de filmsector te ontwikkelen. Bij de maatvoering in dit instrument is uiteraard rekening gehouden met het huidige toptarief van 52%.

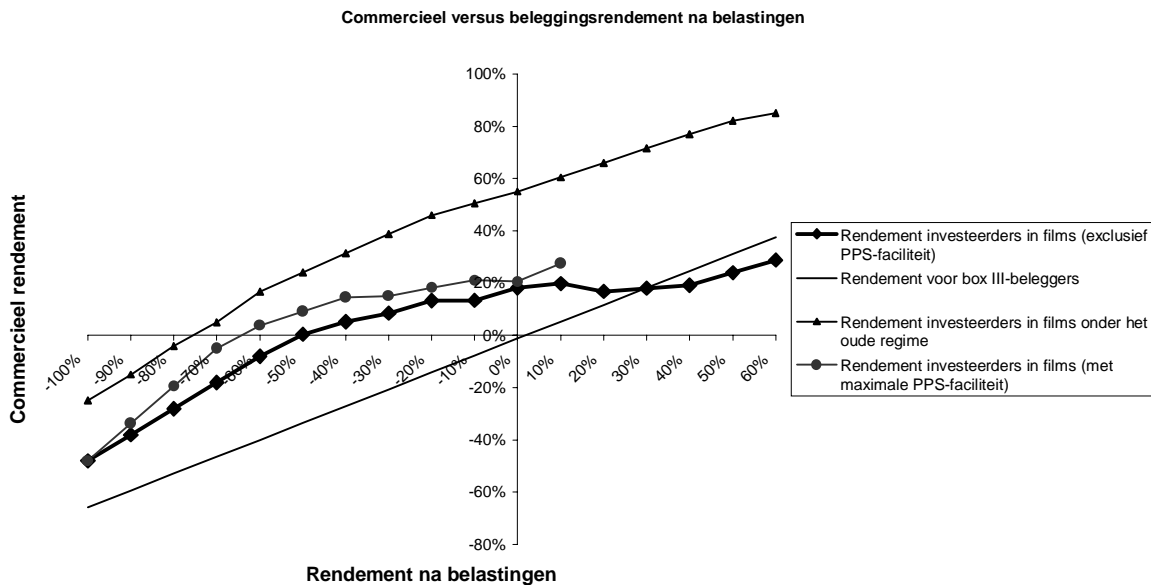
De leden van de fractie van D66 vragen naar een reactie op de door de Orde voorgestelde formule voor het berekenen van het percentage van de desinvesteringsbijtelling. De formule zoals gebruikt door de Orde beoogt nadelen die voortvloeien uit geconstateerde schokeffecten weg te nemen. Aan het gebruik van de voorgestelde formule is ook een aantal nadelen verbonden. Zo valt bij nadere beschouwing te constateren dat de voorgestelde formule in – naar verwachting – veel voorkomende gevallen, namelijk bij een verkoopopbrengst tot 110% van de oorspronkelijke investering, juist in het nadeel voor de belastingplichtige uitwerkt. Tot dit niveau werkt de tabel, in vergelijking met de formule, in het voordeel van belastingplichtige. Overigens zijn de stapjes in de tabel bewust relatief klein gehouden. Daarnaast lijkt de transparantie voor de belastingplichtige eerder gediend met een duidelijk afleesbare tabel dan met een minder duidelijke formule.

De leden van de fractie van Groen Links constateren terecht dat de evaluatie van filminvesteringsmaatregelen heeft geleid tot een beperking van de fiscale stimulans voor beleggers in de filmindustrie. Anders dan deze leden, ben ik van oordeel dat de evaluatie geen aanleiding geeft om de specifieke fiscale maatregel gericht op deze beleggers af te schaffen. In dit verband kan worden gewezen op de brief die 11 juni jl. aan de Tweede

Kamer is gestuurd (met name blz. 2, onderdeel A, conclusie 9). Inderdaad is bij de vormgeving van de fiscale maatregel gekozen voor een afdemping van het buitenproportionele, zo goed als gegarandeerde rendement voor de belegger na belastingen in die zin dat er geen sprake kan zijn van een gegarandeerd rendement voor de belegger ongeacht het commerciële succes van de film.

Naar aanleiding van de opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks over de grafiek zoals eerder opgenomen in de Memorie van Toelichting, is in onderstaande grafiek tevens het effect van de PPS-faciliteit tot uitdrukking gebracht. Zoals bekend is de PPS-faciliteit uitgewerkt in de vorm van een bijdrage uit hoofde van de uitvoeringsregeling publieksfilms voor de Benelux. De vrijstelling in box III is in onderstaande grafiek echter niet in de beschouwing betrokken, aangezien deze grafiek slechts beoogt het behaalde netto-rendement tot uitdrukking te brengen. Opvallend is dat in diverse prospectussen van film-C.V.'s een besparing van vermogensrendementheffing wel als onderdeel van de opbrengst wordt opgevoerd/aangemerkt. Dit bevreedt aangezien de medegerechtigdheid zich geheel in de sfeer van box I afspeelt. De fiscale begeleiding in box 1 zorgt er namelijk juist voor dat bij een relatief lage commerciële opbrengst toch nog een redelijk nettorendement kan worden verkregen, dat substantieel hoger uitvalt dan bij een vergelijkbare belegging in box III. Daarbij zij bedacht dat voor toepassing van de FIA verzwaaardecommerciële- toetsingscriteria worden ingevoerd. Bij een relatief hoge commerciële opbrengst zorgt de positionering van de faciliteit in box I daarentegen juist voor een afdemping in vergelijking met het netto-rendement in box III. Verantwoordelijk voor het hier te constateren verschil in richting van de uitkomsten van lage en hoge opbrengsten zijn met name de FIA en de daaraan gekoppelde desinvesteringsbijtelling alsmede het substantieel hogere (marginale) belastingtarief in box 1.

Bij het berekenen van de grafieken zijn de volgende veronderstellingen gehanteerd:

- Verondersteld is dat de gemiddelde box 3-belegger een positief vermogen voor box 3 heeft;
- Voorts is er voor het gemiddelde rendement op box 3-beleggingen vanuit gegaan dat het commerciële resultaat van de onderneming

- waarin is geïnvesteerd na Vennootschapsbelasting volledig tot uitdrukking komt bij de belegger;
- Er is geabstraheerd van eventuele vrijstellingen in box 3;
  - Er is geabstraheerd van achtergestelde leningen anders dan de bijdrage uit hoofde van de uitvoeringsregeling voor Nederlandse publieksfilms voor de Benelux;
  - Bij de weergave van het rendement voor investeerders in films inclusief de maximale bijdrage voor Nederlandse publieksfilms voor de Benelux, is geabstraheerd van commerciële rendementen hoger dan 10%. Naar verwachting zullen bij dergelijke rendementen terugbetalingschema's (recoupment-schema's) van kracht worden, waardoor de rendementslijn steeds meer gelijk gaat lopen met de rendementslijn zonder de PPS-faciliteit (bijdrage voor publieksfilms);
  - Verondersteld is dat voor toepassing van de FIA is voldaan aan de bij ministeriële regeling gestelde eisen.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen wat het budgettaire belang was van het pakket filminvesteringsmaatregelen in 1998 zoals toen voorzien, het budgettaire belang zoals dat uiteindelijk in 2001 en 2002 is uitgekapt, en wat het totale budgettaire belang is van het nu voorgestelde. Het antwoord op deze vragen luidt als volgt. Het budgettaire belang van de willekeurige afschrijving films is in 1998 oorspronkelijk geraamd op f 5 mln. Realisatiecijfers over het lopende jaar 2001 en komende jaar 2002 zijn vanzelfsprekend nog niet beschikbaar. Wat betreft de «willekeurige afschrijving films» is – zoals vermeld in de Miljoenennota 2002 – een budgettair belang van nihil geraamd. In zijn algemeenheid kan over de faciliteit van willekeurige afschrijving voor investeringen in films worden opgemerkt dat, bij een gelijkblijvend niveau van investeringen, het budgettaire belang van willekeurige afschrijvingen zal tenderen naar nul. De essentie van een regeling voor willekeurige afschrijving is namelijk dat deze slechts uitstel van belastingbetaling geeft. In de eerste jaren kan derhalve meer dan normaal worden afgeschreven, wat leidt tot een lagere jaarwinst en derhalve tot een lagere belastingopbrengst. In latere jaren zal echter minder dan normaal kunnen worden afgeschreven, omdat de afschrijving naar voren is gehaald, wat leidt tot een belastingopbrengst. Bij gelijkblijvend niveau van investeringen zal in de loop der jaren de opbrengst grosso modo opwegen tegen de derving. Naast de willekeurige afschrijving werd gebruik gemaakt van algemene faciliteiten in de winstfeer (investeringsaftrek en stakingsvrijstelling) doordat men investeringen liet plaatsvinden via commanditaire vennootschappen (cv's). Het belang van het gebruik van deze faciliteiten is in de afgelopen jaren opgelopen tot circa f 65 mln (€ 29 mln) in 2000. Aan het gebruik van deze faciliteiten is door aanpassing van het ondernemersbegrip in de Belastingherziening 2001 een einde gekomen. Om in de komende jaren toch het investeren in films te blijven stimuleren is met ingang van 2002 de FIA voorgesteld met een jaarlijks toegestaan budget van € 23 mln. (f 50 mln) en daarnaast een bijdrageregeling Nederlands Publieksfilms voor f 15 mln. (€ 7 mln.).

De leden van de fractie van GroenLinks vinden de nieuwe criteria en de genoemde afdemping in ieder geval een verbetering ten opzichte van de oude situatie vinden, hoewel ze naar het oordeel van deze leden nog niet ver genoeg gaan. De fiscale oriëntatie zal verminderen, maar zeker niet verdwijnen en dit gegeven pleit volgens deze leden voor een veel fundamenteelere keuze in het pakket gericht op de filmsector. In dit verband merken deze leden op dat de aanmelding bij de Europese Commissie in 1998 aangaf dat sprake was van steun aan de filmsector, hoewel bij het voorleggen van het pakket aan de Tweede Kamer werd gesteld dat dit niet het geval was. Ook het onderbrengen bij Economische Zaken wijst erop dat er gewoon sprake is van een sectorbeleid. Hierop kan worden geant-

woord dat het er bij de totstandkoming van het pakket destijds niet om ging zoveel mogelijk geld op directe wijze naar de filmsector te pompen maar het aantrekken van durfkapitaal te bevorderen. De reden voor het onderbrengen bij het Ministerie van Economische Zaken was dat het bevorderen van durfkapitaal meer tot het taakveld van dit departement hoort.

De leden van de fractie van GroenLinks menen dat er geen economische, noch culturele overwegingen zijn om de commerciële filmsector zo verschillend te behandelen van andere culturele beleggingen c.q. sectoren. Van deze opvatting heb ik kennisgenomen.

Het antwoord op de vraag van deze leden of kan worden aangegeven waarom niet een veel duidelijkere keuze is gemaakt naar aanleiding van de evaluatie luidt dat bij de totstandkoming van het pakket filmmaatregelen in 1998 is gesproken over de keuze tussen stimulering via de fiscaliteit danwel stimulering via de uitgavenkant, bij voorbeeld een filmfonds of PPS-constructie. Centraal in de discussie stond dat het aantrekken van durfkapitaal bevorderd moest worden. Met het oog hierop leek het effectiever om de stimulans te richten op de belegger en niet op de filmproducent. Op dit moment geldt dit nog evenzeer. Daarnaast is in de praktijk door de filmsector ervaring opgedaan met de film-cv. Uit het evaluatierapport is gebleken dat hieraan ook nadelen kleven, zoals de te sterke fiscale oriëntatie. Dit is dan ook reden voor het kabinet geweest om de fiscale behandeling bij te stellen. Met de combinatie van de FIA en de bijdrageregeling voor Nederlandse publieksfilms wordt er naar gestreefd een beter evenwicht te bereiken. Het pakket maatregelen zou gelden voor 5 jaar, het ligt voor de hand – dit in reactie op de vraag van deze leden wanneer een evaluatie wordt voorzien – de resultaten daarvan in 2003 te bezien. Gelet op het voorgaande kan ik me dan ook niet vinden in de opvatting van deze leden dat een heroverweging waarbij het oorspronkelijke budget van het pakket uit 1998 in het budget van OCW terechtkomt die het middels een filmfonds en indien gewenst met PPS-constructies, op basis van cultuur-politieke afwegingen kan verdelen, op dit moment de voorkeur verdient.

De leden van de fractie van de ChristenUnie zijn nog niet overtuigd van de noodzaak tot voortzetting van stimuleringsmaatregelen van de Nederlandse filmsector, zoals thans voorgesteld in de vorm van de FIA en – buiten de fiscale sfeer – de bijdrageregeling voor Nederlandse publieksfilms. Deze leden worden daarin gesterkt door de ervaringen van de afgelopen jaren, waarin niet altijd duidelijk was of het middel ook werkelijk werd ingezet voor het doel waarvoor het bestemd was.

Alleen al vanwege de invoering van het nieuwe belastingstelsel was het, zo kan ik deze leden antwoorden, noodzakelijk het oorspronkelijke pakket filmmaatregelen te heroverwegen. Voor een gedegen analyse en aansluitende besluitvorming bleek meer tijd nodig dan beschikbaar. Daarom is voor het jaar 2001 een overgangsregeling in het leven geroepen. Inmiddels heeft een heroverweging van het oorspronkelijke pakket filmmaatregelen plaatsgevonden. In de tussenevaluatie van de film investeringsmaatregelen in de afgelopen 2 jaar die bij brief van 11 juni aan de Tweede Kamer is aangeboden, is onder andere geconcludeerd dat de belastingderving aanmerkelijk groter was dan voorzien, er in te sterke mate sprake is geweest van fiscale oriëntatie in plaats van markoriëntatie en het pakket te weinig commerciële prikkels bevatte. Het kabinet heeft bij de uitwerking van het nieuwe pakket vanzelfsprekend rekening gehouden met de conclusies uit de tussenevaluatie. Eén van de maatregelen uit dit pakket is het voorstel tot invoering van een specifieke investeringsaftrek voor investeringen in films. Deze is, in combinatie met de aangepaste, lagere desinvesteringbijtelling en de willekeurige afschrijving op films,

een substantiële fiscale faciliteit voor film, maar minder royaal dan de vroegere fiscale behandeling. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat de aandacht voor de commerciële aspecten van de film toeneemt. Om bij toepassing van de voorgestelde FIA succesvol investeerders aan te trekken dient het door een film geboden commerciële rendement daarom ook substantieel hoger te zijn dan in het verleden het geval was. Daarnaast is in de regeling de eis opgenomen dat meer dan 50% van het filmbudget in Nederland wordt besteed en is de FIA gebudgetteerd op € 23 mln (f 50 mln).

In dit licht vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie om nadere opheldering over het ingrijpen in de financieringsconstructie rond de film «Discovery of heaven». In reactie op hun vraag kan ik deze leden verzekeren dat er volledig volgens de regels is gehandeld, zoals ik ook 30 oktober respectievelijk 1 november 2001 aan de Tweede Kamer heb medegedeeld in het vragen-uurtje en in het voortgezet algemeen overleg over de subsidieregeling voor de filmindustrie.

Voorts vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie wat er moet gebeuren als blijkt dat de beoogde effecten van de voorgestelde maatregel na 2003 niet zichtbaar zijn geworden. Het antwoord hierop is dat de voorgestelde maatregelen een substantiële impuls vormen voor de verdere versterking van de Nederlandse filminfrastructuur. Er is dan ook geen reden om te twijfelen aan het effect van de maatregelen. Afgesproken is dat het geïntegreerde pakket voor 5 jaar, dus tot en met 2003, van kracht zal zijn. Het ligt dan ook voor de hand dat de effecten van deze maatregelen te zijner tijd nog eens worden gezien.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen naar de te verwachten effecten van de FIA en vragen daarbij de brief van 1 oktober 2001 van de Stichting investeringsfaciliteit voor de Film (bekend als FINE) te betrekken. Ook vragen deze leden om een reactie op de overige kritiekpunten uit deze brief. In haar brief van 1 oktober jl. stelt de Stichting dat door de FIA de marktwerking onvoldoende zou worden gestimuleerd. Daarnaast – zo meent de Stichting – kenmerkt de regeling zich door inefficiency, zowel vanuit het oogpunt van filmfinanciering, als vanuit het oogpunt van besteding van overheidsmiddelen. Ik deel de opvattingen van de Stichting niet. Uit de hiervoor reeds gememoreerde tussenevaluatie kwam naar voren dat er in de voorbije jaren in te sterke mate sprake is geweest van fiscale oriëntatie in plaats van marktorientatie. Een van de wezenskenmerken van de voorgestelde FIA is nu juist dat er – voor het aantrekken van voldoende durfkapitaal – sterker dan voorheen wordt aangeknoopt bij hetgeen commerciële partijen in de vorm van opbrengstgaranties bijeen brengen. Immers, deze garanties vormen een sterke aanwijzing over hoe commerciële partijen de commerciële potentie van een film beoordelen. Voor een – naar deze maatstaven gemeten – commercieel minder interessante film zal zo naar verwachting ook minder durfkapitaal uit de markt beschikbaar komen. Een verruiming van de fiscale faciliteit, waarvoor de Stichting pleit, zal de gevoeligheid voor deze marktsignalen echter eerder doen afnemen, en de inefficiency doen toenemen.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen of het ook in een internationale coproductie mogelijk is om van de FIA gebruik te maken. Het antwoord op deze vraag luidt in beginsel bevestigend. Voor een internationale coproductie gelden dezelfde voorwaarden als voor een puur Nederlandse productie van toepassing zouden zijn. Zodoende geldt ook hier, evenals voor de faciliteit van de willekeurige afschrijving, de voorwaarde dat meer dan 50% van de productiekosten in Nederland dienen te worden besteed.

2.3 *Speur- en ontwikkelingswerk*

De leden van de fractie van D66 vragen aandacht voor zwangere vrouwen. Deze leden stellen dat het voor zelfstandige ondernemers in veel gevallen moeilijk is om aan het aantal van 1225 gewerkte uren te komen dat nodig is om te kwalificeren voor de zelfstandigenaftrek aangezien de periode van zwangerschaps- en bevallingsverlof als niet-gewerkte periode wordt beschouwd. De leden vinden het verschil tussen zwangerschap/bevalling en «andere oorzaken zoals ziekte, arbeidsongeschiktheid, zorgtaken of vakantie» zodanig principieel dat zij vragen voor welk precedent de regering vreest. De leden van de fractie van D66 vragen voorts aan te geven wat het budgettaire effect is indien het uren criterium voor een zwangere ondernemster om zich als ondernemster te kwalificeren van 1225 uur eenmalig wordt verlaagd met 512 uur tot 713 uur. Eenzelfde vraag betreft de verlaging van het uren criterium voor een zwangere ondernemster voor de S&O-aftrek.

In de beleidsbrief Emancipatiebeleid 2002 en in de Begrotingsbrief Emancipatiebeleid 2001 is aangekondigd dat het kabinet de fiscale regelingen en de WAZ met betrekking tot de vrouwelijke ondernemers zal bezien. Expliciet is aangegeven dat onderzoek zal worden verricht naar de mate waarin het uren criterium bij zou dragen aan een (ongeoorloofd) onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke ondernemers. Inmiddels ben ik reeds in overleg getreden met de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de invulling van dit onderzoek. Het kabinet streeft ernaar een en ander in het eerste kwartaal van 2002 af te ronden. Zoals in de beleidsbrief 2001 van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is vermeld, bedraagt de budgettaire derving van een verlaging van het uren criterium voor zwangere ondernemsters circa € 5 mln (11 mln). De budgettaire derving van een verlaging van het S&O-uren criterium voor zwangere ondernemsters bedraagt ca. € 2 mln (f 5 mln).

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of de aangepaste systematiek van de budgettering van de afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk resulteert in een open-einderegeling.

Hierop kan worden geantwoord dat voorafgaande aan het nieuwe kalenderjaar wordt bezien of de doelstelling van de afdrachtvermindering S&O en de S&O-aftrek met het bestaande budget gerealiseerd kan worden. Nu onder meer als gevolg van de intensivering van de beide S&O-regelingen met ingang van 2001 voor 2002 een ruimer gebruik ervan wordt verwacht, is het budget verruimd om het gestelde doel sneller te kunnen benaderen. Dit hoeft overigens niet in te houden dat het budget voor het jaar 2003 wederom wordt bijgesteld. Voorts blijft de mogelijkheid bestaan dat bij een onverwachte grote toename van het gebruik van de regelingen alsnog de percentages en aftrekbedragen aangepast moeten worden om binnen het voor 2002 gestelde budget te kunnen blijven. Gelet op het voorgaande is derhalve geen sprake van een open-einderegeling.

2.4 *Continuering Euro-faciliteit*

De leden van de fractie van het CDA zijn verheugd over de continuering van de Euro-faciliteit hoewel zij vragen of dit geen premie is op het te laat doorvoeren van de nodige investeringen in verband met de invoering van de euro. Het antwoord hierop is dat hiervan geen sprake is, aangezien de Euro-faciliteit in een vorm is gegoten waarvan ook ondernemers die reeds de nodige aanpassingen hebben doorgevoerd, kunnen profiteren en bovendien een wijziging is aangebracht in de verdeling over de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek en zelfstandigenaftrek. De faciliteit bestaat immers uit een verhoging van het percentage van de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek van 25 met 1,5%-punt voor de tweede schijf investe-

ringen (dit was 3%-punt) en een verhoging van de bedragen van de zelfstandigenaftrek met € 152 (dit was in 2001 f 201,-).

De leden van de fractie van D66 verzoeken toe te lichten of de formulering «binnen het budgettaire beslag van de regeling voor de jaren 1999 tot en met 2001» betekent dat er niet extra middelen voor de Euro-faciliteit worden uitgetrokken maar dat deze slechts over een langere periode worden uitgesmeerd. Bedoeld is aan te geven dat de Euro-faciliteit met één jaar wordt verlengd. Daarvoor zijn extra middelen uitgetrokken; deze middelen corresponderen met het budgettaire beslag van de regeling voor de jaren 1999 tot en met 2001. Zoals in de budgettaire paragraaf van het Belastingplan deel I is aangegeven, gaat het om een bedrag van € 5 mln voor 2002 (op transactiebasis). Het percentage van de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (voor investeringen tussen € 1800 en 30 000, bedragen 2001) zal door de verhoging met 1,5%-punt uitkomen op 26,5. Ook vragen deze leden aan te geven wat de absolute bedragen voor de zelfstandigenaftrek per 1 januari 2002 gaan worden. De bedragen van de zelfstandigenaftrek worden voor 2002 verhoogd met € 152 bovenop de structurele bedragen voor de zelfstandigenaftrek in 2001, verhoogd met inflatiecorrectie van 3,1%. In onderstaande tabel is dit opgenomen.

Tabel zelfstandigenaftrek 2002 inclusief Euro-faciliteit € 152

Bij een winst Gelijk aan of meer dan	maar minder dan	Bedraagt de zelfstandigenaftrek
-	€ 12 110	€ 6331
€ 12 110	€ 14 050	€ 5895
€ 14 050	€ 15 995	€ 5459
€ 15 995	€ 45 805	€ 4879
€ 45 805	€ 47 745	€ 4464
€ 47 745	€ 49 685	€ 4006
€ 49 685	€ 51 620	€ 3549
€ 51 620		€ 3135

2.5 «Goed-doelinstellingen» en fondswervende instellingen

De leden van de fractie van de PvdA vragen wat de budgettaire gevolgen zijn van de voorgestelde wijzigingen inzake van vennootschapsbelasting vrijgestelde lichamen. Daarover merk ik het volgende op. De voorgestelde wijzigingen komen in feite neer op codificatie van bestaand beleid. Derhalve hebben de wijzigingen geen budgettaire gevolgen. Deze leden vragen zich ook af of de voorstellen in strijd zijn met het beleid inzake «overheid en markt», met het beleid van VWS om commercieel gebruik van kantines te beperken en met de afspraken die zijn gemaakt om de concurrentievervalsing door sportkantines, buurthuizen, kerken en dergelijke tegen te gaan. Daarover merk ik het volgende op. De tekst van artikel 6 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 stelt uitdrukkelijk als voorwaarde voor de vrijstelling dat het streven naar winst ontbreekt of van bijkomstige betekenis is. Als bijvoorbeeld een sportkantine commercieel geëxploiteerd wordt, kan deze in concurrentie treden met andere (commerciële) uitgaansgelegenheden. Maakt de sportkantine geen winst, dan heeft deze de vrijstelling conform artikel 6 niet nodig. Is echter wel sprake van winst, dan is mogelijk sprake van concurrentievervalsing. Het criterium daarvoor is de hoogte van de winst. Blijft de winst beneden de vastgestelde drempel, dan is van concurrentievervalsing als gevolg van de belastingvrijstelling geen sprake. Alleen als dit niet leidt tot ernstige concurrentieverstoring, mag bij de vaststelling van de winst een fictieve kostenaftrek voor arbeid verricht door vrijwilligers worden toegepast. De vraag op welke manier de mate van concurrentieverstoring wordt vastgesteld, komt in het vervolg van deze beantwoording uitgebreider aan de orde.

De leden van de fractie van de PvdA vragen zich tenslotte af of de voorstellen aanleiding geven om ongewenste activiteiten belastingvrij te kunnen uitoefenen. Daarover merk ik op dat de vrijstelling geldt voor lichamen die een algemeen maatschappelijk belang of een sociaal belang behartigen. Lichamen die ongewenste activiteiten uitvoeren zullen daar niet onder vallen. Dat betekent dat zij de bedoelde ongewenste activiteiten niet belastingvrij kunnen uitoefenen.

De leden van de fractie van de VVD vragen zich af of bij een lichaam dat zich uitsluitend richt op het werven van gelden ten behoeve van goede doelen, de schenkingen die het lichaam aan goede doelen verricht niet reeds aftrekbaar zijn op grond van het totaalwinstbegrip. Indien een lichaam de opbrengsten van haar activiteiten, bijvoorbeeld de inzameling van gebruikte goederen, afdraagt aan een bepaalde goeddoelinstelling dan is sprake van schenkingen welke niet reeds op grond van het totaalwinstbegrip aftrekbaar zijn, ook niet indien het lichaam zich daar contractueel toe heeft verplicht.

De leden van de fractie van het CDA zijn content met het feit dat de versoepeling van de fiscale behandeling van organisaties die een algemeen maatschappelijk belang nastreven in de wet wordt opgenomen. Deze leden zien echter niet in waarom de voorwaarden waaraan moet worden voldaan, mede de omvang van de winst betreffen. Naar hun opvatting worden succesvolle organisaties zo gestraft ten opzichte van de inefficiëntere of minder succesvolle organisaties. Zij vragen zich daarom af of niet beter als voorwaarde voor de vrijstelling kan worden gesteld, dat de behaalde winst daadwerkelijk aan het goede doel moet worden besteed.

Indien een lichaam welker werkzaamheid uitsluitend of nagenoeg uitsluitend is gericht op de behartiging van een algemeen maatschappelijk belang de behaalde winst daadwerkelijk besteedt aan het door haar behartigde goede doel, komen volgens het voorstel de daaraan verbonden uitgaven in aftrek op de winst, tenzij daardoor ernstige concurrentieverstoring zou optreden. Deze aftrek werkt tevens door naar de beoordeling of de winst beneden de daarvoor gestelde grenzen blijft en derhalve wordt vrijgesteld van vennootschapsbelasting. Het besteden van de winst aan het goede doel leidt dus, mits aan de daarbij gestelde voorwaarden is voldaan, tot een vrijstelling van vennootschapsbelasting.

De leden van de fractie van het CDA vragen voorts om een specificatie van het begrip ernstige concurrentieverstoring. In de Memorie van Toelichting is aangegeven dat de voorwaarde «niet mogen leiden tot ernstige concurrentieverstoring» wordt gesteld om maatschappelijk ongewenste effecten te voorkomen. Het kan daarbij gaan om instellingen die een algemeen maatschappelijk belang behartigen en om instellingen die geen algemeen maatschappelijk belang behartigen maar waarbij wel behartiging van een sociaal belang voorop staat en gebruik wordt gemaakt van hulp van vrijwilligers. In het algemeen zal sprake zijn van ernstige concurrentieverstoring indien een activiteit binnen de branche duidelijk als een vorm van concurrentie wordt ervaren. Voor de beoordeling hiervan is onder meer van belang de aard en omvang van de activiteit, alsmede de wijze waarop men deelneemt aan het economische verkeer.

De leden van de fractie van de ChristenUnie staan positief tegenover het voorstel van een vrijstelling van vennootschapsbelasting voor instellingen die geen algemeen maatschappelijk belang behartigen maar waarbij wel behartiging van een sociaal belang voorop staat en waarbij gebruik wordt gemaakt van hulp van vrijwilligers. Deze leden vragen zich af of het niet gewenst is een uitputtende lijst samen te stellen van organisaties die voor

deze vrijstelling in aanmerking komen. Ook denken deze leden aan voorwaarden, bijvoorbeeld ten aanzien van de verhouding tussen het aantal betaalde krachten en het aantal vrijwilligers. Tevens vragen genoemde leden hoe ruim het begrip «sociaal belang» moet worden opgevat. Of een organisatie waarbij de behartiging van een sociaal belang op de voorgrond staat en de winst hoofdzakelijk wordt behaald met behulp van arbeid die door natuurlijke personen om niet of naar een loon dat in belangrijke mate lager is dan hetgeen in het economische verkeer gebruikelijk is, wordt verricht, is vrijgesteld van vennootschapsbelasting, is afhankelijk van de feitelijk behaalde resultaten. Het is dus niet mogelijk op voorhand een lijst samen te stellen van organisaties die hieraan voldoen. Het begrip «algemeen maatschappelijk belang» heeft een beperkte reikwijdte in die zin dat bijvoorbeeld amateursportverenigingen daar niet onder vallen en niet voor vrijstelling van vennootschapsbelasting in aanmerking kwamen. Dit werd in de praktijk als een knelpunt ervaren, met name in situaties waarin winst werd behaald met behulp van de inzet van vrijwilligers. Het begrip «sociaal belang» is ruimer en omvat behalve de reeds genoemde amateursportverenigingen bijvoorbeeld ook muziekverenigingen en scoutinggroepen.

2.6 Beleggingsdochtermaatschappijen die in de EU gevestigd zijn met belangen in beleggingsdochters buiten de EU

Het verheugt mij dat de leden van de fractie van D66 het voorstel steunen om een anti-misbruikbepaling voor indirect gehouden beleggingsdochtermaatschappijen buiten de EU op te nemen. Wel willen deze leden graag een toelichting op de plotse noodzaak van deze maatregel. Hierover merk ik het volgende op. Het voornemen voor het treffen van deze maatregel bestaat al geruime tijd. In het Wetsvoorstel ondernemerspakket¹ was reeds een vergelijkbare bepaling opgenomen. Deze maatregel is destijds ingetrokken omdat nadere bestudering wenselijk werd geacht. Inmiddels heeft de studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief» zich in dit onderwerp verdiept. Het kabinet komt thans met een nader voorstel.

De leden van de fractie van de PvdA en het CDA vragen waarom in de wettekst niet is voorzien in het benadrukken van het onderscheid actief/passief?

Deze leden doelen hiermee op de aanbeveling op een ander punt die is gedaan door de studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief», om inkomsten van dochtermaatschappijen die buiten de EU zijn gevestigd en een sterk passief (beleggings)karakter hebben, wettelijk uit te sluiten van de deelnemingsvrijstelling. Het onderscheid actief/passief is neergelegd in artikel 13, tweede lid, Wet op de vennootschapsbelasting 1969, waarin aandelen die als belegging worden gehouden, daarmee gelijkgesteld aandelen in een passieve financieringsmaatschappij, niet als deelneming worden gekwalificeerd. De aanbeveling van de Studiegroep betreft een verdere uitbreiding van de categorie dochtermaatschappijen die als «passief» moeten worden aangemerkt. De voorgestelde aanpassing van artikel 13g heeft het karakter van een anti-misbruikbepaling waarmee slechts wordt beoogd te voorkomen dat inkomsten uit passieve dochtermaatschappijen die buiten de EU zijn gevestigd en die, indien deze rechtstreeks zouden worden gehouden op grond van het huidige artikel 13, lid 2, niet voor de deelnemingsvrijstelling zouden kwalificeren, door tussenschuiving van een EU-dochter toch onder de reikwijdte van de deelnemingsvrijstelling kunnen worden gebracht.

De leden van de fracties van de PvdA en het CDA vragen op welke wijze voor de toepassing van het voorgestelde artikel 13g, derde lid, de bezittingen dienen te worden gewaardeerd om te kunnen toetsen aan het

---

¹ Kamerstukken II 2000/01, 27 909, nr. 1–2.

hoofdzakelijkheids criterium. De leden van de fractie van het CDA vragen tevens wat voor deze toetsing het relevante tijdstip is.

De waardering van de bezittingen in het voorgestelde art. 13g, derde lid, onderdeel a, vindt plaats op gelijke wijze als de waardering van de bezittingen bedoeld in art. 28b, lid 1. Voor de beoordeling of voldaan is aan het hoofdzakelijkheids criterium zal in de praktijk worden uitgegaan van de zichtbare intrinsieke waarde blijkend uit de commerciële jaarstukken van de desbetreffende dochtermaatschappij. Slechts indien de waarderingsgrondslagen dusdanig zijn dat deze een sterke afwijking van de waarde in het economische verkeer bevatten zal een individuele waardering van de activa naar de waarde in het economisch verkeer moeten plaatsvinden. Of sprake is van een deelneming in de zin van artikel 13 wordt permanent getoetst. Dit geldt in beginsel ook voor de toepassing van artikel 13g, derde lid. Indien men in de loop van een boekjaar een deelneming verkrijgt (of verliest) moet een compartimentering worden toegepast. Vanuit uitvoeringstechnisch oogpunt is het redelijk dat voor de toepassing van artikel 13g, derde lid, in de praktijk voor het toetsingsmoment wordt aangesloten bij de balansdatum, omdat op dat moment het beste inzicht bestaat in de relevante gegevens.

De leden van de fractie van de PvdA en het CDA vragen welke administratieve lasten er voor de onderneming verbonden zijn aan het uitvoeren van het voorgestelde artikel 13g, derde lid. Ik schat de extra administratieve lasten voortvloeiende uit de toepassing van artikel 13g, derde lid, als gering in. Voor de uitvoering van artikel 13g, derde lid, is een parallel te trekken met artikel 28b van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. In verband met de toetsing aan het hoofdzakelijkheids criterium zal ook hier evenals bij toepassing van art. 28b Vpb de aard van de bezittingen van de dochtervennootschap beoordeeld moeten worden. Zoals hiervoor uiteengezet kan daarbij gebruik worden gemaakt van reeds beschikbare informatie. Bij de toepassing van artikel 13g, derde lid, zal het in het algemeen bovendien gaan om evidente gevallen van misbruik.

De leden van de fracties van de PvdA en het CDA stellen een vraag over de volgende zinsnede in artikel 13g, derde lid: «die belangen, indien de belastingplichtige deze rechtstreeks zou hebben gehouden, niet als deelneming zouden worden aangemerkt». De leden van de fractie van de PvdA vragen of dit onderdeel ook betrekking heeft op indirecte belangen welke, indien rechtstreeks gehouden, niet als deelneming zouden worden aangemerkt om een andere reden dan het houden als belegging. De leden van de fractie van het CDA gaan ervan uit dat deze ruime strekking is bedoeld, zodat daaronder ook valt het niet voldoen aan de onderworpenheidseis. Zij vragen zich echter af of die ruime strekking ingeperkt zou moeten worden, bijvoorbeeld door de zinsnede «niet als deelneming zouden worden aangemerkt» te vervangen door «niet als gehouden ter belegging zouden worden aangemerkt».

Deze bepaling is gericht tegen het ontgaan of uitstellen van belastingheffing door tussenschakeling van een in de EU gevestigde vennootschap, teneinde de deelnemingsvrijstelling te kunnen genieten ten aanzien van voordelen welke zonder die tussenschakeling niet vrijgesteld zouden zijn. Gezien dat uitgangspunt zie ik geen reden de ruime strekking van het genoemde onderdeel in te perken. Ook het niet voldoen aan de onderworpenheidseis valt derhalve onder de reikwijdte van deze bepaling.

De leden van de fractie van D66 steunen het voorstel om een anti-misbruikbepaling voor indirect gehouden beleggingsdochtermaatschappijen buiten de EU op te nemen. De leden willen graag een toelichting op de plotse noodzaak van deze maatregel. Hierover merk ik het volgende op. Het voornemen voor het treffen van deze maatregel bestaat al geruime tijd. In het Wetsvoorstel ondernemers-

pakket¹ was reeds een vergelijkbare bepaling opgenomen. Deze maatregel is destijds ingetrokken omdat nadere bestudering wenselijk werd geacht. Inmiddels heeft de studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief» zich in dit onderwerp verdiept. Rekening houdend met de belangen van het bedrijfsleven heeft zij voorgesteld een anti-misbruikregeling in te voeren. Het kabinet acht het daarom thans verantwoord een maatregel voor te stellen.

2.7 Hybride leningen

De leden van de fractie van de PvdA vragen welke economische overwegingen ten grondslag liggen aan het voorstel om bancaire producten en gebruikelijke transacties ongemoeid te laten bij het fiscaal aanmerken van hybride leningen als eigen vermogen. Naar aanleiding van deze vraag kan worden opgemerkt op dat het toepassen van het voorstel op gebruikelijke bancaire producten tot gevolg zou hebben dat producten die volgens internationaal bancair gebruik gangbaar zijn, in feite in Nederland onmogelijk zouden worden gemaakt. Het gaat daarbij om bancaire producten die volgens internationaal fiscaal gebruik doorgaans als vreemd vermogen worden aangemerkt, hoewel zij een waarborgfunctie hebben waardoor ze meetellen bij de beoordeling van de solvabiliteitspositie door de toezichthouder. Voor de financiële sector zijn dergelijke producten van vitaal belang, en bovendien niet fiscaal geïndiceerd. Het aanscherpen van de criteria op basis waarvan hybride leningen als eigen vermogen worden aangemerkt, beoogt dan ook niet bancaire producten die internationaal gangbaar zijn aan te pakken.

Deze leden vragen naar de budgettaire gevolgen indien gangbare bancaire producten wel onder de werking van het voorstel zouden worden gebracht. Gegevens over de totale waarde aan de hier bedoelde bancaire producten en transacties zijn niet voorhanden.

De leden van de fractie van de PvdA vragen naar de economische overwegingen die ten grondslag liggen aan de keuze van de voorgestelde criteria wanneer een lening fiscaal gezien tot het eigen dan wel tot het vreemd vermogen wordt gerekend. Een belangrijk criterium is de vraag of de hoogte van de vergoeding op de lening (grotendeels) afhankelijk is van de (uitdeling van de) winst. In dat geval is bij een bepaalde minimale looptijd van de lening de vergoeding op een dergelijke lening niet aftrekbaar voor de vennootschapsbelasting. De economische overweging daarachter is dat wanneer de vergoeding afhankelijk is van de winst, de lening feitelijk functioneert als eigen vermogen van de belastingplichtige. Daarnaast is het mogelijk dat de hoogte van de vergoeding op de lening niet afhankelijk is van de (uitdeling van de) winst, maar de verschuldigdheid (het tijdstip van uitbetaling) van de vergoeding wel. Wanneer het in dit geval gaat om een achtergestelde lening zonder vaste aflossingsdatum of een looptijd van 50 jaar of meer, is de vergoeding ook niet aftrekbaar voor de vennootschapsbelasting. De economische overweging daarachter is dat een dergelijke lening bij de schuldenaar in feite functioneert als eigen vermogen.

De leden van de fractie van de PvdA vragen om een overzicht van de wijze waarop in de overige EU-landen hybride leningen fiscaal behandeld worden.

In het rapport «Verbreding en verlichting» van de studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief» is onder bijlage XXII een overzicht opgenomen over de behandeling van hybride instrumenten in andere landen. Voor het overzicht over de wijze van heffing van hybride leningen in de overige EU-landen wordt verwezen naar de eerdergenoemde bijlage.

---

¹ Kamerstukken II 2000/01, 27 909, nr. 1–2.

De leden van de fractie van de PvdA vragen of het past binnen de criteria wanneer hybride leningen enerzijds worden aangemerkt als eigen vermogen waar het gaat om de solvabiliteitseisen van de toezichhouders en anderzijds dezelfde leningen fiscaal worden behandeld als vreemd vermogen?

Het betreft hier twee aspecten die een verschillende achtergrond hebben. De door De Nederlandse Bank gestelde criteria hebben betrekking op de bepaling van de solvabiliteit. Bij artikel 10, lid 1, onderdeel d, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 gaat het om een zo evenwichtig mogelijke winstbepaling.

De leden van de fractie van de VVD vragen hoe een Nederlandse schuldeiser die een artikel 10, eerste lid, onderdeel d, bedoelde lening heeft verstrekt aan een in het buitenland gevestigd lichaam in het kader van het claimen van de deelnemingsvrijstelling (artikel 13, lid 3) aannemelijk kan maken dat bij het buitenlandse lichaam de vergoeding op de lening buiten aanmerking blijft van belasting over de winst.

Dit kan aangetoond worden middels de administratie en belastingaangifte met aanslagen van de buitenlandse schuldenaar. De vergoeding zou dan namelijk niet tot uitdrukking moeten komen op de verlies- en winstrekening. Het betreft hier een gelieerde vennootschap dus het onderling verstrekken van de desbetreffende informatie zou geen probleem behoeven te zijn.

De leden van de fractie van de VVD vragen hoe de criteria van de voorgestelde regeling zijn afgestemd op de in het rapport van de studiegroep «Vennootschapsbelasting in internationaal perspectief» gestelde randvoorwaarde dat transacties die niet fiscaal zijn geïndiceerd zoveel mogelijk ongemoeid worden gelaten.

Hybride leningen kunnen een belangrijke rol spelen in het kader van de voorschriften met betrekking tot het toetsingsvermogen die DNB oplegt in verband met het bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen. Verder spelen hybride leningen een belangrijke rol in de laatste jaren sterk groeiende markt van securitisatietransacties. Hybride financieringsinstrumenten vormen daarbij een instrument om marktwerking ten aanzien van risicospreiding mogelijk te maken.

De criteria die ter zake in het voorgestelde artikel 10, tweede lid, Wet op de vennootschapsbelasting 1969 zijn opgenomen, zijn aan deze uitgangspunten getoetst. Daarbij is gebruik gemaakt van informatie uit de markt en informatie over de fiscale behandeling van hybride leningen in andere landen. Hiermee wordt nauw aangesloten bij de aanbevelingen van de studiegroep op dit punt.

De leden van de fractie van de VVD vragen hoe een Nederlandse schuldeiser die een artikel 10, eerste lid, onderdeel d, bedoelde lening heeft verstrekt aan een in het buitenland gevestigd lichaam in het kader van het claimen van de deelnemingsvrijstelling (artikel 13, lid 3) aannemelijk kan maken dat bij het buitenlandse lichaam de vergoeding op de lening buiten aanmerking blijft van belasting over de winst.

Dit kan aangetoond worden door middel van de administratie en belastingaangifte met aanslagen van de buitenlandse schuldenaar. De vergoeding zou dan namelijk niet tot uitdrukking moeten komen op de verlies- en winstrekening. Het betreft hier een gelieerde vennootschap, dus het onderling verstrekken van de desbetreffende informatie zou geen probleem behoeven te zijn.

De leden van de fractie van de VVD en het CDA vragen wat wordt bedoeld met de marktrente zoals die wordt genoemd in het voorgestelde artikel 10, lid 2, onderdeel b, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Het gaat hier om een vaste rente welke in het economische verkeer door onafhankelijke partijen zou zijn overeengekomen, voor een lening met dezelfde looptijd, waarbij de schuldenaar dezelfde goedgehoortheid heeft als de belastingplichtige.

De leden van de fractie van de VVD vragen wat er gebeurt als de hybride lening is verstrekt door een geldverschaffer die is gevestigd in een land dat geen belastingheffing naar de winst kent. En wat geldt er indien de rente op een lening in het land van de crediteur voor de belastingheffing gecompenseerd kan worden met verliezen?

Het gaat bij deze vragen om een Nederlandse schuldenaar. Bij de schuldenaar is voor de toepassing van artikel 10, eerste lid, onderdeel d, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 niet van belang de fiscale positie van de schuldeiser en de vraag of de schuldeiser al dan niet in Nederland is gevestigd. Afgaande op de kenmerken van de lening wordt beoordeeld of de vergoeding op de lening al dan niet aftrekbaar is.

Mocht de vraag betrekking hebben op de omgekeerde situatie, dus een Nederlandse vennootschap die een lening verstrekt aan een buitenlandse deelneming, dan is bij de Nederlandse schuldeiser in de situatie waarin de buitenlandse schuldenaar niet is onderworpen aan een belasting naar de winst bij de schuldeiser de deelnemingvrijstelling niet van toepassing. Is de buitenlandse schuldenaar wel onderworpen aan een belasting naar de winst en verkeerd hij in een verlies situatie dan komt bij de Nederlandse schuldeiser de deelnemingsvrijstelling alleen aan de orde wanneer in het buitenland de rente niet aftrekbaar is en derhalve ook niet leidt tot een vergroting van het verlies.

De leden van de VVD geven aan moeite te hebben met de aftrekbeperking welke voortvloeit uit artikel 10, lid 4, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 bij onzakelijke rentevergoedingen bij leningen in gelieerde verhoudingen. Zij wijzen erop dat in veel gevallen een dergelijke lening niet functioneert als eigen vermogen en dat een dergelijke lening niet altijd fiscaal geïndiceerd is. Tevens merken zij op dat de voorgestelde regeling tot een verschil leidt in behandeling ten opzichte van leningen waarbij een vaste, zakelijke rente is afgesproken, en de crediteur de ontvangen rentebedragen nadien als kapitaal ten goede doet komen aan de schuldenaar.

Het feit dat ten aanzien van een lening op grond van het voorgestelde artikel 8b van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969, een correctie dient plaats te vinden in de hoogte van de vergoeding, leidt er niet automatisch toe dat de vergoeding op deze lening niet aftrekbaar is. Wanneer sprake is van een renteloze of laagrentende lening bepaalt het vierde lid van artikel 10 slechts dat voor de toepassing van het tweede lid van dat artikel winstafhankelijkheid wordt gefingeerd. Vervolgens dient nog aan de hand van toetsing aan de criteria van het tweede lid te worden beoordeeld of sprake is van een lening die als eigen vermogen functioneert. Dat er een verschil optreedt tussen de door de leden geschetste casus en de situatie zoals bedoeld in artikel 10, vierde lid, is correct. Het betreft dan ook leningen met verschillende voorwaarden.

De leden van de fractie van de VVD hebben de volgende vragen ten aanzien van artikel 10, lid 4, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Waarom is het artikel niet van toepassing wanneer de lening is verstrekt door een gelieerde natuurlijke persoon? Is onderdeel b van dit artikel ook van toepassing wanneer een onzakelijke hoge rente is overeengekomen? Dient de zakelijkheid van de vergoeding ieder jaar opnieuw getoetst te worden, of mag dit ook over een langere periode worden gezien (bijvoorbeeld de gehele looptijd van de lening)?

Dit vierde lid bevat een fictie voor situaties waarin een gelieerd lichaam een lening heeft verstrekt. In de situatie waarin een gelieerd persoon een

lening verstrekt is, naar huidig inzicht niet strikt behoefte aan deze fictie. De bepalingen inzake medegerechtigdheid tot het vermogen van een onderneming (artikel 3.3 Wet IB 2001) en de terbeschikkingstellingsbepalingen in de Wet IB 2001 – de artikelen 3.91 en 3.92 – werpen hier reeds een voldoende dam op.

Een onzakelijke hoge rente wordt inderdaad ook gezien als een vergoeding die in belangrijke mate afwijkt van de vergoeding die in het economische verkeer door onafhankelijke partijen zou zijn overeengekomen en valt derhalve onder de reikwijdte van onderdeel b van genoemd vierde lid. Toetsing van de vergoeding aan artikel 10, vierde lid, gebeurt slechts aan het begin van de looptijd van de lening, mits er geen wijziging van de vergoeding gedurende de gehele looptijd van de lening plaatsvindt. Is dit wel het geval, dan wordt ten tijde van de wijziging de vergoeding opnieuw getoetst.

De leden van de fractie van het CDA vragen of de looptijd wel van belang behoort te zijn voor het bepalen of een hybride lening fiscaal tot het eigen vermogen moet worden gerekend?

Eén van de kenmerkende verschillen tussen eigen en vreemd vermogen is de periode waarvoor het geldbedrag in beginsel ter beschikking van de vennootschap staat. Ik ben derhalve van mening dat de looptijd van een lening wel degelijk van belang is voor de bepaling of een lening functioneert als eigen vermogen.

De leden van de fractie van het CDA en D66 vragen in te gaan op het oordeel van de Orde in haar brief van 25 oktober 2001, dat aan de mate van achterstelling van een geldlening meer gewicht zou moeten worden toegekend, dan thans in de voorstellen is geschied.

Er is bewust voor gekozen om in onderdeel a en b van het voorgestelde tweede lid van artikel 10 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 de eis van achtergesteldheid niet op te nemen. Ik ben van mening dat indien een geldlening voldoet aan de criteria zoals nu opgenomen in onderdeel a, respectievelijk onderdeel b reeds voldoende kenmerken van de lening er op wijzen dat sprake is van het functioneren als eigen vermogen in plaats van vreemd vermogen. In tegenstelling tot artikel 10, lid 2, onderdeel a en b, is in onderdeel c van de desbetreffende bepaling wel het criterium van de achtergesteldheid opgenomen, omdat in dit onderdeel de winstafhankelijkheid minder gewicht heeft dan in de onderdelen a en b.

De leden van de fractie van het CDA en D66 vragen wat de consequenties van het onderhavige wetsvoorstel zijn voor de belastingplicht voor de kapitaalsbelasting, met andere woorden of het verstrekken van een geldlening die op grond van artikel 10, eerste lid, onderdeel d van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 wordt geacht te functioneren als eigen vermogen, voor de kapitaalsbelasting wordt aangemerkt als het bijeenbrengen van in aandelen verdeel kapitaal.

De voorgestelde wijziging van artikel 10, eerste lid, onderdeel d, behandelt de aftrekbaarheid van de vergoeding en beoogt daarmee slechts een wijziging aan te brengen in de sfeer van de winstbepaling.

De leden van de fractie van het CDA vragen of de effecten kunnen worden aangeven van de voorgestelde regeling in de situatie van een rekening-courantverhouding zonder bepaalde looptijd, al dan niet met vergoeding tussen moeder en dochters, respectievelijk tussen (klein)dochters, zowel binnen als buiten de fiscale eenheid.

Een doorsnee rekening-courantrekening die ook als zodanig wordt gebruikt, dus regelmatige af- en bijboekingen, een zakelijke winst-onafhankelijke rentevergoeding en geen achterstelling ten opzichte van andere crediteuren, valt niet onder de werking van artikel 10, lid 1, onderdeel d.

De leden van de fractie van het CDA vragen of een rangorde kan worden aangegeven tussen artikel 8b en artikel 10, tweede lid, onderdeel b en vierde lid.

Op grond van artikel 8b dient, indien tussen gelieerde partijen geen of een onzakelijk lage vergoeding op een lening is overeengekomen, alsnog een zakelijke vergoeding in aanmerking te worden genomen. Dit is de vergoeding die onder vergelijkbare omstandigheden tussen onafhankelijke partijen zou zijn overeengekomen. Dit kan zowel een vaste als een variabele vergoeding zijn. Vervolgens kan dan nog de vraag aan de orde komen of deze in aanmerking te nemen vergoeding al dan niet aftrekbaar is op grond van artikel 10, eerste lid, onderdeel d. Voor de toepassing van dat artikel wordt de in aanmerking te nemen vergoeding bij wijze van fictie als winstafhankelijk aangemerkt. Indien bovendien sprake is van een looptijd van meer dan 10 jaar, is de vergoeding dan niet aftrekbaar. Bij de schuldeiser zal daartegenover dan echter op de in aanmerking te nemen ontvangen vergoeding, de deelnemingsvrijstelling van toepassing zijn, mits sprake is van een deelnemingsrelatie.

De leden van de fractie van D66, die de benadering van het Kabinet steunen om bancaire producten of transacties die niet fiscaal geïndiceerd zijn zoveel mogelijk ongemoeid te laten, vragen in te gaan op de brief van de Orde van 25 oktober jl. Ook de Orde ondersteunt het uitgangspunt van het Kabinet op het punt van de fiscale behandeling van hybride leningen. Wel heeft de Orde een aantal vragen. Veel van deze vragen zijn hiervoor reeds aan de orde geweest. Op voor de praktijk belangrijke vragen wordt hierna ingegaan.

De Orde vraagt welke mate van achtergesteldheid vereist is in artikel 10, lid 2, onderdeel c van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Met achtergesteldheid in dit onderdeel is beoogd achterstelling bij één of meer niet-bevoorrechte andere schuldeisers.

De Orde vraagt of artikel 12, derde lid, en 10, eerste lid, onderdeel d, zien op dezelfde situatie.

In artikel 12, derde lid, is bepaald dat dit artikel ook toepassing vindt indien een schuld feitelijk gaat functioneren als eigen vermogen. Hiervan kan sprake zijn indien de voorwaarden waaronder een schuldvordering is aangegaan zodanig worden gewijzigd dat deze schuld ingevolge artikel 10 geacht wordt te functioneren als eigen vermogen. Artikel 10 is in dit opzicht echter niet uitputtend. Een schuld kan ook gaan functioneren als eigen vermogen op grond van de jurisprudentie. Artikel 12 is ook van toepassing indien een schuld om niet zakelijke redenen wordt prijsgegeven (Kamerstukken I, 2000/01, 27 209, nr. 89b, blz. 2). De herkwalificatie vindt dan niet plaats op grond van de voorwaarden waaronder de lening is aangegaan, maar als gevolg van onzakelijk handelen.

Overigens is artikel 12 niet van toepassing op schuldvorderingen die al van stonde af aan, dat wil zeggen vanaf het moment van afsluiten van de lening, op grond van artikel 10 geacht worden te functioneren als eigen vermogen.

Indien zich ten aanzien van een schuldvordering in de zin van artikel 10, eerste lid, onderdeel d, een sfeerovergang voordoet, omdat deze schuldvordering eerst niet, maar later wel onder de reikwijdte van de deelnemingsvrijstelling valt, omdat de schuldeiser een deelneming verkrijgt, is artikel 13b van toepassing.

De Orde refereert aan de opmerking in de Memorie van Toelichting (blz. 26) dat opschorting van de vergoeding op een lening onder bepaalde omstandigheden de vergoeding in principe nog niet winstafhankelijk maakt. De Orde zou graag vernemen hoe opschorting van de vergoeding zich verhoudt tot het «in feite» winstafhankelijk zijn van een vergoeding,

waarvan krachtens artikel 10, lid 1, onderdeel d, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 sprake kan zijn, door de daarin voorkomende woorden «rechtens dan wel in feite».

In de Memorie van Toelichting gaat het om een vergoeding waarbij de betaling onder bepaalde omstandigheden wordt opgeschort, maar die alsnog volledig dient plaats te vinden zodra deze omstandigheden zich niet meer voordoen. De verplichting tot het voldoen van de vergoeding vervalt derhalve niet. Er vindt cumulatie van de vergoeding plaats totdat de omstandigheden zich niet meer voordoen; daarna vindt alsnog de betaling van de vergoeding plaats. Het feit dat de betaling opgeschort kan worden, leidt er niet toe dat de vergoeding wordt gekwalificeerd als een winstafhankelijke vergoeding. Wanneer daarentegen de omvang van de vergoeding in feite aan de winst is gerelateerd, is sprake van een winstafhankelijke vergoeding.

De Orde gaat in op de situatie waarin tijdens de looptijd van een lening de aflossingsdatum van de geldlening naar een later tijdstip wordt verschoven. In deze situatie wordt de lening geacht vanaf de eerste dag de nieuwe looptijd te hebben gehad. Dit kan leiden tot correcties in het verleden. De mogelijkheid van de inspecteur om een correctie in het verleden aan te brengen, blijft beperkt tot de nog openstaande jaren en de jaren waarover nog navordering mogelijk is. Het is dus niet zo dat in het jaar van het overeenkomen van de nieuwe aflossingsdatum de winst wordt verhoogd met de rente die vanaf de eerste dag van de lening – naar achteraf blijkt – ten onrechte is afgetrokken.

De Orde vraagt te bevestigen dat artikel 10, lid 1, onderdeel d, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 niet op de volgende twee gevallen van toepassing is: de situatie waarin de vergoeding op een lening afhankelijk is van de waardeontwikkeling van één of meer activa van de vennootschap en de situatie waarin een klein eigen vermogen aanwezig is en daarnaast grote doorstroamleningen bestaan in situaties die niet door het voorgestelde artikel 8c van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 worden bestreken.

Afhankelijkheid van de waardeontwikkeling van één of meer activa van een vennootschap kan tot gevolg hebben dat er sprake is van indirecte afhankelijkheid van de winst van een vennootschap, waardeontwikkelingen van activa komen namelijk tot uitdrukking in de verlies- en winstrekening. Bij voorbeeld: aan een onroerend goedmaatschappij is een geldlening verstrekt waarvan de vergoeding afhankelijk is van de waardeontwikkeling van een op de balans staand gebouw. De winst van deze maatschappij wordt dan (mede) bepaald door de waardeontwikkeling van dat gebouw. Bij een negatieve waardeontwikkeling is vervolgens geen rente verschuldigd, in welk geval ook geen sprake is van positieve winst bij de vennootschap en in het geval van een positieve waardeontwikkeling is de rente wel verschuldigd, in welk geval de vennootschap een winst verantwoordt. Derhalve kan geconcludeerd worden dat de afhankelijkheid van de vergoeding van de waardeontwikkeling van een gebouw, afhankelijkheid van de winst betekent.

In de casus met de doorstroamlening leidt de wetsystematiek ertoe dat op het moment dat vast komt te staan dat ten aanzien van de doorstroamlening artikel 8c van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 niet van toepassing is (de ontvangen en betaalde rente lopen derhalve via de verlies- en winstrekening), nog bekeken dient te worden of artikel 10, lid 1, onderdeel d, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 op de opgenomen lening van toepassing is.

2.8 Overige aanpassingen

a.1 Codificatie arm's-lengthbeginsel

Alvorens in te gaan op de reactie van de leden van de verschillende fracties wil ik graag enkele algemene opmerkingen plaatsen.

Via het voorgestelde artikel 8b van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 vindt een codificatie plaats van het arm's-lengthbeginsel. In samenhang daarmee wordt een maatregel van administratieve aard getroffen. Zoals ook is aangegeven in de Memorie van Toelichting, onder punt 2.8, onderdeel a.1, wordt hiermee beoogd een wettelijke aansluiting te krijgen bij de internationaal geaccepteerde standaard op het punt van het arm's-lengthbeginsel. Deze standaard is neergelegd in artikel 9 van het OESO-modelverdrag en laatstelijk ingevuld via de in 1995 gepubliceerde OESO-richtlijnen voor verrekenprijzen. Vóór 1995 werd artikel 9 van het OESO-modelverdrag ingevuld door het OESO-rapport inzake verrekenprijzen uit 1979. Nederland heeft voor de invulling van het verrekenprijzbeleid altijd aansluiting gezocht bij deze internationale standaard. De intentie van Nederland om direct aan te sluiten bij deze internationale standaard blijkt onder andere uit de aan de Tweede Kamer gezonden Notitie «Uitgangspunten van het beleid op het terrein van internationaal fiscaal (verdragen) recht» (Kamerstukken II, 1997/1998, 25 087, nr. 4). In deze notitie werd aangegeven dat het arm's-lengthbeginsel via het brede winstbegrip van de inkomstenbelasting werking heeft in Nederland en dat de in 1995 gepubliceerde OESO-richtlijnen voor verrekenprijzen als invulling van dit beginsel ook doorwerken naar de Nederlandse rechtspraak. In de Nederlandse fiscale praktijk worden de OESO-richtlijnen voor verrekenprijzen op dit moment derhalve al toegepast. De brede ervaring van de Nederlandse fiscale praktijk met verrekenprijsvraagstukken blijkt met name uit de wijze waarop invulling is gegeven aan de per 1 april 2001 in werking getreden APA-praktijk (zie het APA-besluit van 30 maart 2001, IFZ 2001/292M) en uit de standpunten die zijn neergelegd in het verrekenprijzbesluit van 30 maart 2001 (IFZ 2001/295M). Het wetsvoorstel beoogt een codificatie te bereiken van de bestaande praktijk.

Tegen deze achtergrond, houdt de onderhavige codificatie van het arm's-lengthbeginsel derhalve veeleer een wettelijke bevestiging in van de bestaande praktijk. Een aantal van de gestelde vragen door de fracties betreffen niet zozeer de codificatie, maar de invulling van het arm's-lengthbeginsel. Daar op dit punt geen wijziging is beoogd, zien die vragen in feite op de wijze waarop het arm's-lengthbeginsel op dit moment in Nederland wordt toegepast. Een uitputtende beantwoording van deze vragen zou nopen tot een uitgebreide behandeling van dit beginsel. Zoals de leden van de fractie van de VVD terecht opmerken, is over de invulling van het arm's-lengthbeginsel zeer veel literatuur beschikbaar. De problemen waaraan in de vragen wordt gerefereerd, hebben in de huidige uitvoeringpraktijk reeds de aandacht. Het huidige in de praktijk gehanteerde gedachtegoed is neergelegd in het verrekenprijzbesluit (IFZ 2001/295M). In dit besluit wordt tevens uitvoerig aandacht besteed aan de werking van de overleg- en arbitrageprocedures en de rol van de belastingplichtige in deze procedures. Ik verwijs daar kortheidshalve naar. Hierna zijn met name de vragen met betrekking tot de codificatie van het arm's-lengthbeginsel als zodanig uitgebreid beantwoord, waarbij vooral wordt ingegaan op de wijzigingen met betrekking tot de reikwijdte van de bepaling (het gelieerdheids criterium) en de maatregel van administratieve aard.

D66 vraagt mij te reageren op de brief van de Orde van 25 oktober en die van VNO-NCW van 24 oktober. Met dit verzoek is bij de hiernavolgende beantwoording rekening gehouden.

Codificatie van het arm's-lengthbeginsel: het wegnemen van nationale onduidelijkheid

De leden van de fractie van de VVD stellen de vraag welke rechtspraak de toepassing van de OESO-richtlijnen voor verrekenprijzen in Nederland ondersteunt en vragen een toelichting betreffende de in Nederland bestaande onduidelijkheid over de toepassing van de OESO-richtlijnen. De gewezen jurisprudentie ten aanzien van verrekenprijswesties is beperkt. Dit betekent niet dat verrekenprijzproblematiek ook slechts in beperkte mate speelt. In de meeste discussies met belastingplichtigen bestaat er echter geen geschil over mijn standpunt inzake de toepasbaarheid van de OESO-richtlijnen voor verrekenprijzen in Nederland (Zie Notitie «Uitgangspunten van het beleid op het terrein van internationaal fiscaal (verdragen) recht» Kamerstukken II, 1997/1998, 25 087, nr. 4). Voor de volledigheid merk ik op dat ook uit de vragen van het Nederlands bedrijfsleven en van georganiseerde vertegenwoordigers van de Nederlandse belastingadviespraktijk niet blijkt dat zij twijfelen aan dit uitgangspunt. Zoals in de Memorie van Toelichting is aangegeven, is echter recent door een uitspraak van Hof Den Bosch onduidelijkheid gecreëerd op dit punt (Hof Den Bosch van 20 juni 2000, nr. 96/3012). Tegen deze uitspraak is door mij beroep in cassatie ingesteld.

Codificatie van het arm's-lengthbeginsel: scheppen internationale helderheid

Naast het scheppen van nationale duidelijkheid, scheidt de maatregel ook internationaal helderheid. Dit is om een aantal redenen van belang. De internationale dimensie ten aanzien van de codificatie van het arm's-lengthbeginsel wordt gevormd door de achterdocht van andere landen die is gebleken in het kader van OESO- en EU-discussies over schadelijke belastingconcurrentie. Onderdeel van de kritiek was dat in Nederland niet conform het arm's-lengthbeginsel zou worden gehandeld. Verwacht wordt dat deze achterdocht door de combinatie van de codificatie, de beperkte documentatieverplichting en de recente invoering van een OESO-conforme APA/ATR-praktijk wordt weggenomen. Nederland heeft de internationale partners actief geïnformeerd over de genomen en voorgenomen maatregelen. Deze zijn zeer positief ontvangen. Daarnaast is van belang dat belangrijke handelspartners van Nederland het arm's-lengthbeginsel hebben gecodificeerd en daarnaast uitgebreide verrekenprijzregelgeving kennen, welke is gecombineerd met veelal extensieve documentatieverplichtingen, een bewijslast die op de belastingplichtige rust en separate boetebepalingen voor verrekenprijzcorrecties. Voorbeelden zijn de Verenigde Staten, Canada, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. De codificatie en de daarmee samenhangende administratieve maatregel is mede een defensieve maatregel die tot doel heeft te voorkomen dat het zwaartepunt van de winstallocatie binnen concerns ten onrechte naar jurisdicties verplaatst wordt die strengere bewijslast- en boetebepalingen hebben en Nederland onvoldoende wapens heeft om hier wat aan te doen. De voorgestelde administratieve maatregel creëert daarnaast een effectievere mogelijkheid onterechte winstverschuivingen naar laagbelaste jurisdicties te bestrijden. Door de voorgestelde, ook voor het buitenland heldere, codificatie worden tevens geschillen over verrekenprijzkwesities met andere jurisdicties zoveel mogelijk voorkomen. Het is daarom zeer belangrijk dat een zo nauw mogelijke aansluiting wordt bewerkstelligd met de objectieve internationale standaard die ten aanzien van de behandeling van verrekenprijzen is ontwikkeld en dat ook internationaal helderheid bestaat over de aansluiting bij deze standaard door Nederland.

Het gelieerdheids criterium

Door de leden van de fracties van de VVD en het CDA zijn vragen gesteld over de invulling van het begrip gelieerdheid. In de Memorie van Toelich-

ting heb ik opgemerkt dat er slechts sprake zal zijn van gelieerdheid via aandeelhoudersrelaties, toezicht en leiding – en dus van de verplichting om te voldoen aan de administratieve vereisten van het derde lid – indien er voldoende zeggenschap bestaat om invloed uit te oefenen. Zonder dat er voldoende zeggenschap is, kan er immers geen sprake zijn van de beïnvloeding van de voorwaarden zoals genoemd in het voorgestelde eerste lid van artikel 8b van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Zoals ik in punt 5 van het nadere rapport bij het onderhavige wetsvoorstel reeds heb opgemerkt, zal van geval tot geval verschillen bij welke mate van gelieerdheid partijen geneigd zullen zijn onzakelijk met elkaar te handelen. Of in concrete situaties sprake is van de aanwezigheid van voldoende zeggenschap om invloed uit te oefenen, zal dus afhankelijk zijn van de feiten die zich in die specifieke situatie voordoen. Het is echter niet wenselijk dat de onzekerheid over de vraag of de inspecteur zal concluderen tot gelieerdheid, de belastingplichtigen zou nopen tot het voldoen aan de administratieve verplichtingen van het derde lid van het voorgestelde artikel 8b. In concrete situaties waarin sprake is van een relatie tussen één of meerdere lichamen via aandeelhouderschap, toezicht of leiding en waarin de belastingplichtige van mening is dat geen sprake is van voldoende zeggenschap om invloed uit te oefenen, kan zekerheid vooraf worden gevraagd bij de inspecteur. Indien het standpunt van de belastingplichtige wordt onderschreven door de inspecteur, volgt hieruit dat de belastingplichtige niet gebonden wordt aan de administratieve verplichting van het derde lid.

Door de leden van de fracties van de VVD en het CDA zijn vragen gesteld over de beperking van de codificatie tot lichamen. De term lichamen is gebruikt omdat er is gekozen voor codificatie via artikel 8b van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 in plaats van via de inkomstenbelasting. De problematiek waar deze codificatie op ziet, doet zich met name voor tussen lichamen. Daarnaast wordt hiermee voorkomen dat de in lid 3 van dit artikel opgenomen administratieve maatregel ook zou gaan gelden voor ondernemers in de inkomstenbelasting.

Het arm's-lengthbeginsel zoals gedefinieerd in artikel 9 van het OESO-modelverdrag refereert alleen aan de verhoudingen tussen gelieerde ondernemingen en ziet dus niet op verhouding tussen ondernemingen en aandeelhouder/natuurlijk persoon. Daarom heeft codificatie van dit beginsel in de wet geen betrekking op de verhouding tussen lichaam-grootaandeelhouder/natuurlijk persoon. De verhouding lichaam-grootaandeelhouder/natuurlijk persoon wordt bestreken door de zakelijkheids-toets die onderdeel vormt van de Nederlandse fiscale regelgeving. Ook codificatie in de inkomstenbelasting zou ten aanzien van deze verhouding derhalve geen wijziging hebben gebracht.

Daarnaast zijn vragen gesteld over het gebruik in de voorgestelde wettekst van het begrip lichamen, in plaats van het begrip ondernemingen dat in artikel 9 van het OESO-modelverdrag wordt gebruikt. Met het gebruik van de term lichaam in plaats van de term onderneming wordt de terminologie aangepast aan de terminologie die in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 reeds wordt gehanteerd.

Administratieve maatregel zoals voorgesteld in het derde lid

Door de leden van de fractie van de VVD wordt de vraag gesteld of een wijziging in de verdeling van de bewijslast wordt beoogd, ervan uitgaande dat door de belastingplichtige aan zijn administratieve verplichtingen wordt voldaan. Deze vraag kan ontkennend worden beantwoord.

De wijze van handelen in andere EU lidstaten en de gevolgen voor de concurrentiepositie van de EU ten opzichte van de Verenigde Staten is een aandachtspunt dat door de leden van de fracties van de PvdA, de VVD en het CDA wordt genoemd. Zoals ik onder het punt internationale helder-

heid hiervoor heb opgemerkt, is voor de wijze van behandeling van verrekenprijsproblematiek niet alleen een vergelijking met de (belangrijke handelspartners binnen de) EU van belang, maar ook een vergelijking met de belangrijke handelspartners wereldwijd. Indien gekeken wordt naar de belangrijke handelspartners binnen de EU en Noord-Amerika, dan blijkt dat Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, België, de Verenigde Staten en Canada het arm's-lengthbeginsel of een soortgelijke bepaling in de wet hebben geïncorporeerd. Tevens blijkt dat elk van deze landen, behoudens Duitsland, een documentatieverplichting kent. In Duitsland is een dergelijke documentatieverplichting in ontwikkeling. Daarnaast bestaan in Frankrijk, Canada, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk specifieke boetebepalingen ten aanzien van transferpricingcorrecties. Als laatste kennen Canada, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk een afdracht op aangiftebelasting, waarbij de belastingplichtige de verrekenprijs in extenso moet kunnen onderbouwen.

Na de publicatie van de OESO-richtlijnen in 1995 is het aantal landen met expliciete verrekenprijregelgeving en documentatieverplichtingen sterk toegenomen en de verwachting is dat deze ontwikkeling in de toekomst zal doorzetten. Aansluiting tussen de ontwikkelde systemen wordt in dit kader gewaarborgd doordat aansluiting wordt gezocht bij de internationale standaard op het gebied van verrekenprijzen: de OESO-richtlijnen voor verrekenprijzen uit 1995. In deze richtlijnen is in algemene zin aandacht besteed aan de documentatieverplichting. Er is echter nog geen sprake van een consensus tussen de OESO-landen over de invulling van die verplichting. Hierdoor bestaat een grote variatie tussen de door de diverse landen opgelegde documentatieverplichtingen, waarbij sommige landen, zoals de Verenigde Staten, zeer uitgebreide verplichtingen kennen. De OESO heeft reeds aangegeven dat dit probleem in de nabije toekomst op de agenda zal worden geplaatst. Mijn insteek ten aanzien van de voorgestelde administratieve maatregel is om op een praktische en flexibele wijze een OESO-conforme verrekenprijspraktijk in Nederland te garanderen, waarbij de extra administratieve lasten van het bedrijfsleven zoveel mogelijk worden beperkt. Hierna zal nader worden toegelicht op welke wijze deze doelstellingen worden bereikt.

De leden van de fracties van de PvdA, de VVD, het CDA en de Christen-Unie uiten hun zorg over de verzwaring van de administratieve lasten en vragen de benodigde informatie te beperken tot informatie die binnen de normale bedrijfsuitoefening voorhanden is. De gerechtvaardigheid van deze zorg hangt direct samen met de vraag van de fracties van de PvdA en de VVD naar het soort informatie dat aanwezig dient te zijn op basis van het voorgestelde 8b, lid 3 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Het voorstel ten aanzien van de administratieve maatregel heeft tot doel een situatie te creëren waarin de Belastingdienst de benodigde middelen heeft om vast te stellen of de door de belastingplichtige gehanteerde verrekenprijzen als arm's-lengthverrekenprijzen kunnen worden aangemerkt. Teneinde deze situatie te bewerkstelligen, is feitelijke informatie benodigd over de gelieerde transacties en de verhoudingen tussen de betrokken partijen. Deze informatie kan, zonder medewerken van de belastingplichtige, niet door de Belastingdienst worden verkregen. De relevante informatie ten aanzien van de transacties die op basis van het voorgestelde derde lid van artikel 8b van de Wet op de vennootschapsbelasting aanwezig zou moeten zijn, is beschreven in hoofdstuk 1 van de OESO-richtlijnen. Deze informatie zal over het algemeen binnen het concern aanwezig zijn. Het gaat immers om informatie die ook voor de bedrijfsmatige sturing van de verschillende concernonderdelen van belang zal zijn. Dit betekent tevens dat de toename van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven beperkt zal zijn. De beperkte verzwaring van de administratieve lasten is voor de indiening van het wetsvoorstel voor-

gelegd aan ACTAL en ACTAL onderschrijft het oordeel dat deze verzwa- ring het gevolg is van een OESO-conforme werkwijze.

Van belastingplichtige wordt verwacht de gevraagde informatie geordend vast te leggen en op verzoek ter beschikking te stellen van de Belasting- dienst. Uitgaande van deze informatie, dient de belastingplichtige boven- dien inzicht te geven in de wijze waarop hij zijn verrekenprijzen heeft vastgesteld. Indien door de belastingplichtige geen expliciete vergelijking is uitgevoerd met vergelijkbare transacties tussen ongelieerde partijen, kan de Belastingdienst uitgaande van de hiervoor genoemde informatie die is beschreven in hoofdstuk 1 van de OESO-richtlijnen voor verreken- prijzen de verrekenprijs toetsen aan het arm's-lengthbeginsel door zelf een oordeel te vormen over het handelen van ongelieerde partijen in vergelijkbare situaties. Daarom verplicht de voorgestelde administratieve maatregel belastingplichtige niet een onderzoek of studie uit te voeren naar de prijzen die in vergelijkbare situaties tussen ongelieerde partijen tot stand zijn gekomen. Het ontbreken van een dergelijke studie leidt derhalve niet tot omkering van de bewijslast.

De leden van de fractie van de CDA refereren aan een bureaucratisering van de intercompany pricing en aan een mogelijke tegenstrijdigheid met de harmonisering binnen de EU. Uit het hiervoor gestelde blijkt dat er noch sprake is van een bureaucratisering, noch sprake is van strijd met de harmonisering binnen de EU. De flexibiliteit van de administratieve maat- regel die door mij wordt voorgesteld, voorkomt zoveel mogelijk dat een extra administratieve last wordt gecreëerd. Voorkomen wordt namelijk dat de documentatieverplichting in Nederland op onderdelen uitgebreider is dan de verplichtingen in andere landen. Dit wordt bereikt doordat de benodigde informatie niet expliciet is omschreven en dus aan de feitelijke situatie kan worden aangepast en doordat aan de belastingplichtige slechts een verplichting wordt opgelegd die niet verder strekt dan de documentatie die minimaal noodzakelijk is om conform de OESO- richtlijnen voor verrekenprijzen te kunnen werken. Deze aanpassing aan de feitelijke situatie, tezamen met het feit dat een studie van vergelijkbare transacties tussen ongelieerde partijen niet wordt vereist van de belas- tingplichtige, betekent tevens dat de administratieve lasten voor het midden en kleinbedrijf beperkt blijven tot die lasten die op grond van de grootte van deze bedrijven gerechtvaardigd is.

De leden van de fracties van de VVD en het CDA zouden graag verduide- lijk zien op welk tijdstip de vereiste gegevens aanwezig dienen te zijn. Over het algemeen kan ervan uit worden gegaan dat belastingplichtige de gevraagde informatie op de meest efficiënte wijze kan verzamelen ten tijde van het plaatsvinden van de transactie. Ten tijde van de transactie zal ook het meest zuivere beeld ontstaan van de feiten en omstandigheden die zich op dat moment hebben voorgedaan. Deze feiten en omstandig- heden vormen immers het uitgangspunt voor de vraag of sprake is van prijzen die in onafhankelijke verhoudingen ook zouden zijn overeenge- komen. Uit deze feiten en omstandigheden volgt wat het gerechtvaar- digde verwachtingspatroon ten aanzien van de transacties ten tijde van het sluiten van de transactie was. Het eventuele tegenvallen van de werke- lijke resultaten buiten invloedssfeer van de belastingplichtige, kan in die situatie niet aan de belastingplichtige worden tegengeworpen, zodat onterechte verrekenprijscorrecties worden voorkomen. Uitgangspunt is derhalve dat de betreffende documentatie beschikbaar is vanaf het moment dat de transactie heeft plaatsgevonden. Mocht echter blijken dat de belastingplichtige op het moment dat daarom wordt gevraagd de informatie niet beschikbaar heeft, dan zal hem in alle gevallen een rede- lijke termijn worden gegeven om dit gebrek te herstellen. De redelijkheid van de termijn is afhankelijk van de complexiteit van de betreffende trans- actie(s). Aan de belastingplichtige zal echter minimaal een termijn worden

gegund van vier weken. Bij complexere transacties kan deze termijn in overleg met de inspecteur worden verlengd tot maximaal 3 maanden. De gestelde documentatieverplichting zal gaan gelden vanaf 1 januari 2002. Dit betekent dat deze verplichting van toepassing is op alle gelieerde transacties die vanaf 1 januari 2002 plaatsvinden. Dit geldt eveneens voor de belastingplichtigen met een gebroken boekjaar.

De leden van de fracties van de VVD en het CDA stellen vragen over de omkering van de bewijslast. Gezien het feit dat de informatie die op basis van de door mij voorgestelde maatregel door de belastingplichtige beschikbaar moet worden gesteld noodzakelijk is voor de vaststelling van het arm's-lengthkarakter van de overeengekomen verrekenprijzen en dusdanig samenhangt met de bedrijfsvoering van de belastingplichtige dat deze niet of nauwelijks op een andere wijze dan via de belastingplichtige kan worden verkregen, acht ik omkering van de bewijslast gerechtvaardigd indien de belastingplichtige in gebreke blijft. De leden van de fractie van de VVD vragen tevens te bevestigen dat bij deze omkering van de bewijslast niet het overtuigende bewijs zal worden gevraagd dat de verrekenprijzen juist zijn, maar dat volstaan kan worden met de lichtere vorm van bewijs, te weten aannemelijk maken. Hierbij bevestig ik nogmaals mijn in de Memorie van Toelichting opgenomen toezegging dat volstaan kan worden met deze lichtere vorm van bewijs. Deze toezegging zal ik via een aanvulling op het verrekenprijzbesluit van 30 maart 2001 (IFZ 2001/295M) ook expliciet kenbaar maken aan de Belastingdienst. Een wettelijke vastlegging van mijn toezegging is niet noodzakelijk gezien het vertrouwensbeginsel dat in deze geldt.

Status van het EU-arbitrageverdrag

De leden van de fractie van het CDA stellen vragen over de status van het EU-Arbitrageverdrag. Het is bekend dat op dit moment het EU-Arbitrageverdrag niet meer van toepassing is daar nog niet voldoende landen het verlengingsprotocol hebben geratificeerd. Het voorkomen en voortvarend oplossen van geschillen ten aanzien van internationale dubbele belasting is voor mij een belangrijk aandachtspunt. Dit blijkt niet alleen uit mijn voorstel tot codificatie van het arm's-lengthbeginsel, maar ook uit het feit dat Nederland een mogelijkheid kent tot en een voorkeur uitspreekt voor het afsluiten van bilaterale Advance Pricing Agreements (zie IFZ 2001/292M) en uit de wijze waarop in Nederland wordt omgegaan met overleg- en arbitrageprocedures. Voor een beschrijving van de bestaande Nederlandse praktijk op het punt van overleg- en arbitrageprocedures verwijs ik naar het verrekenprijzbesluit van 30 maart 2001 (IFZ 2001/295M). Nederland is een groot voorstander van arbitrage. Dit blijkt uit het feit dat Nederland één van de landen is die het verlengingsprotocol van het EU-Arbitrageverdrag wel heeft geratificeerd en uit het feit dat de Nederlandse insteek in verdragsonderhandelingen mede het opnemen van een arbitragebepaling omvat. Daarom acht ik het een spijtige ontwikkeling dat het verlengingsprotocol nog niet door alle EU-landen is geratificeerd. In dit kader is het mijn intentie om te trachten afspraken te maken met de EU-landen die het verlengingsprotocol wel hebben geratificeerd teneinde dit verdrag op een bilaterale basis van toepassing te laten zijn, ondanks het feit dat de formele verlenging voor alle EU-landen nog niet is ingetreden. Mijn verwachting is dat de publicatie van een dergelijke bilaterale afspraak zowel een positieve impuls zal geven aan de bereidheid van andere landen om een soortgelijke afspraak te maken met Nederland, als aan het tempo waarin de EU-landen die het verlengingsprotocol nog niet hebben geratificeerd tot ratificatie zullen overgaan.

Met betrekking tot de vragen van de leden van de CDA-fractie over het ontbreken van «substance-eisen» in artikel 8c merk ik het volgende op. Op dit punt is er een verschil te onderkennen met het Besluit van 30 maart 2001, nr. IFZ2001/294, waarin het beleid is opgenomen met betrekking tot het verstrekken van zekerheid vooraf aan zogenoemde financiële dienstverleningslichamen. Op basis van dit besluit wordt aan zulke lichamen in bepaalde situaties geen zekerheid vooraf verstrekt over voorgenomen (samenhangende) transacties. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen het geval dat er sprake is van een lichaam zonder reële aanwezigheid in Nederland (geen zekerheid vooraf ter zake van *alle* voorgenomen samenhangende transacties) en het geval dat er ter zake van een voorgenomen samenhangende transacties geen reëel risico wordt gelopen (geen zekerheid vooraf ter zake van *die* transacties). In de eerste situatie is sprake van de «substance-test» waarop deze leden doelen.

Met deze tweedeling komt tot uitdrukking dat, zoals ook in de brief van 19 maart 2001 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer heb opgemerkt¹, bij lichamen zonder reële aanwezigheid in Nederland nagenoeg altijd fiscaal geïndiceerde constructies aan de orde zijn. Bij financiële dienstverleningslichamen die wel reëel aanwezig zijn in Nederland, ligt dat in beginsel anders. In het voornoemde besluit is bij dit onderscheid aangesloten. Deze benadering kan evenwel niet zonder meer worden doorgetrokken naar de beoordeling of een in Nederland belastingplichtig lichaam aanspraak kan maken op de verrekening van buitenlandse bronbelasting. Daarvoor is namelijk primair van belang – zoals in de Memorie van Toelichting onder punt 2.8, onderdeel a.2, is aangegeven – of de inkomsten ter zake waarvan de bronbelasting is ingehouden tot de in Nederland belastbare grondslag van de desbetreffende belastingplichtige behoren. Het uitzonderen van bepaalde categorieën belastingplichtigen, bij voorbeeld belastingplichtigen die niet voldoen aan de substance-test van het Besluit van 30 maart 2001, nr. IFZ2001/294, is daarbij niet mogelijk, gelet op de verplichtingen die voortvloeien uit de door Nederland gesloten belastingverdragen. Om deze reden, zo kan ik deze leden voorts antwoorden, speelt ook de genoemde 70-percentsnorm van het Besluit van 30 maart 2001, nr. IFZ2001/294, voor de toepassing van artikel 8c geen rol.

De leden van de CDA-fractie vragen hoe moet worden omgegaan met schuldig gebleven bedragen, nu in artikel 8c de term «ontvangen en betaald» wordt gehanteerd.

Hierop kan ik deze leden antwoorden dat het tijdstip waarop de rente- of royaltybedragen worden ontvangen of betaald in feite geen rol speelt voor de toepassing van de onderhavige bepaling. Het gaat erom of er sprake is van een in- en uitgaande stroom van rente- en royaltybedragen ter zake van samenhangende geldleningen (rente) of rechtsverhoudingen (royalty's). Of, toegespitst op rente, een rentebedrag in een jaar wordt schuldig gebleven of daadwerkelijk wordt voldaan, maakt daarbij geen verschil behoudens dat in het ene geval sprake is van een kasmutatie en in het andere geval een schuldpost ontstaat. In beide gevallen zal allereerst op basis van goed koopmanschap bepaald worden of het rentebedrag tot de winst van een jaar van de belastingplichtige kan worden gerekend, en vervolgens op basis van artikel 8c moeten worden bepaald of dit bedrag uit de grondslag moet worden geëlimineerd.

De leden van de fractie van het CDA vragen of de vermogensseis die in artikel 8c is opgenomen bij een fiscale eenheid per vennootschap geldt, dan wel voor de fiscale eenheid als geheel. Deze leden wijzen daarbij naar het pleidooi van VNO-NCW² de vermogensseis op het niveau van de fiscale

¹ Kamerstukken II, 2000/01, 27 505, nr. 2.

² Verwoord in de brief van VNO-NCW van 23 oktober 2001.

eenheid toe te passen, zowel onder het huidige als onder het nieuwe fiscale eenheidsregime.

Hierop kan ik het volgende antwoorden. De vermogens-eis waarop in dit verband wordt gedoeld betreft de eis, opgenomen in artikel 8c, tweede lid, onderdeel b, dat de belastingplichtige ten minste een bij de risico's die worden gelopen ter zake van samenhangende geldleningen passend eigen vermogen van € 2 miljoen dient aan te houden. Daarbij wordt niet geëist dat dit bedrag per «setje» van samenhangende geldleningen moet worden aangehouden, maar is ervoor gekozen de eigen vermogenstoets van € 2 miljoen af te zetten tegen het balanstotaal van de uitstaande (samenhangende) geldleningen van de belastingplichtige. Dit impliceert dat bij een fiscale eenheid onder het huidige regime beslissend is hoeveel eigen vermogen op het niveau moedermaatschappij, waarin haar gevoegde dochtermaatschappijen zijn opgegaan, dat passend is ter dekking van de risico's die worden gelopen ter zake van de samenhangende geldleningen aanwezig is (en dat ook daadwerkelijk juridisch zal kunnen worden aangesproken vanwege overeengekomen garantstellingen, indien die risico's zich manifesteren). Op dit punt zal onder het nieuwe fiscale eenheidsregime geen wijziging optreden.

Bij nadere beschouwing kan, gezien het voorgaande, het verschil tussen de in de in het eerste lid («lichaam») en in het tweede lid («belastingplichtige») gehanteerde term – de leden van de CDA-fractie vragen daar ook naar – mogelijk tot verwarring aanleiding geven. Bij nota van wijziging zal de terminologie van het eerste en derde lid worden aangepast aan die van het tweede en vierde lid.

Op de vraag van de leden van de fractie van het CDA of in de situatie dat er op het niveau van de «doorstromer» geen recht bestaat op verrekening van bronbelasting, dit wel het geval is op het niveau van de moedermaatschappij van de doorstromer, merk ik op dat het recht op verrekening van bronbelasting bij de moedermaatschappij op zijn eigen merites moet worden beoordeeld. Dit betekent dat zal moeten worden gezien of de inkomsten ter zake waarvan de bronbelasting is ingehouden, tot de winst van die moedermaatschappij behoort en dat voorts zal moeten worden gezien of die maatschappij een beroep kan doen op het belastingverdrag dat Nederland heeft gesloten met het land dat de bronbelasting heeft ingehouden.

De beantwoording van de vraag van de leden van de fractie van het CDA met betrekking tot het in de Memorie van Toelichting gehanteerde begrip «operationele risico's» is opgenomen onder het kopje «artikelsgewijze toelichting».

Met betrekking tot het voorgestelde artikel 8c van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 vragen de leden van de fractie van D66 te reageren op de brief van de Orde van 25 oktober 2001.

Voor zover vragen van de Orde van belang zijn voor de uitvoeringspraktijk zal daarop hierna worden ingegaan.

Met betrekking tot de door de Orde aangehaalde systematiek van artikel 8c (het niet rekenen tot de grondslag van doorstroomrente en -royalty's maar in plaats daarvan een passende beloning voor de verrichte diensten) in samenhang met de verdragsverplichtingen merk ik op dat op dit punt uitgebreid is ingegaan in het algemene deel van de Memorie van Toelichting (onder punt 2.8, onderdeel a.2). Anders dan de Orde kennelijk in de voorgestelde bepaling leest, bewerkstelligt artikel 8c niet dat de brutomarge op ontvangen en doorbetaalde rente- en royaltybedragen tot de in Nederland belastbare grondslag wordt gerekend. In artikel 8c, eerste lid, wordt immers nadrukkelijk bepaald dat in de daar bedoelde gevallen

rente- en royaltybedragen niet tot de winst behoren. Hiermee wordt wettelijk de opvatting vastgelegd dat in situaties waarbij een belastingplichtige geen reële risico's loopt met betrekking tot samenhangende transacties ter zake waarvan binnen concern rente- en royaltyvergoedingen worden ontvangen en betaald, sprake is van een intermediair-functie. Op grond van het derde lid wordt de vergoeding die bij die functie passend is – daarbij is het voorgestelde artikel 8b van belang – tot de winst van de belastingplichtige gerekend. Voor het bepalen van de hoogte van een passende vergoeding kan ook worden gewezen op het Verrekenprijzenbesluit van 30 maart 2001, nr. IFZ2001/295M.

Het voorgaande brengt met zich dat de bronbelasting die drukt op de rente- en royaltyontvangsten niet als kosten in aftrek kan worden gebracht aangezien deze ontvangsten de winst van de belastingplichtige niet raken. In dit verband vraagt de Orde naar de relatie tussen de overgangsregeling zoals neergelegd in het Besluit van 21 december 2000, nr. RTB2000/3227M, ter zake van lopende rulings, vóór 1 april 2001 ingediende ruing-verzoeken en «rulingachtigen», en de invoering per 1 januari 2002 van artikel 8c. Dienaangaande kan worden opgemerkt dat met de invoering van artikel 8c niet is beoogd de in voornoemd besluit opgenomen eerbiedigende werking voor bestaande rulinggevallen ter zijde te stellen. Teneinde op dit punt geen onduidelijkheid te laten bestaan zal dit bij nota van wijziging in het onderhavige wetsvoorstel worden vastgelegd. Het uitgangspunt daarbij is dat artikel 8c tot en met 31 december 2005 niet van toepassing zal zijn ten aanzien van belastingplichtigen die onder de werkingssfeer van het hiervoor genoemde besluit vallen. Ten aanzien van deze belastingplichtigen wordt het in dat besluit bedoelde rulingbeleid tot en met die datum voortgezet.

Wat betreft de door de Orde aangehaalde zinsnede «rechtens dan wel in feite direct of indirect samenhangende» rechtsverhoudingen kan worden opgemerkt dat op dit punt wordt aangesloten bij artikel 10a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. De zinsnede is opgenomen om ook zogenoemde «back-to-back»-situaties waarbij de contracten zodanig worden gestructureerd dat niet van een letterlijke maar wel van een feitelijke samenhang kan worden gesproken onder de reikwijdte van de bepaling te brengen. Gedacht kan bij voorbeeld worden aan het inlenen door een vennootschap bij een bank of van de kapitaalmarkt, waarbij de moedermaatschappij zich op alle punten garant stelt voor de door de inlener aangegane verplichtingen.

Met de zinsnede wordt overigens niet bedoeld op de reële economische betekenis van de doorstroomactiviteiten, de Orde vraagt daarnaar. Er dient op dit punt een onderscheid te worden gemaakt tussen het bepalen van de samenhang binnen concern van geldleningen (rente) dan wel rechtsverhoudingen (royalty's) waar de belastingplichtige partij is, en het risico dat ter zake door de belastingplichtige wordt gelopen. Zoals hiervoor bij de beantwoording van de vragen van de leden van de fractie van het CDA reeds is opgemerkt, heeft artikel 8c niet betrekking op bepaalde groepen belastingplichtigen – zoals bij voorbeeld belastingplichtigen met onvoldoende «substance» in Nederland – maar worden de geldleningen en rechtsverhoudingen waarbij de belastingplichtige partij is, getoetst op de doorstroomaspecten.

De Orde wijst erop dat in artikel 8c alleen met betrekking tot samenhangende geldleningen een maatstaf is opgenomen op basis waarvan kan worden beoordeeld of door de belastingplichtige voldoende risico's worden gelopen en bepleit ook voor licentieactiviteiten een (soortgelijke) maatstaf op te nemen. In dit verband vraagt de Orde voorts het begrip royalty's nader in te vullen.

Op het punt van de in het tweede lid opgenomen maatstaf is aangesloten bij het eerdergenoemde besluit van 30 maart 2001, nr. IFZ2001/294M. Ook

in dit besluit geldt de maatstaf enkel ter zake van samenhangende geldleningen. Dit is terug te voeren op de grote verscheidenheid aan licentiesstructuren die in de praktijk kunnen worden aangetroffen waardoor het niet goed mogelijk is een eenduidig, voor alle gevallen toepasbare concrete maatstaf vast te stellen. Overigens kan wel worden verwacht dat op basis van het in geanonimiseerde vorm publiceren van praktijkgevallen die onder de werkingssfeer van het besluit IFZ2001/294M vallen, tot zekere concrete handvatten zal kunnen worden gekomen.

Voor het begrip «royalty's», de Orde vraagt daarnaar, kan worden aangesloten bij de betekenis die dit begrip heeft onder de door Nederland gesloten verdragen ter voorkoming van dubbele belasting, waarbij ook het commentaar op het OESO-modelverdrag een grote rol speelt, en onder het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001.

a.3 Wijziging Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen

De leden van de fractie van de PvdA leggen een relatie tussen de Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen (hierna: WIB) en gebeurtenissen op 11 september jl. in New York en Washington. Op 5 oktober 2001 heeft de minister-president bij brief de Tweede Kamer geïnformeerd over de stappen die zijn ondernomen op het gebied van terrorismebestrijding en veiligheid (Kamerstukken II 2001/02, 27 925, nr. 10). De premier presenteerde een actieplan terrorismebestrijding en veiligheid waarin een pakket maatregelen werd geschetst op basis waarvan onmiddellijk werd gehandeld ter voorkoming van daden van terrorisme. In actiepunt 43 geeft hij aan een werkgroep te hebben ingesteld die de knelpunten gaat inventariseren met betrekking tot informatie-uitwisseling en -vergaring. In hoeverre dit ook voor de WIB tot wetswijziging zal leiden, moet nog blijken. Het streven van de werkgroep is erop gericht voor Pasen 2002 te rapporteren.

Op de vraag van de leden van de PvdA naar de budgettaire gevolgen van de wijziging van de WIB kan ik mededelen dat geen budgettaire effecten worden verwacht van de voorgestelde wijziging. Vanuit die invalshoek bezien zijn er, zulks ten antwoord op een vraag van deze leden, geen materiële gevolgen te verwachten indien deze wijzigingen onverhoopt niet zouden kunnen worden doorgevoerd. De geloofwaardigheid van Nederland als verdragspartner – in mijn antwoord op een desbetreffende vraag van de leden van de fractie van de VVD ga ik hierop nader in – zou dan echter zeer kwetsief worden. De samenhang tussen deze wijziging en overige maatregelen in het wetsvoorstel is terug te voeren op mijn brief van 20 november 2000 (nr. G 2000–00 454) aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake de internationale concurrentieverhoudingen (Kamerstukken II 2000/01, 27 505, nr. 1).

De leden van de fractie van de PvdA verzoeken in te gaan op de overwegingen die ten grondslag liggen aan de voorgestelde wijzigingen van de WIB, de termijnverkorting en de urgentie. De leden van de fractie van de VVD geven, net als de leden van de fractie van het CDA, aan de termijn van tien dagen na de dagtekening van de beschikking wel erg kort te vinden. De leden van de fractie van het CDA vragen zich af waarom, tegen het advies van de Raad van State in, toch niet is gekozen voor handhaving van de thans gebruikelijke termijn van zes weken. Voorafgaand aan de beantwoording merk ik op dat er in relatie tot de huidige wetgeving geen verandering wordt voorgesteld ten aanzien van het moment waarop iemand voor rechtsbescherming in aanmerking komt. De rechtsbescherming heeft eerst zin als het besluit is genomen om informatie aan een verdragspartner te verstrekken. Voordat de informatie wordt verstrekt, wordt beoordeeld of degene van wie de inlichtingen afkomstig zijn,

hiervan vooraf in kennis moet worden gesteld waarmee hem de rechtsbescherming van de WIB ten deel valt. Het doel van deze rechtsbescherming is dat informatie die wordt verstrekt, ook juist is. Hiervoor is het gewenst dat degene van wie de inlichtingen afkomstig zijn, voorafgaand aan die verstrekking onjuistheden in die gegevens kan rechtzetten.

De leden van de fractie van het CDA wekken de indruk van mening te zijn dat met verruiling van de zesweekse termijn voor een termijn van tien dagen de kwaliteit van de rechtsbescherming in het geding komt. Door-slaggevend in genoemde afweging is niet een streven geweest naar mitigering van de rechtsbescherming van belanghebbende, maar de (gerechtvaardigde) verwachting die vanuit verdragsrechtelijk oogpunt bestaat ten aanzien van het handelen van de Nederlandse belastingautoriteit.

Termijnen voor het verstrekken van informatie door buitenlandse belastingautoriteiten zijn in de regel beperkt tot verstrekking per ommegaande, in tegenstelling tot de zesweekse termijn waarover door de leden van de CDA-fractie wordt gesproken. Zoals ik stelde op blz. 16–17 van het nader rapport ben ik van mening dat het voorgestelde artikel 5, vierde lid, van de WIB een verantwoorde keuze is tussen het belang van een tijdige internationale uitwisseling van informatie en het belang van rechtsbescherming van belanghebbenden.

Met de leden van de VVD-fractie ben ik het eens dat de tiendagentermijn feitelijk de bezwaartermijn van zes weken zodanig bekort dat belanghebbende bij de bescherming van zijn belangen grotere zorgplicht wordt toegemeten dan tot nu toe het geval was. Toch is met de keuze voor een termijn van tien dagen naar mijn mening een gebalanceerde afweging gemaakt tussen enerzijds het belang van rechtsbescherming en anderzijds de voldoening aan verdragsverplichtingen. De termijn waarna thans gegevens beschikbaar komen van de Nederlandse autoriteit blijkt bij verdragspartners tot bevreemdende en kritische reacties te leiden, reden waarom aanpassing van de WIB op korte termijn wenselijk is. In de omgekeerde situatie, dus waar de Nederlandse belastingautoriteit ontvanger is van informatie, wordt in veel gevallen de informatieverstrekking niet opgeschort vanwege een voor bezwaar vatbare kennisgeving vooraf. Zo ver heb ik in de afweging tussen doelmatigheid en rechtsbescherming niet willen gaan.

De leden van de fractie van de VVD vragen of de termijn van zes weken tot onaanvaardbare vertragingen leidt. Daarnaast vragen deze leden of er concrete aanwijzingen zijn dat de geloofwaardigheid van Nederland als verdragspartner in het geding is met de Nederlandse kennisgevingsprocedure vooraf.

De vragen betreffen de essentie van de aanpassing van de termijn van kennisgeving tot tien dagen. De uitwisseling van informatie tussen verdragspartners kan alleen plaatsvinden als daarvoor een juridische basis is, bijvoorbeeld een verdrag ter voorkoming van dubbele belasting of de Richtlijn nr. 77/799/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 december 1977 (PbEG L 336). In principe hebben staten zich daarmee verbonden tot het verstrekken van informatie die in die staat aanwezig is. De meeste staten voldoen aan deze verplichting zonder de betrokkene vooraf op de hoogte te stellen van deze verstrekking, of stellen deze zelfs in het geheel niet op de hoogte. Doel van deze informatieverplichting is immers dat een persoon wereldwijd voor alle relevante inkomstenbronnen in de heffing wordt betrokken. De uitwisseling van informatie kan daarbij dienen ter controle van de gegevens die de betrokkene zelf heeft verstrekt.

Nederland heeft bij de invoering van de WIB gemeend voorafgaand aan de verstrekking van inlichtingen rechtsbescherming te moeten geven aan de betrokkene. Deze rechtsbescherming, en met name de kennisgeving vooraf waarbij de verstrekking van informatie aan het buitenland wordt uitgesteld tot zes weken na de kennisgeving of totdat het bezwaar en

eventueel het beroep is afgerond, wijkt sterk af van de informatieverstrekking door verdragspartners. De Algemene Rekenkamer heeft in 1997 onderzoek verricht naar de wederzijdse bijstand in twaalf EU lidstaten.¹ Daarbij is ook de kennisgeving van het inlichtingenverkeer tussen overheden onderzocht (par. 5.5, Weigeringsgronden voor wederzijdse bijstand). Van de twaalf lidstaten kenden slechts vier lidstaten een vorm van kennisgeving aan de betrokkene. Van deze vier stelden alleen Nederland en Duitsland de betrokkene vooraf op de hoogte van de te verstrekken informatie.

Het Nederlandse stelsel van kennisgeving vooraf is onder druk komen te staan. Een duidelijk voorbeeld hiervan is het voorstel van de Commissie van 18 juni 2001, COM (2001) 294, voor aanpassing van de Verordening (EEG) nr. 218/92 van de Raad van 27 januari 1992 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de indirecte belastingen (BTW), PB nr. L024. Daarin worden de Verordening 218/92 over de BTW en die delen uit de EU Richtlijn 77/799/EEG verwerkt die de indirecte belastingen betreffen. Voorgesteld wordt onder andere een afschaffing van de mogelijkheid dat betrokkenen voorafgaand aan het uitwisselen van informatie tussen lidstaten hierover worden ingelicht. Op het moment dat deze Verordening in werking treedt, zal er voor de indirecte belastingen al in het geheel geen kennisgevingsprocedure vooraf meer mogelijk zijn. Bij brief van 26 oktober 2001 (Kamerstukken II 2001/02, 22 112, nr. 212, Fiche 3) heeft de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken de Tweede Kamer hiervan op de hoogte gesteld.

De leden van de fractie van de PvdA verzoeken aan te geven hoe er in kan worden voorzien dat belanghebbenden op materieel effectieve wijze bezwaar kunnen maken tegen het meekijken door buitenlandse ambtenaren. De leden van de fractie van de VVD en het CDA vragen zich af of het mogelijk is dat informatie die een hier te lande werkzame buitenlandse ambtenaar ter beschikking krijgt binnen het kader van artikel 9 van de WIB, zonder de mogelijkheid van rechterlijke toetsing ter beschikking kan komen van de bevoegde autoriteit waar de betreffende ambtenaar werkzaam is. Buitenlandse ambtenaren zijn niet bevoegd eigen onderzoekshandelingen te verrichten. De keuze van onderzoek door de Nederlandse belastingambtenaar bepaalt de bronnen van informatie die aan de buitenlandse ambtenaar beschikbaar komen. Nederland heeft zich te houden aan de verplichtingen ingevolge het Verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden (Trb. 1991, 4) en de EU Richtlijn 77/799/EEG. Zowel het verdrag (artikel 14) als de Richtlijn (artikel 6 in verbinding met artikel 9) laten Nederland de regie, zodat aan de aanwezigheid van buitenlandse ambtenaren – zoals al werd aangegeven in de Memorie van Toelichting (blz. 38) – voorwaarden kunnen worden verbonden die in afspraken zijn vastgelegd. De voorwaarden die de Nederlandse belastingautoriteit stelt aan het bijzitten van collegae uit het buitenland, hebben in ieder geval betrekking op de wijze waarop informatie, die aan de buitenlandse ambtenaar bekend wordt, ter kennis komt van de buitenlandse autoriteit. Ik wil er de nadruk op leggen dat degene bij wie het onderzoek wordt verricht, weet welke informatie wordt vergaard tijdens het onderzoek. Ook de buitenlandse ambtenaar heeft dan al kennis genomen van de voorhanden zijnde informatie. De rechtsbescherming krijgt dan ook een enigszins ander karakter; een kennisgeving zal voor belanghebbende geen nieuws bevatten, maar zal slechts dienen ter bevestiging van het besluit de verzamelde informatie aan de verdragspartner te verstrekken. Ik zie dan ook geen aanleiding – en in de verdragsrechtelijke context ook geen ruimte – om tegen het meekijken door buitenlandse ambtenaren rechtsmiddelen te openen. Ik moge voorts verwijzen naar mijn reactie op een opmerking dienaangaande van de Raad van State in punt 17 van het nader rapport. Mochten de door buitenlandse ambtenaren tijdens het onderzoek ter kennis gekomen gegevens onjuist

¹ Het rapport over de «Wederzijdse bijstand op het gebied van de directe belastingen», een gezamenlijk onderzoek door 12 rekenkamers van Lidstaten van de Europese Unie van oktober 1997, is aangeboden door de Algemene Rekenkamer aan de Tweede Kamer bij brief van 27 oktober 1997.

blijken te zijn, dan kan de belanghebbende in zijn bezwaar tegen de kennisgeving verzoeken deze onjuistheid te herstellen. In mijn antwoord op de vraag van de leden van de VVD-fractie naar de wijze van informatieverstrekking in geval een buitenlands ambtenaar aanwezig is, opgenomen onder het kopje Artikel V, onderdeel E (artikel 9 WIB), ga ik hierop nader in.

De leden van de fractie van de PvdA stellen de beperking van het begrip belanghebbende aan de orde. Zo vragen zij waarom de belanghebbende in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), een ander dan degene op wie de inlichtingen betrekking hebben en niet zelf de inlichtingen verstrekt, zal zijn uitgesloten van het recht van bezwaar en beroep. Ook de leden van de fractie van de VVD geven aan moeite te hebben met de beperking van de kring van personen die een rechtsmiddel kunnen instellen. Net als de leden van de PvdA-fractie vragen de leden van de VVD-fractie zich af wat in deze de positie is van degene op wie de gegevens betrekking hebben. De WIB wordt aangepast om het begrip belanghebbende weer in overeenstemming te brengen met de bedoeling zoals oorspronkelijk bij de totstandkoming van deze wet is weergegeven. Voor anderen dan degene van wie de inlichtingen afkomstig zijn, is de rechtsbescherming van de WIB niet beoogd. Zij ontnemen hun rechtsbescherming, zoals in de Memorie van Toelichting is aangegeven (blz. 11), aan het civiele recht. Centraal bij de toepassing van de WIB staan de gegevens die voor uitwisseling vatbaar zijn. Deze wet bedoelt een garantie te bieden voor de juistheid van aan verdragspartners te verstrekken informatie. Deze juistheid kan alleen door de verstrekker ervan worden beoordeeld. Bedoeld is rechtsbescherming te bieden aan degenen die daartoe het meest aangewezen zijn. Een bestuurlijke rechtsgang staat niet open voor degene ten overstaan van wie de Belastingdienst geen rechtsbetrekking heeft, zoals in beginsel de onder de belastingsovereenkomst van een andere staat vallende belastingplichtige. Deze zal de in het buitenland gebruikelijke rechtsbescherming genieten. Ik wijs in dit verband nog op de opmerking van de Raad van State in zijn advies (punt 15) dat de Raad zich bewust is van de problematiek met betrekking tot de bekendmaking van het besluit tot inwilliging van het verzoek om inlichtingen buiten de voorgestelde kring van belanghebbenden.

De leden van de fractie van de VVD merken op dat wat betreft het begrip belanghebbende is afgeweken van de Awb. Zij stellen in dit verband dat uit een oogpunt van rechtsbescherming een beroep op de burgerlijke rechter geen reëel alternatief is. Ook de leden van de fractie van het CDA stellen dat de rechtmatigheid van een administratieve handeling toetsbaar dient te zijn voor een administratieve rechter en niet (achteraf) door middel van een onrechtmatige daadsactie tegen de Staat der Nederlanden. De leden van de fractie van de VVD vragen voorts welke zwaarwegende argumenten hebben gespeeld om van de algemene regels van de Awb af te wijken.

Zoals in de brief van 20 november 2000 aan de voorzitter van de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2000/01, 27 505, nr. 1) is aangegeven, speelt de uitwisseling van informatie een grote rol bij het tot stand brengen van een goede samenwerking tussen de lidstaten van de EU bij de uitvoering van de belastingheffing. Met voorliggend voorstel wordt gestreefd naar het wegnemen van belemmeringen in de WIB die in de weg staan aan de uitvoering van verdragsrechtelijke verplichtingen op het gebied van uitwisseling van informatie, hetgeen niet betekent dat de rechtsbescherming daaraan ondergeschikt zou worden gemaakt. Weliswaar wordt wijziging gebracht in de bestaande regeling, in die zin dat met betrekking tot de te verstrekken informatie de bezwaartermijn in materiële zin wordt teruggebracht van zes weken naar tien dagen; overigens blijft de systematiek van de Awb als met name omschreven in titel 8.3 van de Awb (voorlo-

pige voorziening), onverkort van toepassing. De termijn van tien dagen om te reageren na de kennisgeving zal naar het mij voorkomt niet te kort zijn om de nodige maatregelen te treffen tegen verstrekking van gegevens waartegen bezwaar bestaat.

Verder vragen de leden van de fractie van de VVD of de regering kan aangeven tot welke praktische nadelen het ruime begrip belanghebbende leidt en in hoeveel gevallen er door een derde-belanghebbende een bezwaar- of beroepschrift wordt ingediend.

De derde-belanghebbende is niet altijd gemakkelijk op te sporen, zeker niet als het een persoon betreft die in het buitenland woont. Daarnaast staat het op gespannen voet met de soevereiniteit van de desbetreffende staat om een persoon die in het buitenland belastingplichtig is, een rechtsingang te verschaffen in Nederland. De betrokkene kan in het buitenland de rechtsmiddelen van die staat aanwenden. In de afgelopen vijf jaren zijn derde-belanghebbenden per jaar 1 à 2 maal in bezwaar gekomen tegen een besluit tot het verstrekken van informatie en is er vijf maal beroep aangetekend; drie zaken daarvan zijn ingetrokken.

De leden van de fractie van de VVD hebben moeite met de beperking van het verstrekken van de kennisgeving – en daarmee de mogelijkheid om in bezwaar en beroep te komen – tot de in Nederland wonende belanghebbende.

In het voorgestelde artikel 5, tweede lid, van de WIB wordt de kennisgeving beperkt tot belanghebbenden die in Nederland wonen of gevestigd zijn. In het voorgestelde derde lid wordt de mogelijkheid om in bezwaar en beroep te komen gekoppeld aan de kennisgeving. Daarmee is de in het buitenland wonende of gevestigde belanghebbende uitgesloten van de rechtsbescherming van de WIB. Dit vindt zijn oorzaak in de praktische reden van het opsporen van personen die inmiddels naar het buitenland zijn vertrokken en de hiervoor reeds vermelde principiële reden van de soevereiniteit van de staten.

II. TOELICHTING OP DE ARTIKELEN

Artikel IV (Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

Artikel IV, onderdeel B (artikel 8 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

De leden van de fractie van de VVD hebben een vraag van wetgevings-technische aard, namelijk of het geen aanbeveling verdient om, indien in een bestaand artikel een nieuw lid wordt ingevoegd, dit lid een «a-nummer» te geven in plaats van de daaropvolgende leden te vernummeren.

Vooropgesteld zij dat de wijze van nummering en vernummering van artikelen en onderdelen daarvan altijd iets arbitrairs heeft. Er zijn dan ook argumenten aan te voeren, zoals deze leden hebben gedaan, voor het geven van een a-nummer aan een nieuw ingevoegd lid, zodat de daaropvolgende leden niet behoeven te worden vernummerd. Aanwijzing 238.2 van de Aanwijzingen voor de regelgeving (Ministeriële regeling van 18 november 1992, *Stcrt.* 230, laatstelijk gewijzigd bij Ministeriële regeling van 21 september 2000, *Stcrt.* 191) luidt echter: «De leden van een artikel, alsmede de met een letter aangeduide artikelonderdelen worden wel vernummerd, onderscheidenlijk opnieuw geletterd, tenzij daartegen overwegend bezwaar bestaat.» Daar komt bij dat de medaille ook een keerzijde heeft. Niet alleen worden er leden ingevoegd, het doet zich ook voor dat er leden vervallen. Een nieuwe lijn die zou inhouden dat bestaande leden niet worden vernummerd, zou meebrengen dat er bij het vervallen van een lid een «gat» in het artikel zou ontstaan. Dit zou tot misverstanden

kunnen leiden bij het raadplegen van tekstedities, waarbij immers de gedachte zou kunnen opkomen dat het ontbreken van een artikellid wellicht te wijten is aan een fout van de redactie van die teksteditie. In die zin zou de praktijk niet bij een nieuwe beleidslijn op dit punt gebaat zijn. Voorts vragen deze leden te reageren op het gebruik in het voorgestelde zevende lid van artikel 8 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 van het woord belastingplichtige, waar in de Memorie van Toelichting (blz. 18) wordt gesproken van een BV. Vanzelfsprekend ziet het woord belastingplichtige in de wettekst op meer dan BV's alleen, en wel op alle belastingplichtigen voor de vennootschapsbelasting. In de aan de door deze leden bedoelde zin voorafgaande zin in de Memorie van Toelichting wordt dat ook met zoveel woorden aangegeven waar wordt gesproken van «aan de vennootschapsbelasting onderworpen lichamen».

Artikel IV, onderdeel C (artikel 8b en 8c van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

Artikel 8b

De leden van de fractie van de VVD stellen de nodige vragen ten aanzien van de voorgestelde codificatie van het arm's-lengthbeginsel en de daarmee samenhangende administratieve maatregel. Een groot deel van deze vragen wordt reeds ondervangen door mijn algemene reactie onder 2.8, punt a.1. Hierna zal ik nog ingaan op vragen van de leden van de fractie van de VVD ten aanzien van de bevoordelingsbedoeling en informeel kapitaal, de wijze waarop de gelieerdheid door de belastingplichtige en de inspecteur kan worden vastgesteld en de vraag of door de belastingplichtige afspraken met de inspecteur kunnen worden gemaakt over de invulling van de documentatieverplichting in zijn specifieke situatie.

De leden van de fractie van de VVD stellen vragen over de objectivering van de bevoordelingsbedoeling zoals deze is uiteengezet in de Memorie van Toelichting en in punt 6 van het nadere rapport bij het onderhavige wetsvoorstel. Het daar toegelichte en onderbouwde standpunt houdt geen versoepeling in, maar is een weergave van de bestaande fiscale praktijk. Er is dan ook geen reden om de bestaande praktijk ten aanzien van informeel kapitaalstortingen op dit punt aan te passen. Ook voor de beoordeling of er sprake is van een informeel kapitaalstorting dient een vergelijking plaats te vinden met de objectieve maatstaf voor de bepaling van een zakelijke verrekenprijs, zoals die wordt geleverd door het arm's-lengthbeginsel. Slechts indien en voor zover de prijs zich buiten de onder punt 6 van het nader rapport beschreven marges (arm's-lengthrange) bevindt, kan er sprake zijn van een bevoordeling door de aandeelhouder als zodanig. De belastingplichtige dient bovendien aannemelijk te maken dat hij zich bewust was van deze afwijking ten tijde van de transactie. Ook de gevolgen voor de dividendbelasting zijn reeds verwoord in de bestaande fiscale regelgeving. Ik verwijs naar hoofdstuk 4 van het verrekenprijsbesluit van 30 maart 2001 (IFZ 2001/295M). Daar wordt hierover het volgende gezegd: «Dit kan er toe leiden dat de andere betrokken Staat niet bereid is om bijvoorbeeld de als secondary adjustment nageheven dividendbelasting te verrekenen omdat de fictieve dividenduitkering niet wordt erkend. Indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat – gezien het verschil in belastingsystemen tussen de betrokken Staten – de dividendbelasting niet kan worden verrekend en er geen sprake is van misbruik dat is gericht op het ontgaan van dividendbelasting, wordt de secondary adjustment achterwege gelaten». De leden van de fractie van de VVD stellen ook een vraag over het beleid ten aanzien van het opleggen van boetes bij verrekenprijscorrecties. Gezien de complexiteit van de materie zal bij verrekenprijscorrecties het opleggen van een boete op grond van het doen van een onjuiste aangifte worden beperkt tot

gevallen waarin aannemelijk is dat een verrekenprijs is overeengekomen die niet als arm's-length is aan te merken als gevolg van een zuiver opzettelijke handeling. In het geval van grove schuld of voorwaardelijke opzet zal derhalve geen boete worden opgelegd. Deze beleidsmatige toezegging zal worden vastgelegd in een aanvulling op het verrekenprijsbesluit van 30 maart 2001 (IFZ 2001/295M).

De leden van de fractie van de VVD stellen de vraag in hoeverre de Nederlandse belastingplichtige een onderzoeksplicht heeft ten aanzien van het bestaan van mogelijke gelieerde verhoudingen. Zoals ik in mijn algemene reactie onder 2.8, punt a.1 heb aangegeven, zal slechts sprake zijn van gelieerdheid indien de aanwezige leiding, het toezicht of de aandeelhoudersrelatie ertoe leidt dat voldoende zeggenschap bestaat om de prijsstelling te kunnen beïnvloeden. Een dergelijke zeggenschap zal over het algemeen bekend zijn bij belastingplichtige. In ieder geval zal belastingplichtige geconfronteerd worden met restricties en voorwaarden die de volledige handelingsvrijheid beïnvloeden indien deze zeggenschap wordt uitgeoefend. Belastingplichtige zou dus de aanwezigheid van een gelieerde verhouding met een relatief beperkte onderzoeksplicht moeten kunnen vaststellen. In het geval de gelieerdheid niet door belastingplichtige wordt aangegeven of bevestigd, dient de inspecteur aannemelijk te maken dat sprake is van gelieerdheid. Het instrumentarium dat de inspecteur voor het vaststellen van de gelieerdheid kan gebruiken wijzigt niet door het onderhavige wetsvoorstel.

De leden van de fractie van de VVD leggen de vraag voor of het mogelijk is dat belastingplichtigen met de fiscus concrete afspraken maken over de gegevens die zij moeten administreren op basis van de voorgestelde administratieve maatregel. Zoals ik onder punt 8 van het nadere rapport bij het onderhavige wetsvoorstel heb aangegeven, is bij de vormgeving van de voorgestelde administratieve maatregel bewust afgezien van het specifiek en uitputtend omschrijven van de informatie waarover de belastingplichtige dient te beschikken. In plaats daarvan is ervoor gekozen te verwijzen naar de factoren die volgens de OESO-richtlijnen van belang zullen zijn bij de totstandkoming van de prijsstelling. Reden voor deze keuze is dat de concrete informatie die voor een individueel geval van belang zal zijn, afhankelijk is van de feiten en omstandigheden van dat geval. De belastingplichtige kan bij de inspecteur zekerheid vooraf vragen over invulling van zijn administratieve verplichting. De relevante informatie kan zich onder andere uitstrekken tot de management accounts, zoals vastgestelde budgetten, de verslagen van aandeelhoudersvergaderingen, de verslagen van bestuursvergaderingen en dergelijke. Noodzakelijk voor het maken van een afspraak over de invulling van de administratieve verplichting is echter dat aan de inspecteur inzicht verschafft in de relevante feiten en omstandigheden met betrekking tot de transactie. De afspraak die met de inspecteur wordt gemaakt over de invulling van de administratieve verplichting schept voor belastingplichtige zekerheid over de wijze waarop hij aan zijn administratieve verplichting kan voldoen. Deze afspraak schept echter nog geen zekerheid over het arm's-lengthkarakter van de door de belastingplichtige overeengekomen verrekenprijs. Mocht belastingplichtige zowel zekerheid willen hebben ten aanzien van zijn administratieve verplichting, als ten aanzien van het arm's-lengthkarakter van zijn verrekenprijs, dan kan hij verzoeken om een Advance Pricing Agreement (zie het APA besluit van 30 maart 2001, IFZ 2001/292M). Deze gecombineerde wijze van het verkrijgen van zekerheid is de meest efficiënte wijze voor de belastingplichtige om volledige zekerheid te verkrijgen over zijn verrekenprijspositie.

De leden van de fractie van de VVD vragen naar een verduidelijking van de passage in de Memorie van Toelichting dat de OESO-richtlijnen op het

gebied van het arm's lenghtbeginsel zullen doorwerken in het Nederlandse recht. Met het nieuwe artikel 8b in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 wordt in de vennootschapsbelastingwetgeving geëxpliciteerd dat het arm's lenghtbeginsel in acht moet worden genomen bij transacties tussen gelieerde partijen. Dit is niet een nieuw element, want het volgt reeds uit het winstbegrip dat in artikel 3.8 Wet IB 2001 (voorheen artikel 7 Wet IB 1964) is verwoord en dat ook van toepassing is voor de vennootschapsbelasting. Om de redenen die zijn uiteengezet in de Memorie van Toelichting en die in het algemeen gedeelte van deze nota nader zijn toegelicht, is het uit een oogpunt van internationale transparantie wenselijk dit beginsel met zoveel woorden in de wetgeving weer te geven. Het gedachtengoed van het nieuwe artikel 8b is reeds eerder verwoord in OESO-richtlijnen. Voor de uitleg van het nieuwe artikel 8b zal naar verwachting de rechter dan ook mede acht slaan op hetgeen in OESO-verband rond deze problematiek is overeen gekomen. De vastleggingen in OESO-verband zijn in deze vergelijkbaar met opvattingen van gezaghebbende schrijvers en conclusies van advocaten-generaal bij de Hoge Raad. Op dit soort doorwerkingen is bedoeld in de Memorie van Toelichting.

De leden van de fractie van de VVD hebben enkele vragen naar aanleiding van de opmerking in het nader rapport (blz. 11) dat het bij de in de administratie op te nemen gegevens met name gaat om informatie ten aanzien van het buitenlandse gelieerde lichaam die in het land waar het gelieerde lichaam gevestigd is, aanwezig zal zijn, maar die niet tot de administratie van het Nederlandse lichaam behoort. Deze opmerking is gemaakt in verband met de wens van de Raad van State zoveel mogelijk duidelijkheid te verschaffen over de aard van de op te nemen gegevens. Dit kan volgens de Raad van State worden bereikt door ofwel het uitschrijven van de gegevens ofwel het schrappen van de in de visie van de Raad onduidelijkheid veroorzakende passage in de tekst. Het volgen van de door de Raad gedane suggestie de desbetreffende passage te schrappen zou echter ertoe leiden dat met name in het buitenland aanwezige gegevens wellicht buiten de regeling zouden vallen. De regeling als zodanig heeft niet alleen betrekking op informatie die alleen in het buitenland aanwezig is. Daar waar sprake is van transacties over de grens tussen gelieerde partijen, komt het erop aan dat gegevens voorhanden zijn die de zakelijkheid van de gehanteerde verrekenprijzen staven. In de contractuele situatie tussen partijen zal de Nederlandse partij, waar noodzakelijk in het licht van de nieuwe wettelijke verplichting, zijn wederpartij daarop moeten aanspreken. De gegevens omtrent de verrekenprijzen behoren tot de administratie van het lichaam. Daarmee zijn ook de gebruikelijke handhavingsmogelijkheden van toepassing als omkering van de bewijslast en eventueel een strafrechtelijke sanctie op het niet nakomen van de administratieve verplichtingen als opgenomen in de artikelen 47 en 52 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen. Nu deze regeling uitvoering beoogt te geven aan de door de OESO gestelde internationale standaard inzake uitwisseling en beschikbaarheid van noodzakelijke gegevens valt niet in te zien waarom gelieerde partners deze gegevens niet zouden verschaffen.

De leden van de fractie van de VVD hebben enkele vragen over het inzetten van de strafrechtelijke sanctie op het punt van de transfer-pricing. Zoals steeds in het geval van toepassing van een strafrechtelijke sanctie is dit een ultimum remedium. Het feit dat in de praktijk slechts in een relatief gering aantal gevallen tot het inzetten van dit middel wordt overgegaan, is naar mijn mening geen reden van toepassing van het middel als mogelijke sanctie af te zien en evenmin voor de stelling dat daarmee het gezag van het strafrecht zou worden ondermijnd.

De leden van de fractie van de VVD vragen met betrekking tot het voorgestelde artikel 8c van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (verrekening van buitenlandse bronbelasting in doorstromingsituaties) naar de gevolgen in de praktijk van het in het tweede lid opgenomen bewijsvereiste.

Zoals deze leden daarbij aangeven wordt bedoeld op de verplichting die op de belastingplichtige rust aannemelijk te maken dat een bedrag conform de in het tweede lid van artikel 8c genoemde maatstaven als eigen vermogen aanwezig is ter dekking van de risico's die worden gelopen ter zake van het ontvangen en doorbetalen van rente of royalty's en dat dit eigen vermogen ook wordt aangesproken indien de risico's zich manifesteren. De achtergrond hiervan is dat de ontvangen en betaalde rente of royalty's niet tot de winst van de belastingplichtige worden gerekend indien deze ter zake geen reële risico's loopt. De aanwezigheid van een reëel risico vertaalt zich in de mate waarin het eigen vermogen van de belastingplichtige kan worden aangesproken. Daarvan is bij voorbeeld geen sprake indien de moedermaatschappij van de belastingplichtige zich volledig garant stelt voor de door de belastingplichtige aangegane verplichtingen. Het enkel hebben van eigen vermogen is in dit verband dan ook onvoldoende; de belastingplichtige moet een dusdanig risico lopen dat het aanwezige eigen vermogen ook aangetast kan worden als het risico zich manifesteert. Het is overigens niet zo dat dit eigen vermogen bij voorbeeld als kasmiddelen aanwezig moet zijn; de middelen kunnen ook zijn vastgelegd in activa. In deze zin kan ik dan ook de interpretatie van de Orde van Belastingadviseurs van het onder punt 2j van hun brief van 25 oktober 2001 opgenomen voorbeeld bevestigen. Opgemerkt kan voorts worden dat over deze bepaling en het Besluit van 30 maart 2001, nr. IFZ2001/294M (Besluit inzake dienstverleningslichamen), waarin eenzelfde bewijsregel is opgenomen, in de conceptfase overleg heeft plaatsgevonden met de sector, zodat ervan kan worden uitgegaan dat de praktijk hiermee uit de voeten kan.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de CDA-fractie het in dit verband in de Memorie van Toelichting gehanteerde begrip «operationele risico's» nader te verduidelijken merk ik op dat hiermee wordt bedoeld op de bedrijfsrisico's in meer algemene zin. Gedacht kan bij voorbeeld worden aan schade die kan optreden aan de kantoorinrichting, aan computerschade of aan risico's in de personele sfeer, zoals bij voorbeeld het door ziekte voor langere tijd niet kunnen beschikken over bepaalde medewerkers.

Artikel IV, onderdeel E (artikel 10 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

De leden van de fractie van de VVD hebben enkele vragen over het voorgestelde artikel 10, eerste lid, onderdeel d, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Deze leden vragen om een bevestiging dat de in onderdelen a en b van het tweede lid genoemde eisen cumulatief zijn, inhoudende dat de in die onderdelen genoemde winstafhankelijkheid moet cumuleren met de aflossingstermijn van meer dan 10 jaar. Deze vraag kan ik bevestigend beantwoorden.

Voorts vragen deze leden zich af of de het begrip zinsnede «rechtens dan wel in feite» van de winst afhankelijke vergoeding, in combinatie met het voorgestelde artikel 10, derde lid, tweede volzin niet kan leiden tot ongewenste effecten. Zij illustreren hun vraag met een voorbeeld, waarin op een lening van een bank met een looptijd van 7 jaar en een vaste rente, vanaf jaar 6 geen rente meer wordt betaald wegens insolventie van de

schuldenaar. De bank verlengt de looptijd van de lening met 5 jaar, omdat het geen zin heeft om onverkort vast te houden aan de aanvankelijk overeengekomen looptijd en rentecondities, omdat de debiteur op korte termijn toch niet zal betalen.

De leden van de fractie van de VVD vragen of dit in de jaren 8 tot en met 12, respectievelijk 6 en 7 consequenties heeft voor de aftrekbaarheid van de rente.

Voor de jaren 6 en 7 is in de door deze leden geschetste situatie geen sprake van een situatie als bedoeld in artikel 10, tweede lid, onderdeel a of b. Er is immers geen sprake van een situatie waarin rechtens dan wel in feite een van de winstafhankelijke vergoeding is «overeengekomen». Naar de intentie van partijen is een vaste vergoeding overeengekomen. Dat deze vergoeding na verloop van een aantal jaren niet meer kan worden voldaan, was bij het aangaan van de lening niet te voorzien. Indien bij het aangaan van de lening redelijkerwijs verwacht kan worden dat een formeel overeengekomen (vaste) vergoeding niet zal kunnen worden voldaan, als gevolg van de resultaten van de schuldenaar, kan wel sprake zijn van een feitelijk van de winst afhankelijke vergoeding.

Indien in de jaren 8 tot en met 10 door de schuldeiser om strikt zakelijke redenen wordt afgezien van invordering van de juridisch wel verschuldigde (vaste) rente en de schuldenaar boekt de verschuldigde rente jaarlijks bij als verplichting jegens de schuldeiser en bovendien is het de intentie van de schuldeiser over te gaan tot invorderingsmaatregelen zodra zich weer verhaalsmogelijkheden voordoen, wordt de lening ook niet geacht feitelijk te functioneren als eigen vermogen. Artikel 10, eerste lid, onderdeel d, blijft dan ook buiten toepassing.

Artikel 10, vierde lid, is in deze situatie niet van toepassing omdat geen sprake is van gelieerdheid tussen de schuldeiser en schuldenaar.

Zoals de leden van de fractie van de VVD aangeven, werkt artikel 10, lid 1, onderdeel d, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 door naar de dividendbelasting. Zij vragen zich af of de dividendbelasting ook wordt geheven over een gecorrigeerde vergoeding? En of deze dividendbelasting verrekenbaar is met buitenlandse winstbelasting indien de verstrekker van de lening een buitenlands lichaam is?

Dividendbelasting wordt ingevolge een voorgestelde wijziging van de Wet op de dividendbelasting 1965 mede geheven naar de opbrengst van artikel 10, lid 1, onderdeel d, leningen. Het object van heffing is de daadwerkelijk aan de schuldeiser voldane rentevergoeding. Artikel 10, vierde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 corrigeert een onzakelijke vergoeding niet tot een zakelijk niveau, doch bepaalt dat alsdan voor de toepassing van het tweede lid van dat artikel winstafhankelijkheid wordt verondersteld. Dividendbelasting over een fictieve vergoeding is derhalve niet aan de orde. Of de dividendbelasting die is ingehouden van de daadwerkelijke vergoeding verrekenbaar is met de heffing van de winstbelasting in het buitenland bij de buitenlandse geldverstrekker, is afhankelijk van de wetgeving aldaar.

Artikel IV, onderdelen G, GA en H (artikelen 13, 13b en 13d van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

De leden van de fractie van de VVD hebben een vraag over de vorig jaar bij de Wet ondernemerspakket 2001 aangebrachte wijzigingen. De vraag betreft een samenloop van artikel 12 en artikel 13b. Artikel 12 gaat over het constateren van winst bij een schuldenaar wanneer een niet meer volwaardige schuld van hem wordt omgezet in aandelenkapitaal. Artikel 13b gaat over het constateren van winst bij een schuldeiser die een onvolwaardige vordering heeft op een gelieerd lichaam, wanneer deze vordering wordt vervreemd aan een buitenlands gelieerd lichaam. Welke situatie deze leden op het oog hebben wanneer gelijktijdig of volgtijdig

zowel artikel 12 bij de schuldenaar als artikel 13b bij de schuldeiser toepassing vinden, is mij onduidelijk, zodat ik het antwoord op de vraag schuldig moet blijven.

De leden van de fractie van de VVD stellen enkele vragen over de werking van artikel 12 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969, in combinatie met artikel 3.13 van de Wet inkomstenbelasting 2001. Weliswaar is deze problematiek in het onderhavige wetsvoorstel niet aan de orde, toch maak ik hierover enkele opmerkingen.

Voorwaarde voor de toepassing van art. 3.13 bij de schuldenaar is dat sprake is van het prijsgeven van niet voor verwezenlijking vatbare rechten door schuldeisers («zakelijk prijsgeven»).

Artikel 12 komt aan de orde wanneer een schuld bij de schuldenaar wordt omgezet in aandelenkapitaal en wanneer een schuld vanaf enig moment gaat functioneren als eigen vermogen. Wanneer de crediteur een vordering op een in Nederland gevestigde en met de crediteur verbonden debiteur «prijsgeeft», kunnen de gevolgen tweemaal zijn. Handelt de crediteur daarbij in zijn hoedanigheid van aandeelhouder, dan is artikel 3.13 bij de schuldenaar niet van toepassing (het prijsgeven gebeurt niet uit zakelijke overwegingen). In dat geval is artikel 12 bij de debiteur van toepassing (de schuld gaat namelijk functioneren als eigen vermogen). Bij de schuldenaar wordt winst geconstateerd waarvan de omvang in beginsel overeenkomt met de eerdere, ten laste van de winst gekomen, afwaardering van de vordering bij de crediteur. Handelt de crediteur daarbij in zijn hoedanigheid van crediteur (dus een zakelijk prijsgeven), dan is sprake van het prijsgeven van niet voor verwezenlijking vatbare rechten. In dat geval wordt tot de omvang van de kwijtschelding winst geconstateerd waarop artikel 3.13. Wet IB 2001 van toepassing. De constatering van de VVD dat de invoering van artikel 12 heeft geleid tot een verzwaring van de bewijslast voor de schuldenaar, is mijns inziens onterecht. Ook onder de situatie vóór invoering van artikel 12 diende de schuldenaar, om aanspraak te kunnen maken op toepassing van de voorloper van artikel 3.13. van de Wet inkomstenbelasting 2001, aannemelijk te maken dat een crediteur die tevens aandeelhouder is in de schuldenaar uit hoofde van het zijn crediteurschap (en dus niet uit hoofde van aandeelhouderschap) kwijtschelding heeft verleend.

De leden van de fractie van de VVD schetsen een voorbeeld, waarin de toepassing van artikel 12 volgens deze leden tot een knelpunt zou leiden. Wanneer ik het door deze leden geschetste voorbeeld goed begrijp ziet dit op de volgende situatie. BV M heeft een deelneming in BV D. Beide vennootschappen zijn in Nederland gevestigd. BV M verstrekt een lening aan BV D, waarmee deze een buitenlandse deelneming aanschafte. De buitenlandse deelneming maakt verlies en wordt verkocht. De vordering op BV D wordt omgezet in formeel of informeel kapitaal van BV D, De omzetting van de schuld van BVD aan BVM in aandelenkapitaal of een deelnemerslening leidt tot winstneming bij BV D voor het bedrag waarvoor BV M op de vordering heeft afgewaardeerd. De VVD wijst erop dat de debiteur deze winst niet kan verrekenen met eigen compensabele verliezen; de waardedaling van de buitenlandse deelneming heeft bij BV D immers geleid tot deelnemingsverliezen. Deze situatie is aan de orde geweest bij de behandeling van het wetsvoorstel Ondernemerspakket 2001. Daarbij is opgemerkt: «In de situatie waarin de debiteur geïnvesteerd heeft in – verlieslijdende – deelnemingen, in de vraag wordt hierop bedoeld, houdt dit in dat de crediteur ook een belang blijft houden in de mogelijk bij de deelneming aanwezige verliescompensatie of bij een bij debiteur eventueel tot uitdrukking komend liquidatieverlies.» (Brief van 9 februari 2001, nr. WDB 2001–00 078, aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal) Dit betoog geldt onverminderd. Daar kan aan toegevoegd worden dat, wanneer de buitenlandse deelneming door BV D

niet wordt verkocht, maar na de omzetting in waarde stijgt, deze waarde-stijging zowel bij D BV als bij M BV (als gevolg van de eerdere omzetting van de afgewaardeerde vordering) onder de deelnemingsvrijstelling valt. Voorts wordt opgemerkt dat wanneer BVM uit hoofde van het zijn van crediteur de vordering op BV D kwijtscheldt (het moet dan gaan om niet meer voor verwezenlijking vatbare rechten), bij BV D artikel 3.13 aan de orde kan komen.

Artikel IV, onderdeel I (artikel 13g van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

De leden van de fracties van de VVD en het CDA vragen hoe de aanpas-sing van artikel 13g zich verdraagt met de toelichting welke destijds tijdens de parlementaire behandeling van dit artikel werd verstrekt en waaruit naar hun zeggen blijkt dat toen het standpunt werd ingenomen dat de heffing over de voordelen uit een middellijke deelneming, gehouden via een in de EU gevestigde deelneming, in beginsel moet worden overgelaten aan de desbetreffende lidstaat. De thans voorgestelde aanpassing van artikel 13g is een maatregel ter voorkoming van oneigenlijk gebruik. Destijds, bij de implementatie van de moeder/dochterraichtlijn is dit oneigenlijk gebruik onvoldoende onderkend. Ik acht het dan ook noodzakelijk hier met dit voorstel toch op terug te komen.

De leden van de fractie van het CDA vragen zich af of de aanpassing van artikel 13g verenigbaar is met de moeder/dochterraichtlijn en of het stellen van de niet-ter-beleggingseis ten aanzien van EU-deelnemingen niet in strijd komt met het EG-verdrag, nu deze eis volgens die leden in nationale verhoudingen niet wordt gesteld.

De moeder/dochterraichtlijn vormt geen beletsel voor de toepassing van nationale of verdragsrechtelijke voorschriften ter bestrijding van fraude en misbruiken. In het nader rapport is uiteengezet dat de aanpassing van artikel 13g is gericht op de bestijding van misbruik en derhalve verenigbaar is met genoemde richtlijn, zeker na het opnemen van een tegenbewijsregeling.

De niet-ter-beleggingseis voor buitenlandse deelnemingen is destijds ingevoerd als pendant van de uitsluiting van deelnemingsvrijstelling voor deelnemingen in binnenlandse beleggingsinstellingen. Aldus werd voorkomen dat de bijzondere voorwaarden van het regime voor beleggingsinstellingen en de daarmee verbonden uitsluiting van deelnemingsvrijstelling ontgaan kunnen worden door beleggingen onder te brengen in een buitenlandse beleggingsmaatschappij.

De leden van de fractie van het CDA vragen zich af hoe de aanpassing van artikel 13g zich verdraagt met de Code of Conduct. Indien de wetgeving van de Lidstaten naar aanleiding van de Code of Conduct van schadelijke elementen wordt ontdaan, lijkt er volgens deze leden geen noodzaak te zijn voor de wijziging van artikel 13g.

De aanpassing van artikel 13g is een noodzakelijke maatregel ter voorkoming van oneigenlijk gebruik onder vigeur van de huidige fiscale wetgeving, waaraan niet afdoet dat van gebruik in de toekomst bij aanpassing van buitenlandse wetgeving mogelijk geen sprake meer zal zijn.

De leden van de fractie van het CDA vragen nog enige voorbeelden van situaties waarin de tegenbewijsregeling van het voorgestelde vijfde lid van toepassing is.

Hierbij valt met name te denken aan herstructureringen waaraan geen fiscale overwegingen ten grondslag liggen en waarbij de tussengeschakelde vennootschap een reële bedrijfseconomische functie vervult, bijvoorbeeld de bundeling van alle door een concern als beleggingen

gehouden deelnemingen onder één tussenholding welke het beleggingsbeleid coördineert en daartoe over eigen terzake deskundig personeel beschikt.

De leden van de fractie van het CDA stellen voor de inwerkingtreding van de aanpassing van artikel 13g op te schorten tot 1 januari 2004. Bij de aanpassing van de niet-ter-beleggingseis in artikel 13 ten aanzien van passieve financieringsmaatschappijen is destijds een overgangstermijn van 2 jaar in aanmerking genomen. Zij zien niet in waarom dit niet ook voor dit voorstel zou moeten gelden, aangezien naar hun zeggen bij invoering van artikel 13g het «tussenschuiven» uitdrukkelijk is onderkend en aanvaard.

Het voorstel tot aanpassing van artikel 13g strekt tot beëindiging van een mogelijkheid tot oneigenlijk gebruik. Ik zie geen reden deze mogelijkheid nog gedurende twee jaar te continueren, mede niet nu reeds geruime tijd bekend is dat maatregelen om dit oneigenlijk gebruik te keren zouden worden voorgesteld.

Artikel IV, onderdeel IA en IB (artikel 15 en 15a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

De leden van de fractie van de VVD vragen zich af of er niet een reëel risico bestaat dat de voorgestelde wettelijke maatregel ter codificatie van de zogenoemde «17e standaardvoorwaarde», door de Hoge Raad als onverbindend zal worden verklaard, in verband met strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel, nu deze standaardvoorwaarde door de Hoge Raad in zijn arrest van 21 maart 2001, nr. 35 883, onverbindend is verklaard. De leden van de fractie van het CDA vragen zich af of er voldoende reden is deze reparatie aan te brengen. Deze leden zijn van mening dat er veel meer sprake is van een pijnpunt voor de buitenlandse fiscus.

Ik ben niet van mening dat de maatregel in strijd komt met het gelijkheidsbeginsel. Ook ben ik niet van mening dat een ingrijpen aan de verantwoordelijkheid van de buitenlandse fiscus moet worden overgelaten. Dit kan als volgt worden toegelicht.

In de constructies die met het voorgestelde artikel 15, zesde lid, worden bestreden is sprake van een situatie waarin door Nederland voor een hoger bedrag voorkoming van dubbele belasting zou worden verleend dan in een ander land in heffing wordt betrokken, doordat in het andere land financieringskosten in aftrek worden toegelaten, die bij de berekening van de voorkoming van dubbele belasting in Nederland niet in aanmerking worden genomen. De oorzaak voor dit verschil is gelegen in het feit dat in Nederland een fiscale eenheid is gevormd. Binnen deze fiscale eenheid komen de desbetreffende financieringskosten niet tot uitdrukking. Zou deze fiscale eenheid niet zijn gevormd, dan kwamen deze financieringskosten wel tot uitdrukking en deed het verschil zich niet voor. De relevante vergelijking die in dit verband gemaakt moet worden, is de situatie dat er wel en de situatie dat er geen fiscale eenheid is gevormd tussen de in Nederland gevestigde moeder- en dochtermaatschappij. Het al dan niet aanwezig zijn van een fiscale eenheid zou niet tot een verschillende uitkomst mogen leiden. Met de voorgestelde maatregel wordt dit effect bereikt, zodat er geen sprake is van strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel. De door de leden van de fractie van de VVD aangeduide situatie dat een moedermaatschappij rechtstreeks uit haar eigen vermogen investeert in het buitenland betreft een andere situatie, en kan hiermee niet zonder meer worden vergeleken.

Van een ander land kan moeilijk worden verlangd dat bij het berekenen van de belastbare grondslag op grond van de aldaar geldende nationale regels, rekening wordt gehouden met het feit of in Nederland al dan niet de faciliteit van de fiscale eenheid wordt toegepast. Dit is voor de buitenlandse fiscus in principe een irrelevant gegeven. Het onbedoelde gebruik

dat zich voordoet, wordt dus louter veroorzaakt door het van toepassing zijn van de fiscale eenheid en dient dan ook in die sfeer te worden bestreden. De voorgestelde regeling herstelt het evenwicht en voorkomt dat men welbewust inspeelt op systeemverschillen tussen verschillende landen.

Ik wijs bovendien nog op de in artikel 15, zevende lid, opgenomen tegenbewijsregeling. Indien de buitenlandse fiscus, bijvoorbeeld op grond van nationale anti-misbruikregels, de desbetreffende financieringskosten niet in aftrek toelaat, behoeft de maatregel van het zesde lid niet te worden toegepast. Er bestaat dus in alle gevallen een evenwichtige situatie.

Voorts vragen de leden van de fractie van het CDA zich af of een zo fundamentele wijziging van de voorwaarden waaronder de fiscale eenheid kan worden aangegaan, middels het Belastingplan 2002 moet worden aangebracht.

Hierover merk ik het volgende op. De 17e standaardvoorwaarde is voor de praktijk een reeds jaren lang bekende maatregel. Op 21 maart van dit jaar heeft de Hoge Raad deze voorwaarde onverbindend verklaard, omdat deze naar het oordeel van de Hoge Raad de reikwijdte van de in de wet opgenomen delegatiebepaling te buiten ging. In het reeds door de Tweede Kamer aangenomen voorstel van wet tot wijziging van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 c.a. (herziening regime fiscale eenheid) (Kamerstukken I/II, 2000–2001, 26 854), is deze maatregel daarom in de wettekst zelf opgenomen. Omdat de inwerkingtreding van dat wetsvoorstel per 1 januari 2002 niet wordt gehaald, is er voor gekozen dit onderdeel reeds op te nemen in het onderhavige wetsvoorstel. Dit is ook aangekondigd in de toelichting bij de tweede nota van wijziging (Kamerstukken I/II, 2000–2001, 26 854, nr. 8, blz 6) bij dat wetsvoorstel. De opname van deze maatregel in het onderhavige wetsvoorstel mag dus voor de praktijk als bekend worden verondersteld.

Ten slotte vragen de leden van de fractie van het CDA waarom de overgangsmaatregel van twee jaar die is opgenomen in het voorstel van wet tot wijziging van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 c.a. (herziening regime fiscale eenheid) (Kamerstukken I/II, 2000/01, 26 854) niet geldt voor de codificatie van de 17e standaardvoorwaarde.

In het genoemde wetsvoorstel is een overgangsbepaling opgenomen, op grond waarvan men gedurende twee jaar op verzoek de oude standaardvoorwaarden kan blijven toepassen. Nu de 17e standaardvoorwaarde door de Hoge Raad onverbindend is verklaard, moet deze voorwaarde als niet gesteld worden beschouwd. Hierop kan dan ook logischerwijs geen beroep worden gedaan. De wettelijke maatregel die hiervoor in de plaats is gekomen, heeft onmiddellijke werking. Dit geldt zowel voor het onderhavige wetsvoorstel als voor het wetsvoorstel herziening regime fiscale eenheid. Overigens is er ook geen reden voor een overgangperiode, omdat de nieuwe wettelijke voorwaarde overeenstemt met de vroegere standaardvoorwaarde. In die zin brengt de codificatie van deze standaardvoorwaarde ook geen nadelen met zich mee voor de belastingplichtigen, zo kan ik de leden van de fractie van de VVD op hun desbetreffende vraag antwoorden.

Artikel IV, onderdeel LA (artikel 17a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

De leden van de fractie van de VVD vragen wanneer de regering voor het eerst duidelijk heeft gemaakt dat hier naar haar oordeel sprake is van een omissie in artikel 17a Wet op de vennootschapsbelasting 1969 die hersteld zou moeten worden. In het verlengde hiervan vragen de fractieleden van het CDA wanneer in de literatuur voor het eerst melding is gemaakt van het ontbreken van deze bepaling, waardoor de zogenoemde aanmerkelijk-

belangschuldvorderingen, met ingang van 1 januari 2001, niet langer onder de reikwijdte van de buitenlandse belastingplicht voor de heffing van vennootschapsbelasting vielen.

De hier bedoelde omissie is onder mijn aandacht gekomen door de annotatie in het Vakstudie Nieuws van 16 augustus 2001 bij de uitspraak van Hof Den Haag van 13 maart 2001 (nummer 99/1868). Daarin heb ik aanleiding gevonden om deze tekortkoming te herstellen door het wetsvoorstel, dat op 8 oktober 2001 naar uw Kamer is verzonden, op dit punt aan te vullen.

De fractieleden van de VVD en het CDA hebben vragen gesteld naar de terugwerkende kracht tot 1 januari 2001 die betrekking heeft op de wijziging van artikel 17a Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Zij vragen zich af of hiervoor voldoende redenen zijn in het licht van de brief van mijn ambtsvoorganger van 25 juni 1997 en in samenhang met hetgeen de Raad van State heeft opgemerkt in het advies bij het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968, de Wet op belastingen van rechtsverkeer en enkele andere belastingwetten in verband met de bestrijding van constructies met betrekking tot onroerende zaken (24 172). De leden van de fractie van het CDA betwijfelen in dit verband of de voorgestelde terugwerkende kracht past binnen het door de Raad van State in dat advies geschetste kader en zij vragen of het juist is dat de Raad van State op dit punt geen commentaar heeft kunnen geven, omdat het wetsvoorstel eerst is aangevuld nadat het advies op het wetsvoorstel was ontvangen.

Ter beantwoording van de vragen van deze leden merk ik het volgende op. Tot 1 januari 2001 behoorde de rente op zogenoemde aanmerkelijkbelangschuldvorderingen tot de heffingsgrondslag voor de buitenlandse belastingplichtige in de vennootschapsbelasting door de schakelbepaling van artikel 17, derde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Na die datum is echter de buitenlandse belastingplicht in de Wet op de vennootschapsbelasting opnieuw beschreven. Belast zijn thans de winst uit onderneming en de inkomsten uit aanmerkelijk belang.

De (technische) omissie waar het hier om gaat, is ontstaan doordat bij de vierde nota van wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001 de aanmerkelijkbelangschuldvorderingen deel zijn gaan uitmaken van de terbeschikkingstellingsregeling (box I) en niet langer worden gerekend tot het aanmerkelijk belang.

Op dat moment had het voor de hand gelegen om een flankerende regeling op te nemen in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Door de omvang en complexiteit van het parlementaire proces rond de behandeling van de Wet inkomstenbelasting 2001 is dit echter, abusievelijk, niet gebeurd.

Ik hecht er aan om in dit verband te vermelden dat nimmer is gezegd dat het de bedoeling was om een dergelijk element, dat reeds jaren behoorde tot de heffingsgrondslag in de vennootschapsbelasting opeens, zonder toelichting buiten die heffingsgrondslag te brengen. Ik ben dan ook van mening dat belastingplichtigen er in redelijkheid niet op konden vertrouwen dat de hierboven genoemde omissie niet zou worden hersteld.

Het is overigens juist dat de Raad van State op het punt van de terugwerkende kracht niet in de gelegenheid is geweest om commentaar te leveren omdat de bepaling eerst in het wetsvoorstel is opgenomen nadat het advies van de Raad van State was ontvangen. Dit hoeft naar mijn mening echter geen beletsel te zijn voor de terugwerkende kracht waarbij ik de leden wijs op hetgeen de Raad van State heeft opgemerkt in het advies bij het Belastingplan 2002, deel IV. De Raad van State zegt daar het volgende: *«De omvangrijke en tijdens de parlementaire behandeling steeds complexer geworden Belastingherziening 2001 leidde haast onvermijdelijk tot het binnensluipen van foutieve verwijzingen of het ontbreken van verwijzingen, onduidelijkheden en andere onjuistheden. Het herstel van*

zodanige onjuistheden vormt de technische afronding van het wetgevingsproces met betrekking tot de Wet IB 2001 en de met de invoering van de Wet IB 2001 samenhangende wijzigingen van andere heffingswetten. De Raad is van oordeel dat in op dat herstel van technische omissies gerichte wetgeving ook belastende bepalingen met terugwerkende kracht tot de invoeringsdatum van de Wet IB 2001 mogen worden opgenomen mits sprake is van ondergeschikte wetswijzigingen die redelijkerwijs verwacht mochten worden omdat zij duidelijk uit het in de wet vastgelegde stelsel voortvloeien of omdat zij duidelijk kenbare fouten en omissies herstellen. Deze wetgeving hangt zozeer samen met die van de Wet IB 2001 dat eenzelfde tijdstip van inwerkingtreding in de rede ligt. Deze lijn heeft de Raad onder meer bij de advisering over het wetsvoorstel herstel van enige onjuistheden (Kamerstukken II 2000/01, 27 746) gevolgd.

Op de vraag van de leden van de fractie van de VVD in hoeverre de buitenlandse belastingplicht met betrekking tot de hier bedoelde schuldvorderingen kan worden geëffectueerd onder de door Nederland gesloten belastingverdragen merk ik allereerst op dat dit uiteraard afhankelijk is van het belastingverdrag dat in een concrete situatie aan de orde is. In zijn algemeenheid kan op dit punt evenwel een onderscheid worden gemaakt tussen de verdragen waarin aan het land van de schuldenaar (het bronland) een – beperkt – heffingsrecht wordt toegekend ter zake van op schuldvorderingen betaalde interest en de verdragen waarin dat niet het geval is. Hoewel in beide gevallen de hoofdregel is dat het heffingsrecht over interestinkomen toekomt aan het land van de (uiteindelijke gerechtigde) schuldeiser, wordt in de eerstbedoelde verdragen (conform het OESO-modelverdrag 1992–2000), ook aan het bronland een beperkt heffingsrecht toegedeeld. Dit heffingsrecht bedraagt dan niet meer dan een in het desbetreffende verdrag overeengekomen percentage over het bruto-bedrag van de interest. De meeste door Nederland gesloten belastingverdragen bevatten een dergelijk heffingsrecht voor het bronland. Dat betekent dat Nederland onder een dergelijk verdrag het heffingsrecht dat voortvloeit uit artikel 17 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 ook daadwerkelijk kan effectueren, zij het dat de heffing dan beperkt dient te blijven tot het van toepassing zijnde verdragspercentage. Overigens is het daarbij niet van belang dat de heffing niet plaatsvindt op basis van een inhouding aan de bron.

Artikel IV, onderdeel N (artikel 20a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

De leden van de fractie van de PvdA vragen naar de gevolgen van de voorgestelde wijzigingen van artikel 20a Wet op de vennootschapsbelasting 1969 in geval van herstructurering van een onderneming of een groep van ondernemingen die haar oorzaak vindt in gewijzigde marktomstandigheden. Deze leden denken daarbij in het bijzonder aan herstructureringen die gepaard gaan met afslanking en ontslag, waarbij fiscale faciliteiten en verliesverrekening kunnen bijdragen aan de overlevingskansen van delen van bedrijven die in moeilijkheden verkeren. Artikel 20a beoogt een dam op te werpen tegen oneigenlijk gebruik van de mogelijkheden tot verliesverrekening. Omdat de regeling toch nog enige onduidelijkheden bevat is thans voorgesteld om enkele wijzigingen op te nemen die op twee punten duidelijker de bedoeling van de regeling weer geven. Daarbij treden geen andere gevolgen op dan naar de oorspronkelijke bedoeling van de regeling het geval was. De door deze leden geschetste gevolgen bij herstructurering verwacht ik dan ook niet. Overigens heb ik geconstateerd dat de wijziging samenhangende in het wetsvoorstel van het zesde lid niet juist is. Per abuis is in dat zesde lid nog niet een termijn van negen maanden opgenomen, zoals wel stond in

onderdeel a van het vierde lid, dat komt te vervallen. Bij nota van wijziging zal dit worden hersteld.

Artikel V, onderdeel D (artikel 8 WIB)

De leden van de fractie van de VVD willen geïnformeerd worden over spontane informatieverstrekking en dan met name of deze kan worden beperkt tot bij de Belastingdienst aanwezige informatie, of dat er een verplichting bestaat actief informatie te verzamelen. Zij vragen voorbeelden te geven van gevallen waarin een dergelijk onderzoek is te overwegen.

De juridische basis voor de spontane informatieverstrekking aan het buitenland geeft tevens aan waar de grens ligt voor de informatieverstrekking. Zo is in sommige verdragen de uitwisseling van informatie beperkt tot die gegevens die de bevoegde autoriteiten geordend voorhanden hebben. Andere verdragen en ook de EU Richtlijn 77/799/EEG inzake de wederzijdse bijstand kennen een veel ruimere mogelijkheid tot het verstrekken van informatie. De goede trouw tussen verdragspartners noopt ertoe dat Nederland spontaan informatie verstrekt aan haar verdragspartner indien er een vermoeden bestaat dat de inlichtingen van belang kunnen zijn voor die verdragspartner. Artikel 4 van de EU Richtlijn 77/799/EEG geeft een dergelijke verplichting ook met zoveel woorden weer. Dit artikel is in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd in artikel 7 van de WIB. Nederland heeft dus voor zover de juridische basis dat toelaat, de verplichting om in voorkomende gevallen actief informatie te verzamelen indien de reeds voorhanden zijnde gegevens niet voldoende informatie zullen verschaffen aan de verdragspartner. Het betreft hier een bestaande bevoegdheid.

De leden van de fractie van de VVD vragen waarom bij toepassing van de bevoegdheid als omschreven in artikel 8 van de WIB bij spontane gegevensuitwisseling niet het criterium wordt gehanteerd dat bepaalde informatie van belang kan zijn voor de belastingadministratie van een andere staat. In dit verband vragen deze leden van welke gegevens administratie moet worden gehouden.

In de voorgestelde wijziging van artikel 8 van de WIB is het door deze leden genoemde criterium niet opgenomen omdat wordt verwezen naar artikel 7 van de WIB waar de spontane gegevensuitwisseling wordt geregeld. Het door deze leden bedoelde criterium staat vermeld in het eerste lid van die bepaling. Ingevolge artikel 52 van de AWR dient een administratie te worden gevoerd. Administratieplichtigen zoals die in het tweede lid van die bepaling met name worden genoemd, zijn gehouden administratie te voeren alsmede boeken, bescheiden en andere gegevensdragers te bewaren. Van administratieplichtigen wordt niet meer verwacht dan dat zij voldoen aan verplichtingen die hen uit artikel 47 e.v. van de AWR bekend zijn. Spontane inlichtingenverstrekking als bedoeld in artikel 7 in verband met artikel 8 van de WIB brengt daarin geen verandering.

Artikel V, onderdeel E (artikel 9 WIB)

De leden van de fractie van de VVD gaan voorts in op de aanwezigheid van een buitenlandse ambtenaar bij een hier te lande uitgevoerd onderzoek. Ik verwijs de leden naar hetgeen ik daarover heb opgemerkt onder a.3 Wijziging Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen.

De leden van de fractie van de VVD vragen naar de wijze van informatieverstrekking in het geval een buitenlandse ambtenaar bij een onderzoek hier te lande aanwezig is.

Voorafgaand aan de aanwezigheid van een buitenlandse ambtenaar bij een onderzoek, komt er een verzoek binnen bij de bevoegde autoriteit voor de uitwisseling van informatie (Belastingdienst/FIOD). Beoordeeld wordt of aan het verzoek tot de aanwezigheid van een ambtenaar kan en moet worden voldaan. Daar vindt dus een eerste toetsing aan het juridische kader plaats. De buitenlandse ambtenaar kan tijdens het onderzoek aangeven van welke informatie hij een afschrift wil ontvangen. Deze kan in de nieuwe opzet ter plekke worden meegegeven. Van deze gegevensdragers moet de Nederlandse ambtenaar een tweede afschrift aan de bevoegde autoriteit doorgeven als verstrekte informatie. De bevoegde autoriteit zal melding maken van de meegegeven informatie in de kennisgeving die volgt op het onderzoek en deze informatie tevens ter kennis brengen van de verdragspartner. De betrokkene heeft zijn bezwaar- en beroepsmogelijkheden tegen de verstrekking. Mocht naar aanleiding van deze procedure blijken dat de verstrekte informatie aanpassing behoeft, dan zal ook dat door de bevoegde autoriteit aan de verdragspartner worden gemeld. De informatie wordt dus achteraf bevestigd door de bevoegde autoriteit voor de uitwisseling van inlichtingen. Een aanpassing achteraf van verstrekte informatie komt in de praktijk regelmatig voor. Dit geschiedt ook heden al. Bij een kennisgeving achteraf komt het voor dat na bezwaar of beroep een aanpassing volgt op de verstrekte informatie en ook uit het buitenland worden wel aanvullingen op mededelingen gedaan.

De leden van de fractie van de VVD vragen naar de informatieverstrekking in een langlopend onderzoek.

Bij een langlopend onderzoek kan het voorkomen dat een deel van de informatie al nodig is terwijl het onderzoek nog niet is afgerond. Daarvoor kan een kennisgeving worden opgemaakt die ziet op een deel van de informatie die tijdens het onderzoek naar voren is gekomen. Dit is in de huidige praktijk geen ongebruikelijk fenomeen.

Overig

De leden van de fractie van de PvdA stellen een aantal vragen in verband met de doorschuiffaciliteit, waarbij zij verwijzen naar de motie Hindriks/De Vries (Kamerstukken II 2000/01, 27 209, nr. 20). Zo verzoeken zij om aan te geven wanneer verbeteringsvoorstellen kunnen worden verwacht. Ook vragen deze leden waarom, in afwachting van de nadere inventarisatie, niet reeds in het Belastingplan een verbeteringsvoorstel is gedaan ten aanzien van bedrijfsoverdrachten. Hierbij denken deze leden aan een doorschuifregeling waarbij als waarborg een continueringseis van een aantal jaren wordt gesteld.

Deze vragen zijn eveneens gesteld en beantwoord in de nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel Wijziging van belastingwetten c.a. (Belastingplan 2002 | Arbeidsmarkt en inkomensbeleid, Kamerstukken II, vergaderjaar 2001/02, nr. 27 431). Aldaar is opgemerkt dat een notitie waarin de verschillende mogelijkheden op dit punt nog eens tegen het licht worden gehouden thans in voorbereiding is.

Ten aanzien van het specifieke voorstel van deze leden om de continuïteit van de onderneming te waarborgen door het opnemen van een voortzettingseis, merk ik op dat ook hieraan in het kader van de hiervóór bedoelde notitie aandacht zal worden besteed. Voorshands kan ik wel als mijn mening geven dat een belangrijk bezwaar tegen een dergelijke doorschuiving is dat bij degene aan wie het voordeel ten deel valt (de overdragende ondernemer), bezwaarlijk een sanctie kan worden opgelegd omdat hij na de overdracht geen enkele zeggenschap meer heeft over handelingen die worden verricht door de overnemer. Met andere woorden, wanneer de overnemer binnen de continueringperiode de onderneming staakt zou het voordeel dienen te worden teruggenomen en zal de overdrager alsnog moeten afrekenen. Dit ondanks het feit dat de

overdrachtprijs juist vanwege de mogelijkheid van geruisloze overdracht op een lager bedrag zal zijn vastgesteld dan het geval zou zijn geweest indien de overdracht niet geruisloos zou hebben plaatsgevonden. Ik kom hier op terug in de genoemde notitie.

Verder vragen deze leden welke knelpunten overigens bekend zijn met betrekking tot de overdracht van ondernemingen. Hierover kan ik opmerken dat het belangrijkste knelpunt bij de overdracht van ondernemingen van oudsher het ontbreken van liquide middelen is. De doorschuiffaciliteiten zijn juist voor deze situaties bedoeld en hebben geruime tijd betrekkelijk probleemloos gefunctioneerd. De faciliteiten beperkten zich echter tot de familiesfeer wat in de loop der tijd meer en meer als een belemmering werd ervaren. Dit is onderkend en hieraan is tegemoetgekomen door de faciliteit met ingang van 1 januari 2001 uit te breiden naar mede-ondernemers. Mij is niet bekend dat zich thans bijzondere knelpunten voordoen.

Voorts vragen deze leden of het een bedoeld effect is dat in het kader van een bedrijfsoverdracht ter beschikking gestelde middelen, in de vorm van een al dan niet achtergestelde lening, tegen het maximale tarief van box I worden belast en of als gevolg daarvan na het afdragen van vennootschapsbelasting nogmaals het volle tarief wordt geheven. In het verlengde hiervan vragen de leden van de fractie van de PvdA zich af welke modaliteiten denkbaar zijn om de in het kader van de bedrijfs-overdracht ter beschikking gestelde middelen te behandelen als een belegging in box III.

Voorzover de leden van de fractie van de PvdA doelen op bedrijfs-overdrachten waarbij de koopsom wordt schuldig gebleven, wijs ik op het volgende. Wanneer de koopsom niet direct bij de aankoop wordt voldaan, ontstaat een schuld van de koper aan de verkoper, waarvan de modaliteiten tussen partijen nader worden bepaald. Zo kan de ontstane lening bijvoorbeeld zijn achtergesteld, renteloos zijn, winstdelend zijn of een terugkooprecht omvatten. Uit de beoordeling van de gekozen modaliteiten zal vervolgens voortvloeien of hier sprake is van een lening (box III), medegerechtigdheid tot het vermogen van een onderneming of van terbeschikkingstelling van vermogen (beide in box I). Hieruit valt af te leiden dat de door deze leden gevraagde modaliteit reeds beschikbaar is. Heffing van vennootschapsbelasting is in dit verband overigens niet aan de orde.

De leden van de fractie van de VVD vragen zich af of er een overgangs-regeling moet worden getroffen voor de eindafrekeningsbepalingen, in de vorm van een step-up per 1 januari 2001.

De beoogde datum van inwerkingtreding van de gewijzigde bepalingen is 1 januari 2002. Voor een step-up per laatstgenoemde datum zie ik geen reden nu het gaat om verduidelijking van reeds bestaande bepalingen. Voor het geval deze leden het oog hebben op de invoering van de bestaande eindafrekeningsbepalingen per 1 januari 2001, merk ik op dat ik evenmin reden zie om nu alsnog te bepalen dat per die datum een step-up wordt verleend, aangezien het destijds ging om de herformulering van het voordien geldende artikel 16 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964.

De leden van de fractie van de VVD vragen zich af waarom tegen de uitspraak van het Hof Amsterdam van 29 maart 2000, nr. 99/1953, geen beroep in cassatie is ingesteld en of het beroeps- en cassatiebeleid door de inspecteur correct is toegepast.

In deze procedure had belanghebbende verzuimd het aan haar uitgereikte aangiftebiljet Vpb 1995 binnen de daarvoor geldende termijn in te dienen. Na het verstrijken van deze termijn had de Belastingdienst een ambts-halve aanslag vastgesteld naar een belastbaar bedrag van nihil. Het Hof oordeelde dat de door de Belastingdienst opgelegde aanslag naar een

belastbaar bedrag van nihil niet had kunnen worden opgelegd. Artikel 25a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 bepaalt namelijk dat – indien geen aangifte is gedaan – er geen aanslag mag worden opgelegd indien de berekening van de belasting niet tot een positief belastbaar bedrag leidt.

Er is in deze zaak door mij geen cassatie ingesteld omdat ik daarvan geen succes verwachtte. Overigens merk ik op dat de inspecteur het beroeps- en cassatiebeleid correct heeft toegepast.

De leden van de fractie van GroenLinks willen graag een nadere uiteenzetting over de problematiek met betrekking tot de vrijstelling van vennootschapsbelasting voor stadsherstellichamen.

Zoals reeds aangegeven in antwoord op een vraag van het lid Vendrik, gesteld in de eerste termijn van de algemene financiële beschouwingen (Handelingen II 2001/02, blz. 642), is het schrappen van deze vrijstelling als zodanig nu niet aan de orde. Dat stadsherstellichamen naar eigen zeggen binnen deze vrijstelling geen of onvoldoende ruimte vinden om zich bezig te houden met stadsherstel buiten de sfeer van de volkshuisvesting is zoals gemeld een punt van overleg, over de uitkomsten waarvan u te zijner tijd wordt geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Financiën,
W. J. Bos